

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL İLGI
DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Makbule SOYER

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği' nin
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı
için Öngördüğü

DOKTORA TEZİ

olarak hazırlanmıştır.

T 100393

Ankara
Mart , 2001

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı'nda DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan *N. Voltan-Acar*
Prof. Dr. Nilüfer VOLTAN – ACAR (Danışman)

Üye..... *Gülter Oskay*
Prof. Dr. Gülter OŞKAY

Üye..... *Süleyman Doğan*
Prof. Dr. Süleyman DOĞAN

Üye..... *Yasemin Akman*
Doç. Dr. Yasemin AKMAN

Üye..... *Fidan Korkut*
Doç. Dr. Fidan KORKUT

ONAY

Yukarıdaki imzaların , adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

27.13.2001

N. Özyer
Prof.Dr. Nuran Özyer
Enstitü Müdürü

Bu alışma,

AİLE,

İŞ VE

ARKADAŐLIKTA

yardımlaşma ve dayanışmanın ürünüdür.

TEŞEKKÜR

Bu araştırmayı yaparken araştırmamın her aşamasında ve ona ihtiyaç duyduğum her an sınırsız desteğini aldığım, bilgi ve deneyimlerinden, yapıcı eleştirilerinden yararlandığım onyedi yıldan beri öğrencisi olmaktan gurur duyduğum değerli hocam Prof. Dr. Yadigar Kılıçcı 'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Konu ile ilgili bir " ilk " i çalışma fikrini veren ve çalışmamın her aşamasında , bilgi ve deneyiminden yararlandığım , desteğini aldığım danışman hocam Prof. Dr. Nilüfer Voltan Acar'a teşekkür ediyorum.

Bu çalışmamın başından beri fikir ve desteğini aldığım ve uygulamalarımı en iyi koşullarda yapabilmem için ihtiyaç duyduğum her türlü yardımını esirgemeyen Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanı Prof. Dr. Betül Aydın' a, Atatürk Eğitim Fakültesi dekanına, öğretim elemanlarına , çalışanlarına ve tüm öğrencilerine,

Ölçeğin çeviri ve geçerlik çalışmalarında yardımlarını esirgemeyen tüm öğretim üyelerine ,

Tez için gerekli olan hazırlık çalışmalarında ve tezin yazımında her türlü yardım ve anlayış gördüğüm, sürekli desteğini aldığım, her zaman her şeyi onunla paylaştığım eşim Tuncer' e, tez yazımı süresince ilgi ve şefkatimden yoksun bıraktığım, anne olarak onlara ayırdığım zamanlarını çaldığım halde bana gösterdikleri sabır ve anlayıştan dolayı çocuklarım Mert ve Barış' a,

Yaş ve sağlık durumunu göz ardı ederek , en iyi koşullarda çalışmam için olağanüstü gayret gösteren, sürekli destek ve yardımını benden esirgemeyen , en fedakar anne olarak gördüğüm biricik anneme ve tüm aileme,

Ayrıca , istatistiksel çözümlenelerde yardımını aldığım değerli arkadaşım Mehmet Gündoğdu ve eşi Efrume' ye teşekkür ediyorum.

Makbule SOYER

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMAN SİYON MENKELİ

ÖZET

Bu araştırmada , üniversite öğrencilerinin toplumsal ilgileri bazı bağımsız değişkenlere göre beş alt problem halinde incelenmiştir. Bu amaçla , alt problemler öğrencilerin demografik , akademik , bedensel ve doğuş sırasına göre beş ana grup altında ele alınmıştır.

Bu çalışma, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesine bağlı bölümlere devam eden, rastlantısal olarak seçilmiş 806 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın verileri 1999-2000 Eğitim-Öğretim yılı bahar döneminde toplanmıştır. Araştırmada bağımsız değişkenlerle ilgili veriler, Kişisel Bilgi Formu aracılığıyla, öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyine ilişkin veriler, araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan Toplumsal İlgi Ölçeği ile toplanmıştır. Ortalamalar arası farkların önemli olup olmadığı çoklu gruplarda tek yönlü varyans analizi ve gerekli olanlarda Tukey b testi, ikili gruplarda *t* testi ile kontrol edilmiştir. Bulguların değerlendirilmesinde anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir :

Öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili olarak ; öğrencilerin cinsiyete göre toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında, öğrencilerin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim yerine ilişkin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

Öğrencilerin akademik özellikleri ile ilgili olarak ; sınıf düzeyine göre ve devam edilen bölüme göre öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı ; ama akademik başarının algılanışında kendini başarılı olarak algılayanların lehine toplumsal ilgi puanları ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Öğrencilerin ailesel özellikleri ile ilgili olarak ; anne ve babasının eğitim düzeyine göre öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında , ailesinin gelir düzeyine göre öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında ve yetiştikleri ailenin yapısına göre öğrencilerin toplumsal ilgi puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

Öğrencilerin bedensel özellikleri ile ilgili olarak ; herhangi bir organında kısıtlılık veya işlev yetersizliği olan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalaması ile herhangi bir organında kısıtlılık veya işlev yetersizliği olmayanların toplumsal ilgi puanlarının ortalaması arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

Öğrencilerin doğuş sırası ile ilgili olarak ; doğuş sırasına göre ilk çocuk, ortanca çocuk ve son çocuk pozisyonunda olan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında ve ailenin tek çocuklar ile ailenin çok çocuğundan biri olan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

SUMMARY

In this study, the social interest of the university students according to some independent variables were investigated under five subproblems. For this purpose in this study, five main groups of subproblems have been tested, in regard to personal, academic, family, birth order and number of children and organic characteristics of the students.

806 students randomly selected from the various departments of the Faculty of Education of Marmara University in 1999-2000 school year. In the research, the students have been given a Questionnaire of Personal Information and The Social Interest Inventory (SII) both developed by the researcher. Analysis of variance and *t* test were utilized for statistical analysis. *p* value .05 was chosen as the significant level.

The findings of the study can be summarized as follows :

In regard to the demographic characteristics of the students, significant differences have not been found between social interest in terms of sex and the places where they have spent most of their lives.

In regard to the academic characteristics of the students, significant differences have been found between social interest in terms of perception of academic achievement but significant differences have not been found between social interest in terms of level of class and departments .

In regard to the family characteristics of the students, significant differences have not been found between social interest in

terms of parent's educational level, economic level and their family constitution.

In regard to the organic characteristics of the students, significant differences have not been found between social interest in terms of being deficient of organ functions or not.

In regard to the birth order characteristics of the students, significant differences have not been found between social interest in terms of being only child or being one of many children and birth order among siblings.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET.....	iii
SUMMARY.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
BÖLÜM I	
GİRİŞ	
Problem.....	5
Alt Problemler.....	5
Sayıtlar.....	8
Sınırlılıklar.....	8
Tanımlar.....	9
Araştırmanın Önemi.....	10
BÖLÜM II	
İLGİLİ YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR	
Bireysel Psikolojiye İlişkin Kuramsal Çerçeve.....	13
Toplumsal İlgili İle İlgili Kuramsal Çerçeve.....	21
Adlerci Psikoterapi Yaklaşımına İlişkin Kuramsal Çerçeve.....	32
Toplumsal İlgili İle İlgili Araştırmalar.....	52
BÖLÜM III	
YÖNTEM	
Evren ve Örneklem.....	69
Veri Toplama Araçları.....	70
A-Kişisel Bilgi Formu.....	70
B-Toplumsal İlgili Ölçeği.....	71
Veri Toplama İşlemi.....	78
Verileri Çözümleme Yöntemleri.....	78

BÖLÜM IV

BULGULAR

1.0. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Toplumsal İlgil Düzeylerine İlişkin Bulgular	80
1.1.Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	81
1.2. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerleşim Yerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	82
1.3. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Medeni Durumlarına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	84
2.0.Öğrencilerin Akademik Özelliklerine Göre Toplumsal İlgil Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	85
2.1.Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	85
2.2.Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Devam Edilen Bölüme Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	86
2. 3. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Akademik Başarı Algılarına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	88
3.0.Öğrencilerin Ailesel Özelliklerine Göre Toplumsal İlgil Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	90
3.1.Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	90
3.2. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	92
3.3. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Annenin Evdeki Tutumunu Algılayış Biçimine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	94
3.4. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Babanın Evdeki Tutumunu Algılayış Biçimine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	95

3.5. Öğrencilerin Toplumsal İlgili Düzeylerinin Ailesinin Gelir Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	96
3.6. Öğrencilerin Toplumsal İlgili Düzeylerinin Yetiştikleri Ailenin Yapısına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	98
4.0. Öğrencilerin Bedensel Özelliklerine Göre Toplumsal İlgili Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	100
4.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgili Düzeylerinin, Herhangi Bir Organında Kısıtlılık veya İşlev Yetersizliği Olup Olmamasına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	100
5.0. Öğrencilerin Doğuş Sırasına Göre Toplumsal İlgili Düzeylerine İlişkin Bulgular...	102
5.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgili Düzeylerinin Doğuş Sırasına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	102
5.2. Öğrencilerin Toplumsal İlgili Düzeylerinin Tek Çocuk veya Ailenin Çok Çocuğundan Biri Oluşuna Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	104

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

1.0. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Toplumsal İlgili Düzeylerine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	106
1.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgili Düzeylerinin Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	106
1.2. Öğrencilerin Toplumsal İlgili Düzeylerinin Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerleşim Yerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	108
2.0. Öğrencilerin Akademik Özelliklerine Göre Toplumsal İlgili Düzeylerine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	109
2.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgili Düzeylerinin Sınıf Düzeylerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	110

2.2. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Devam Edilen Bölüme Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	111
2.3. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Akademik Başarı Algılarına Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	113
3.0. Öğrencilerin Ailesel Özelliklerine Göre Toplumsal İlgil Düzeylerine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	114
3.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	114
3.2. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	116
3.3. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Ailenin Gelir Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	118
3.4. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Yetiştikleri Ailenin Yapısına Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	119
4.0. Öğrencilerin Bedensel Özelliklerine Göre Toplumsal İlgil Düzeylerine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	120
4.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Herhangi Bir Organında Kısıtlılık Veya İşlev Yetersizliği Olup Olmamasına Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	120
5.0. Öğrencilerinin Doğuş Sırasına Göre Toplumsal İlgil Düzeylerine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	121
5.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Doğuş Sırasına Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	121

5.2. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Tek Çocuk veya Ailenin Çok Çocuğundan Biri Oluşuna Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	124
---	-----

BÖLÜM VI

VARGI VE ÖNERİLER	126
--------------------------	------------

KAYNAKÇA.....	130
----------------------	------------

EKLER.....	139
-------------------	------------

EK-1 Kişisel Bilgi Formu

EK-2 I. Uzman Kanısı Anketi

EK-3 II. Uzman Kanısı Anketi ve Değerlendirmesi

EK-4 Toplumsal İlgil Ölçeği

EK-5 A- Başvuru Dilekçesi

B-Dekanlık İzin Belgesi

EK-6 Örneklemnin Bölümler ve Evren İçindeki Dağılımı

EK-7 Varyansların Homojenlik Kontrol Listesi

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No	Sayfa
Tablo 1- Toplumsal İlgil Ölçeği Maddelerinin Temel Bileşenler Analizine Göre Faktörlere Dağılımı.....	74
Tablo 2- Cinsiyete Göre Öğrencilerin, Sayısal Dağılımı ve Toplumsal İlgil Puanlarının \bar{X} , s ve t Değeri.....	81
Tablo 3- Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerleşim Yeriine Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımı ve Toplumsal İlgil Puanlarına İlişkin \bar{X} ve s Değerleri.....	82
Tablo 4- Öğrencilerin Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerleşim Yeriine Göre Toplumsal İlgil Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....	83
Tablo 5- Medeni Durumlarına Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımı ve Toplumsal İlgil Puanları \bar{X} , s Değerleri.....	84
Tablo 6- Sınıf Düzeylerine Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımı Ve Toplumsal İlgil Puanlarının \bar{X} , s ve t Değerleri.....	85
Tablo 7- Öğrencilerin Devam Ettikleri Bölüme Göre Sayısal Dağılımı Ve Toplumsal İlgil Puanlarının \bar{X} ve s Değerleri.....	86
Tablo 8- Öğrencilerin Devam Ettikleri Bölüme Göre Toplumsal İlgil Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....	87
Tablo 9- Öğrencilerin Akademik Başarılarını Algılarına Göre Sayısal Dağılımları Ve Toplumsal İlgil Puanlarının \bar{X} ve s Değerleri.....	88
Tablo 10- Öğrencilerin Akademik Başarılarını Algılayışlarına Göre Toplumsal İlgil Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....	89

Tablo 11- Algılanan Akademik Başarı Düzeylerine Göre Öğrencilerin Toplumsal İlgili Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey b Testi Sonuçları.....	89
Tablo 12- Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımları Ve Toplumsal İlgili Puanlarının \bar{X} ve s Değerleri..	91
Tablo 13- Annenin Eğitim Düzeyine Göre Toplumsal İlgili Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....	92
Tablo 14- Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımları Ve Toplumsal İlgili Puanlarının \bar{X} ve s Değerleri..	93
Tablo 15- Babanın Eğitim Düzeyine Göre Toplumsal İlgili Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....	94
Tablo 16- Annelerinin Evdeki Tutumunu Algılayış Biçimine Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımları Ve Toplumsal İlgili Puanlarının \bar{X} ve s Değerleri.....	95
Tablo 17- Babalarının Evdeki Tutumunu Algılayış Biçimine Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımları Ve Toplumsal İlgili Puanlarının \bar{X} , s Değerleri.....	96
Tablo 18- Ailenin Gelir Durumuna Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımları Ve Toplumsal İlgili Puanlarının \bar{X} ve s Değerleri.....	97
Tablo 19- Ailenin Gelir Durumuna Göre Toplumsal İlgili Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....	97
Tablo 20- Yetiştikleri Ailenin Yapısına Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımları Ve Toplumsal İlgili Puanlarının \bar{X} , s Değerleri.....	98
Tablo 21- Aile Yapısına Göre Toplumsal İlgili Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....	99

Tablo 22- Bedenindeki Bir Organında Kısıtlılık veya İşlev Yetersizliği Olup Olmamasına Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılım Ve Toplumsal İlgili Puanların \bar{X} , s ve t Değeri.....	101
Tablo 23- Doğuş Sırasına Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımı Ve Toplumsal İlgili Puanlarının \bar{X} , ve s Değerleri.....	102
Tablo 24- Öğrencilerin Doğuş Sırasına Göre Toplumsal İlgili Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....	103
Tablo 25- Ailenin Tek Çocuğu Veya Ailenin Çok Çocuğundan Biri Oluşuna Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımı Ve Toplumsal İlgili Puanlarının \bar{X} , s ve t Değeri.....	104

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No :	Sayfa
Şekil 1- Maddelerin Faktör Yüküne Ait Öz Değerleri.....	76

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsan, biyo–psiko–kültürel ve sosyal bir varlık olarak tanımlanmaktadır. İnsanın bu üç boyutu birbirinden ayrılamaz ve tek başlarına bir anlam ifade etmezler. Ancak , bu üç boyuttan “sosyallik” boyutu insana insanlık özelliği veren, onu diğer canlılardan ayıran en önemli boyutudur. Diğer insanlarla yakın ilişki kurmadan insan var olamaz. Her birey , geçmişi ve geleceği ile bütün insanlığın bir parçasıdır. Her insan , bu bütünden bir şey alır ve ona bir anlam katar. Bu özellik , insana insanlık nitelikleri kazandırır ve insanlığı geliştirir.

Yeni doğan bebek , yardımsız ve yalnız yaşayamaz. Yetişkinler arasında çaresiz bir yaratıktır ama , pasif değildir. Doğuştan getirdiği belli güçlere sahiptir ve doğumdan hemen sonra çevresine yanıt verir. Yeni doğan , etkin olamaz veya kendini açıkça ortaya koyamaz ama çevresindeki atmosferin, gerilim veya huzurun ve aile içi ilişkilerin farkındadır. Hatta, doğum öncesine yönelik yapılan araştırmalarda, gebeliğin son üç ayında işitme duygusunun işlevsel düzeye geldiği, fetüsün ağlama ve ses üretme için gerekli kaslarla uygulama yaptığı, fetüse ses ve dokunma şeklinde verilen uyarımların yenidoğanın fiziksel gelişme ve olgunlaşmasını artırdığı, doğum öncesi işitsel deneyimin doğum sonrası işitsel tercihleri etkilediği şeklinde bulgulara ulaşılmıştır (Sayıl 1995). Çocuk , çevresindeki insan ilişkilerinin değerini , kendi içinde düzenler ve şekillendirir. Edindiği şekillendirme ve yaşadığı doyumlu deneyimlerle , diğer insanlarla ilişki kurmayı sağlar ve sürdürmek için çaba sarfeder.

Çocuğun çevreye yönelik bu tepkileri , doğuştan bir potansiyel olarak getirdiği toplumsal ilgisinin ilk belirtileridir. Bu nedenle, çocuk bu

ilişkileri sürdürme ve zenginleştirme açısından desteklenmelidir. Toplumsal ilgisi yeterince gelişmeyen bir insanın kişisel mutluluğu, başarıyı ve toplumsal bütünleşmeyi istenen düzeyde sağlayamayacağı bir gerçektir.

Bir toplum içine doğan, diğer insanlara bağımlı ve doğduğu andan itibaren sevgiye gereksinim duyan bir bebeğin , bu gereksinimine cevap vermek, bebekte toplumsal ilginin gelişmesini ve zenginleşmesini sağlar. Bu noktada , toplumsal ilginin bebeklikten itibaren gelişmeye başlayan bir duygu olduğunu kabul etmek, bizleri ana-baba ve bebeğe bakmakla yükümlü kişiler üzerinde düşünmeye yönlendirir. Sağlıklı bireyler ve sağlıklı bir toplum mutlu aile ortamından geçer ve bu da bebeklikten itibaren hazırlık gerektirir.

Çocukluğun ilk yıllarında kişiliğin kendine özgü biçimde gelişmeye başlaması , yetişkin hayatta karşımıza değişik kişilikte insanların çıkmasına neden olur. Kendi kendisi ile barışık, içinde yaşadığı toplum ile uyumlu, mutlu ve üretken birey idealdeki bireydir. Toplumsal bir canlı olarak insan, topluma katılımı ile ait olma duygusu yaşar ve kendi değerleri ile toplumsal değerleri bütünleştirmek için çaba harcar. Günümüzde , geçmişe kıyasla, toplumsal hayatın daha karmaşık oluşu, iş hayatındaki rekabetin doruk seviyeye ulaşmış olması, hayatın merkezini üretimi ve tüketimi artırmaya yönelik bir pazar oluşturulması, insan ilişkilerini zayıflatmış ve insanları bireysel çıkarlarını ön plana almaya itmiştir. Tüm bunlara ek olarak, artık alış verişin bile sanal ortamda gerçekleşmesi kişilerarası ilişkileri daha da zayıflatan, insanlar arasında kurulan işbölümü, dayanışma, işbirliği ve paylaşma gibi duyguların yoğun bir şekilde yaşanmasını engelleyen, buna yönelik yapılan davranışların azalmasına neden olan bir etken olarak görülebilir.

Mc Clune ve Russo (1986) , üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları bir araştırmada, aynı yıllarda yapılmış diğer araştırmaları destekler bir şekilde, üniversite öğrencilerinin , toplumla, toplumdaki diğer bireylerle ve toplumsal sorunlarla ilgili olmaktan ziyade , kendi kişisel güç ve ihtiyaçları ile ilgili oldukları sonucuna varmışlardır. 1980'li yılların başından itibaren tüm dünyadaki değişimlerin etkisiyle, günümüzün koşulları da göz önüne alındığında , toplumsallıktan ziyade bireyselliğin ön plana çıktığını söylemek mümkündür.

A.Adler (1935, 1956)'e göre, sosyal bir varlık olan insanın yaşamında ve etkinliklerinde iş ilişkileri, dostluk ilişkileri ve sevgi ilişkileri olmak üzere üç önemli odak vardır. Tümü , kişilerarası ilişkileri gerektiren bu ilişkilerin, tüm insanlığa ve evrene genellenmesi ve toplumsal bir varlık olarak insanın kendi varlığını sürdürmesi ve kendine bir değer vermesi , Adler' in önemle üzerinde durduğu ve her birey için yaşam görevi olarak tanımladığı durumlardır (Adler 1984, 1996 ; Prinz 1993). Eğer birey , bu alanlarda başarılı ilişkiler kurarsa, mutlu ve başarılı olma olasılığı yüksektir. Birey diğer insanlarla ne kadar derin, sıcak ve olumlu ilişkiler kurarsa kendini o derecede güvende hisseder ve topluma katkıda bulunabilir.

Ruh sağlığı yerinde, kendini en üst düzeyde gerçekleştirme çabası içinde olan, topluma ve toplumsal ilişkilere etkin bir şekilde katılan bireylerin varlığı, o toplumu geliştirmede, mutlu ve üretken bir toplum haline getirmede en önemli etken olarak görülebilir. Mutlu ve üretken bir topluma ulaşmak , kendini ve başkalarını iyi anlayan bireyler yetiştirmekle mümkün olur.

Uyumlu bir evliliğin, mutlu bir aile hayatının, huzurlu bir iş çevresinin, sürekli bir arkadaşlığın ve sağlam dostlukların varlığı , bize o bireyde toplumsal ilginin yeterince geliştiğini gösterir. Toplumsal ilgisi gelişmiş kişi, yaşam mücadelesinde güvenli ve iyimser bir insan

olmak için enerjisini kullanır. Böyle bir birey, ait olma ve katkıda bulunma duygularını yaşar, öz saygı düzeyi yüksektir ve toplum içinde bir yere sahip olmuştur. Adlerci görüşe göre , böyle bir insan , “mükemmel olmama cesareti” ne sahiptir ve diğer insanların da her ne kadar mükemmel olmasalar da kabul edilebileceklerini bilir. Yine yüksek toplumsal ilgiye sahip birey, kültürünün yansıttığı yanlış değerleri reddeder ve sosyal yaşam ile daha uyumlu değerleri , yanlış değerlerin yerine koymak için girişimde bulunur. Kendi kendisi ile barışık, uzlaşma içinde ve içinde yaşadığı toplumla uyumlu ve kaynaşmış birey, sorun çözen, topluma yararlı, ruhsal olgunluğa erişmiş, ruhsal yönden sağlıklı, verimli ve o toplum için iyi bir insan olarak nitelendirilebilir. Wolfe (1932), psikolojik sağlığı yerinde olan veya normal bireyi, toplumsal ilgisini geliştirmiş, yaşam görevlerini yerine getirmekten kaçınmayan, özür ileri sürmeyen ve kendisini yaşama bağlamış kişi diye tanımlamıştır (Akt: Mosak 1984, 1989).

Adler (1997)' e göre, böyle bir insan olmanın ilk şartı; kendimizi ve başkalarını tanımak için içten bir ilgi ve sürekli bir çaba harcamaktır. Adler , kendini tanımayı mutluluğun temel yasası olarak ele almıştır. İnsanların kendilerini ve başkalarını tanıdığı ölçüde başkalarıyla daha iyi geçinmesi, dolayısıyla daha mutlu bir hayat sürmesi mümkün olabilecektir. İkinci şartı; başkaları hakkında ahlaki yargılarda bulunmaktan kaçınmaktır. Bu , insan davranışlarını gördükleri şekilde değerlendirmek yerine, temelinde nelerin yattığını ve onun için ne anlama geldiğini bilmek için gayret göstermek demektir. Eğer böyle bir çaba içinde olursak , bu tür yargılardan kurtulmuş oluruz. Üçüncü şartı; kendileri ve toplum için sorun olan insanlarla hayatın her alanında karşılaşmak olasıdır. Böyle olumsuz ve uyumsuz bir davranışın nedeni düşük toplumsal ilgidir. Bunu giderecek çareler aramak , insan olarak hepimizin görevidir.

Toplumsal ilgi değerlerin yansımasıdır. Değerlerin en olgun düzeyde gelişimi , soyut düşünce yeteneğinin yeterli düzeyde gelişmesi ile mümkündür. Bunun yanı sıra , bireyin yeterli yaşantılar geçirmesi sonucu toplumsal ilgisi tüm insanlığı içine alacak düzeye ulaşır. Üniversite öğrencisi olmak zihinsel yönden bir hayli gelişmeyi ve buna paralel biçimde yaşantı zenginliğini içerir. Bu açıdan , üniversite öğrencileri hem toplumsal ilgiyi yansıması yönünden uygun gelişim döneminde oldukları hem geleceğın meslek elemanları, yöneticileri ve anne-baba adayları olduklarından dolayı üzerinde çalışmaya değer bulunmuştur. Bu araştırmada , üniversite öğrencilerinin toplumsal ilgilerinin bazı değişkenlere göre değişim gösterip göstermediğı incelenmiş ve toplumsal ilgi kavramı Adlerci yaklaşım bağlamında ele alınmıştır.

PROBLEM

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi öğrencilerinin toplumsal ilgileri demografik, akademik, ailesel, bedensel özellikleri ve doğuş sırasına göre önemli farklılıklar göstermekte midir? Bu probleme aşağıdaki alt problemler çerçevesinde yanıt aranmıştır.

ALT PROBLEMLER

Yukarıda belirtilen problem cümlesine bağlı olarak geliştirilen alt problemler, öğrencilerin demografik , akademik , ailesel , bedensel özellikleri ve doğuş sırasına göre beş başlıkta ele alınmıştır.

1.0. Öğrencilerin Toplumsal İlgü Düzeylerinin Demografik Özelliklerine Göre İncelenmesine İlişkin Alt Problemler

1.1. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri, cinsiyete göre farklı mıdır ?

1.2. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim yerine göre farklı mıdır ?

1.3. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri, medeni durumlarına göre farklı mıdır ?

2.0. Öğrencilerin Toplumsal İlgü Düzeylerinin Akademik Özelliklerine Göre İncelenmesine İlişkin Alt Problemler

2.1. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri, sınıf düzeylerine göre farklı mıdır ?

2.2. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri, devam ettikleri bölüme göre farklı mıdır ?

2.3. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri, akademik başarı algılarına göre farklı mıdır ?

3.0. Öğrencilerin Toplumsal İlgü Düzeylerinin Ailesel Özelliklerine Göre İncelenmesine İlişkin Alt Problemler

3.1. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri, annelerinin eğitim düzeylerine göre farklı mıdır ?

3.2. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri, babalarının eğitim düzeylerine göre farklı mıdır ?

3.3. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri, annelerinin evdeki tutumunu, algılayış biçimine göre farklı mıdır ?

3.4. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri, babalarının evdeki tutumunu, algılayış biçimine göre farklı mıdır ?

3.5. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri, ailenin gelir durumuna göre farklı mıdır ?

3.6. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri , yetiştikleri ailenin yapısına göre farklı mıdır ?

4.0. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Bedensel Özelliklerine Göre İncelenmesine İlişkin Alt Problemler

4.1. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri, herhangi bir organında kısıtlılık veya işlev yetersizliği olup olmasına göre farklı mıdır ?

5.0. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Doğuş Sırası ve Tek Çocuk veya Ailenin Çok Çocuğundan Biri Oluşuna Göre İncelenmesine İlişkin Alt Problemler

5.1. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri, doğuş sırasına göre farklı mıdır ?

5.2. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri, tek çocuk veya ailenin çok çocuğundan biri oluşlarına göre farklı mıdır ?

SAYILTILAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin, Kişisel Bilgi Formu ve Toplumsal İlgil Ölçeği'ni gerçek durumlarını yansıtacak şekilde doldurmaları için yapılan güdüleme ve alınan önlemler bu amaca ulaşma açısından yeterlidir.

SINIRLILIKLAR

Araştırmanın sınırlılıkları şunlardır :

1. Araştırma , Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'ne bağlı örgün eğitim programlarına devam eden öğrenciler üzerinde yapıldığından , elde edilen sonuçlar ikili öğretime devam eden öğrenciler ve diğer üniversite öğrencilerine popülasyonun benzerliği oranında genellenebilir.

2. Toplumsal ilgi, Adlerci yaklaşım bağlamında araştırmacının bu araştırma için geliştirdiği "Toplumsal İlgil Ölçeği"nin ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır.

3. Araştırmada , toplumsal ilgiyi etkileyen değişkenler, "Kişisel Bilgi Formu" nda yer alan demografik, akademik, ailesel ve bedensel özellikler ile doğuş sırasına ilişkin değişkenlerle sınırlıdır.

4. Araştırma , Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesine devam eden Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan öğrenciler ile sınırlı olup , aynı fakülteye devam eden yabancı uyruklu öğrencileri kapsamamaktadır.

TANIMLAR

Bu araştırmada geçen kavramların tanımları aşağıda verilmiştir.

Toplumsal İlgisi : Toplumsal duygudan daha öte, insan toplumunun her bireyine empati duymayı onlarla özdeşleşmeyi, ait olmayı, topluma uyumu, işbirliğini, sosyalliği, topluma karşı sorumlu olmayı, gerçeğe doğru yönelmeyi ve tüm evrenle bütünleşmeyi ifade eden bir süreçtir (Nikelly 1991).

Eksiklik Duygusu : Küçük ocuğun diğer insanlar ve evren içindeki çaresizliği ve üstün olmaya yönelik çabası karşısında hissettiği, doğuşta varolan yetersizlik ve güvensizlik duygusudur (Adler 1996).

stnlk abası : İnsanın doğuştan getirdiği mükemmelle olma, güvenliğe ulaşma ve eksikliklerini tamamlama isteğine yönelik olarak gösterdiği çabalardır (Adler 1996).

Demografik zellikler : Öğrencilerin , cinsiyet, yetiştiği yer ve medeni durumunu içermektedir.

Akademik zellikler : Öğrencilerin , devam ettiği bölüm, sınıf düzeyi ve akademik başarı algılarını içermektedir.

Ailesel zellikler : Öğrencilerin , ana-babalarının eğitim durumu, ailesinin gelir durumu, aile yapısı ve ana-babalarının çocuklarına karşı tutumlarını içermektedir.

Bedensel zellikler : Öğrencilerin , herhangi bir organında kısıtlılık veya işlev yetersizliği olup olmadığıdır.

Doğuş Sırası : Öğrencilerin , yaşayan kardeşleri arasında ilk, ortanca , son veya tek çocuk olma durumudur.

Yaşamın Çoğunun Geçtiği Çevre : Öğrencilerin , yaşamlarının çoğunu geçirdikleri köy veya kasaba, küçük şehir ve büyük şehir olmak üzere gelenek ve göreneklerin işleyişi açısından farklı olan üç grup çevreyi ifade etmektedir.

Büyük Şehir : Nüfus yoğunluğunun fazla olduğu metropol olarak nitelenen şehri ifade etmektedir.

Örgün Eğitim : Bireylerde istendik davranış değişikliği gerçekleştirmek amacıyla , belirli plan ve program dahilinde, profesyoneller aracılığıyla , okullarda yürütülen etkinliklerin tümünü ifade etmektedir.

Geleneksel Aile : Ana-baba, çocuklar ve diğer aile büyükleri ile birlikte yaşanan kalabalık aileyi ifade etmektedir.

Çekirdek Aile : Ana – baba ve çocuklardan oluşan öz aileyi ifade etmektedir.

Tek Ebeveynli Aile : Ebeveynlerden birinin ölümü veya ayrılığı sonucu geride kalan aileyi ifade etmektedir.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Toplumsal ilgi , önemli bir ruh sağlığı ve uyum ölçütüdür. Buna karşın ülkemizde bu konu ile ilgili herhangi bir araştırmaya henüz rastlanmamıştır. Üniversite öğrencileri üzerinde uyum ve ruh sağlığı ölçütü sayılabilecek çeşitli kavramlarla ilgili pek çok araştırma

yapılmış olmakla birlikte , bu konuya değinen herhangi bir araştırma yoktur. Üniversite öğrencileri üzerinde toplumsal ilgi konusu ile ilgili bir araştırma yapmak , daha sonraki araştırmacılar için ilk basamağı oluşturması bakımından önemli bir çıkış noktası olabilir.

Araştırmacının bu araştırmayı yapmaktaki amacı, iki boyutta ele alınabilir : Birincisi ; Bireysel Psikoloji Kuramına katkı sağlamak, ikincisi ; kişiliğın önemli bir boyutunu oluşturan toplumsal ilginin Türk toplumundaki yansımasını gözlemek. Konu ile ilgili yapılan araştırmaların sonucuna bakıldığında, toplumsal ilginin gelişmesinde kültürün önemli bir etkisi olduğu gözlenmektedir. Bu nedenle, böyle bir çalışma , toplumsal ilgi açısından aynı yaş grubu üzerinde farklı kültürlerde yapılmış araştırma sonuçlarına dayanarak kültürlerarası farklılığa yönelik bir karşılaştırmaya olanak verebilir. Yine, önceki araştırma sonuçlarına bakıldığında , çağın önemli sorunu olan stresle başetmekte, depresyona girmeyi önlemede, etkili problem çözebilmede, olumlu kişilerarası ilişkiler geliştirebilmede, diğer insanları daha iyi anlamada, bireyin kendi kendini tanımasında ve ruh sağlığını korumada yüksek toplumsal ilginin etkili olduğu gözlenmiştir. Yukarıda sayılan ve Adler' in toplumsal ilgi ile kastettiğı diğer birçok özellik ile çeşitli değişkenlere göre toplumsal ilgiyi test edebilmek için geliştirilmiş ve diğer ölçeklere kıyasla daha kapsamlı olan "Toplumsal İlgi Ölçeğı"nin daha yeni sonuçlara götüreceğı düşünülmektedir. Ayrıca, bu araç , diğer araştırmacıların ilgi ve kullanımına sunulabilmesi yönünden de bir boşluk doldurabilir.

Bu araştırma sonuçlarıyla, bireylerin dolayısıyla toplumun ruh sağlığını korumak ve üretken bir toplum oluşturmak için ülkemizde, koruyucu ve önleyici psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde , ana- baba eğitimi ve danışmanlığının önemi bir kez daha vurgulanmaya çalışılmıştır. Ayrıca, bu araştırma sonuçları, ailede çocuk sayısının fazla olduğu ülkemizde, çocukların doğum sırasına göre onlara yüklenen ve onlardan beklenenlerin, çocuğun ruh sağlığı

zerindeki etkisinin kavranılmasına yardımcı olabilir. Böylece, bu araştırmanın bulgularının, psikolojik danışmanlar, ana babalar, öğretmenler ve sosyal psikologlar, klinik psikologlar, ocuk psikiyatristleri, hemşire ve ebeler gibi bir çok meslek elemanının çocuğa ve aileye vereceği yardım hizmetinde yararlı olabileceği düşünülmektedir.

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölüm, Bireysel Psikolojiye İlişkin Kuramsal Çerçeve, Toplumsal İlgiiye İlişkin Kuramsal Çerçeve, Adlerci Psikoterapi Yaklaşımına İlişkin Kuramsal Çerçeve ve Toplumsal İlgii ile İlgili Araştırmalar olmak üzere dört ana başlık altında ele alınmıştır.

BİREYSEL PSİKOLOJİYE İLİŞKİN KURAMSAL ÇERÇEVE

Bireysel psikoloji bir kişilik psikolojisidir ve birey ile toplum arasındaki ilişki ve uyuma verdiği önemle de sosyal psikoloji niteliği kazanmıştır (Jelle 1981). Alfred Adler , Bireysel Psikolojinin kurucusu ve uygulayıcısı olan bir ruh sağlığı uzmanıdır.

Bireysel Psikoloji, geçen yüzyılın ilk çeyreğinde Avrupa ve Amerika'da gittikçe yaygınlaşan yüksek bir ilgi görmüştür. Günümüzde geçerli olan ve Adler' den sonra tanımlanmış birçok kişilik kuramının ve psikoterapinin temelini Bireysel Psikolojiden aldığı yolunda birçok yayına rastlamak olasıdır (Dicaprio 1974 ; Geçtan 1981 ; Jelle 1981 ; Gatcher 1984 ; Mosak 1984). Bireysel Psikoloji bugün hala geçerliğini korumakta ve yaygın olarak uygulama alanı bulunmaktadır.

Dicaprio (1974) ve Jelle (1981)' ye göre Bireysel Psikolojiyi günümüze taşıyan nitelikler şöyle sıralanabilir :

Adler 'in normal dışı davranışları insan benliğinde ve insanın diğer insanlarla kurduğu ilişkilerde araması ,

Kişiliği biyolojik kökenden çok, bireyin kendisine, diğer insanlara ve topluma karşı geliştirdiği tutumların ürünü olarak tanımlaması ,

Adlerci kuramın kişilerarası olumlu ilişkilere temellenmesi ve insancıl (hümanistik) boyutun önemli olması ,

İnsanı seçimler yapabilme, kararlar alabilme yeteneğine sahip ve kendi seçimini yapmakta özgür olarak tanımlaması,

İnsanın geleceğe yönelimli olduğunu ve kendi kaderini belli oranda özgür olarak düzenleyebileceğini vurgulaması,

Yaşamın , birey için ne anlama geldiğinin önemini vurgulaması ,

İnsanın iyi, dost, yardımsever olarak ve sevgi duygusu ile doğduğunu vurgulaması ve insanı bir bütün olarak ele alması ,

Adler' in kuramının hayatın her alanında uygulanabilme olanağı bulmuş olması ve kavramlarının halk arasında yaygın olarak kabul görüp kullanılması , Adlerci kuramı günümüze kadar taşımıştır (Dicaprio 1974 ; Jelle 1981 ; Geçtan 1981 ; Gatcher 1982 ; Hergenhahn 1984 ; Mosak 1984,1989).

Bireysel Psikolojinin Temel İlkeleri

Adler, bireyin kendi kendisi ile tutarlı ve bütün bir varlık olduğu üzerinde durur. İnsanın düşünce, duygu ve davranış gibi bilinçli davranışları ile bilinçsiz davranışlarını ele alarak bireyin "tek", "biricik" ve bütün bir varlık olduğunu açıklar (Jelle 1981 ; Mosak 1984 , 1989 ; Adler 1996 ; Adler 1997). Adler insanı bütün halinde ele almanın önemini şu cümleleri ile açıklar ; "Bütün onu oluşturan parçalardan daha önemlidir ve parçalara ayırmak, değiştirmektir" (Akt: Hergenhahn 1984).

Adler ' e göre, insan hayatı dinamik bir mükemmellik çabasıdır; insanoğlunun temel güdüsü uzmanlık (Adler 1926), üstünlük (Adler 1926), kendini gerçekleştirme (Goldstein 1939), kendinin farkına

varma (Horney 1951), yeterlik (White 1957) , ödünleme (Adler 1958) ve kusursuzluk (Adler 1964) olarak çeşitli şekillerde tanımlanmıştır (Akt: Mosak 1984). Adler' e göre insanlar her zaman anlamlı ve kendilerine özel yaşam hedeflerine yönelirler, bu yolla insanlar mükemmel olma gayreti içinde ilerlerler ve her bir insan bunu yapabilecek yeteneğe sahiptir.

Adler (1996,1997) ' e göre, birey yaratıcı ve kendi yaşamını düzenleyebilecek bir varlıktır. Birey, yaratıcı gücü sayesinde kendi yaşamını düzenler ve kendi hayatının mimarıdır. Adler , kalıtımı veya çevreyi tek başına bireyi biçimlendirecek bir etken olarak görmemiştir. Ancak, ikisi birden bireye biçim verir ve bireyin yaşam biçimini belirler. Buna inanmak, insanı yaratıcı ve özgür kılar. Özgürlük ve bilinçli etkinlik insanoğlunu tanımlayıcı özelliklerdir.

İnsanın doğasında toplumsallık ve toplumsal yaratıcılık vardır. Bütün davranışlar toplumsal çevrede ortaya çıkar. Bireysel Psikolojinin temel varsayımı, bireyle toplum arasında uyumlu bir işbirliğinin varlığıdır. Bireysel Psikoloji, kişilerarası ilişkilerle ilgilenen bir psikolojidir ; Adler (1949) bunu şöyle açıklamıştır : “Yaşamdaki gerçek ilgi iş, toplumsal yaşam ve sevgidir”. Adlerci kuramın temeli, sosyal iletişim ve sosyal etkileşimleri anlamaya yöneliktir. Adler, bütün davranışların ayrıcalıksız sosyal içerikli oluştuğu ve insanın doğasının sosyal ilişkilerinin anlaşılması ile kavranabileceği inancındadır (Adler 1983, 1984, 1996, 1997).

Adler (1949)' e göre, birey , öznedir. Birey, kendi algı şemasıyla uyumlu bir şekilde kendisinin oluşturduğu dünyasında yaşar. Bireyin geliştirdiği yaşam biçimi, bireyin yaşamı algılayışı içinde kendisini çeşitli şekillerde ilişkide gördüğü bir gözlüktür. Bir insanı anlayabilmek için nesnel değerlendirmeden ziyade öznel değerlendirme temel bir araç olur. Bunu Adler , şu cümlesi ile

açıklamıştır : “Onun gözleri ile görmede, kulakları ile duymada ve kalbi ile hissetmede yetenekli olmalıyız”.

Bireysel psikolojiye göre yaşamak , cesaret ister. Cesaret , insandan ve insan hayatından daha büyük ve sürekli olan yaşam ve yaşam olayları ile başa çıkmayı ve mücadele etmeyi ifade eder. Cesaret, riskin göze alınarak davranışa dönüştürülmesindeki gönüllülüktür. Mosak (1984)'a göre gönüllülük, yaşam biçimi, inançlar, toplumsal ilgi derecesi, bireyin tahmin ettiği risk derecesi, iş yönelimli mi yoksa prestij yönelimli mi olduğu gibi içsel ve dışsal pek çok değişkene bağlıdır.

Adler' in kuramı belli kavramlar üzerine oturmaktadır. Bunlardan ilki eksiklik duygusu ve üstünlük duygusudur. Adler , bu iki kavramı, birbirini doğuran ve etkileyen durumların ürünü ve her iki kavramı da doğuştan gelen doğal bir durum olarak ele almaktadır. Adler , bazı yazılarında, eksiklik duygusunun önce hissedildiğini ve bundan sonra bu duygudan kurtulmak için gösterilen çabadaki isteklilikle ve doğal olarak üstünlük duygusunun ortaya çıktığını vurgular . Adler , her insanın yaşamına “derin eksiklik duyguları” ile başladığını ve bu duygunun evrensel olduğunu vurgular, O , doğadaki tüm varlıkların “eksi” bir durumdan “artı” bir duruma geçmek için sürekli bir çaba içinde olduğunu belirtir. Adler (1964) , bu durumu eksiklikten kurtulma çabası ya da “ üstünlük çabası ” olarak adlandırmıştır (Akt : Geçtan 1981). Buna karşın Adler 1933' de eksiklik duygusuna ilişkin yazdığı yazılarda eksiklik duygusunun ikinci, üstünlük çabasının birinci sırada geldiğini belirtmiştir. Adler(1996)'e göre birey, önce yenmeye ve üstünlüğe doğru bir çaba gösterir ve işte o zemin üzerinde kendinde bazı eksiklikler görmeye başlar ve bunu bir eksiklik duygusu olarak hisseder. Eksiklik duygusunun üstesinden gelme veya üstün olma çabaları , bireyin yaşamda neye ve nasıl odaklaşacağını belirler. Bu bakış açısı , yaşamın ilk yıllarında

belirginleşir . Adler , buna yaşam biçimi, ilerleyen yaşlarda da yaşam felsefesi adını verir. Yaşam biçimi , bireye özgüdür, tutarlıdır ve tüm tepkilerin belirleyicisidir. Yaşam biçimi , esas olarak bireyin amaçlarını ama aynı zamanda diğer insanlara karşı duygularını ve dünyaya tepkide bulunma biçimini de içerir (Geçtan 1981 ; Jelle 1981 ; Gatcher 1982 ; Hergenhahn 1984 ; Mosak 1984 ; Adler 1996, 1997).

Adler (1935), bireyin yaşam sorunları karşısındaki tavırları ve geliştirdiği yaşam biçimine göre , aşağıdaki gibi bir sınıflama yapmıştır (Adler 1996) :

Bazı bireyler , çocukluklarından başlayarak tüm hayatları boyunca gerçeğe karşı az çok baskın , başat bir tavırla , tüm ilişkileri yönlendirmek ve diğer insanları yönetmek isteyen bir yaklaşım sergilerler. Bu tutum , onların tüm ilişkilerinde görülür. Bu tiplere “yönetici tip” denilir.

Her şeyi başkalarından bekleyen ve hep başkasına yaslanarak hayatını sürdüren kişiler “alıcı tip” ler olarak adlandırılmıştır.

Sorunları çözmekten kaçınarak , kendini başarılı hissetmeyi tercih eden, sorunlarla boğuşacağı yerde, sorunun çevresinde dolaşan ve böylelikle başarısızlıktan kurtulmayı ümit eden insanlara “kaçınan tip” denilmiştir.

Sorunlarla mücadele eden, sorunların başkalarının da yararına olacak şekilde çözüme kavuşması için az veya çok mücadele eden, toplumsal ilgi düzeyi yüksek ve fazla oranda etkinlik gösteren birey ise “toplumsal yararlı tip” olarak tanımlanmıştır.

Adler, yukarıdaki ilk üç tipin hayat sorunlarını çözmeye hazır olmadıklarını belirtir. Bu sorunlar, her zaman sosyal sorunlardır. Bu tip bireyler ise , işbirliği ve katkı yeteneğinden yoksundurlar. Bu durum onları eninde sonunda başarısızlığa götürür. Adler’e göre toplumsal yararlı tip, işbirliği ve katkıya hazırdır. Onda , her zaman, başkalarının çıkarı için harcanabilecek etkinlik vardır. Bu yönde

gösterdiği etkinlik , hem kendi hem diğer insanların ihtiyaçlarına uygundur.

Adler, yaşam biçiminin bireyin yaratıcı etkinliklerinden oluştuğunu vurgular. Adler'e göre insan, kendi algılarını, eylemlerini, düşüncelerini ve görüşlerini oluşturma ve biçimlendirme konusunda doğuştan yeteneklidir ve yarattığı bu kavramlar , kendisini ve dünyasını anlamlı bir biçimde temsil eder. Adler, insanın bu yeteneğini yaratıcı güç olarak adlandırmıştır (Geçtan 1981 ; Mosak 1984 ; Adler 1996, 1997). Sağlıklı bir yaşam biçimi, diğer insanlarla ve toplumsal amaçlarla uyumlu bir şekilde ; hatalı yaşam biçimi, bencil ve toplumsal amaçlara aykırı olarak geliştirilmiştir. Adler' e göre, hem sağlıklı hem hatalı yaşam biçimlerinin kaynağı , erken çocukluk döneminde aranmalıdır. Adler, hatalı yaşam biçimi yaratmaya eğilimli üç çocukluk durumu tanımlamıştır (Gatcher 1982 ; Hergenhahn 1984 ; Adler 1996, 1997) :

1- *Organ Eksikliği-Fiziksel Eksiklik ;*

Bedenlerinde yapısal kusur veya işlevsel bozuklukla doğan çocukların , bu eksikliği algılayışı ve çevrenin tutumu onları, belli davranışları gösterme eğilimine iter. Bu çocuklar , ödünlemeye veya üst düzeyde bir ödünlemeye kamçılanabilir ki , bu sağlıklıdır. Ters bir durum olarak , bu eksikliğin yoğun bir şekilde yaşanması ve eksiklik karmaşası ile sonuçlanması olabilir ki bu sağlıksızdır.

2- *Şımartılma ;*

Şımartılma, çocuğun herkesten üstün olduğu duygusuna kapılmasına neden olur. Şımartılan çocuk , her türlü ihtiyacının karşılanması gerektiğine inanan bir çocuk olarak yetişir. Böyle bir çocuk , ilgi merkezindedir ancak , toplumsal ilgiden yoksun ve bencil biri olarak yetişir.

3- *İhmal edilme ;*

İhmal etme, nefret etme, istememe ve ilgisiz bırakma çocuğun, değersiz, kızgın ve herkesten şüphe etmesine ve kimseye güvenmemesine neden olur. Bu da uyumsuzluğun temelini oluşturur.

Aynı aileden bile gelse yetişkin hayatta değişik kişilik yapısında bireylerle karşılaşılır. Adler' e göre bunun nedeni her bireyin farklı yaşam biçimine sahip oluşudur. Aynı aileden bile gelse bu farklılık, çocuğun çevresinin tamamen kendine özgü bir atmosferle sarılıp kuşatılması ve çocuğun , bu durumu algılayışı ile açıklanır. Adler , bu konuya açıklık getirmek için , çocuğun aile içindeki pozisyonu ve doğuş sırasının önemi üzerinde durmuştur. Adler (1984,1997), büyük / ilk çocuk, ikinci çocuk, ortanca çocuk, küçük çocuk ve tek çocuk olmak üzere yaşam biçimini etkileyecek beş doğuş sırası tanımlamıştır. Adler bu tanımlamayı , mutlak bir gerçek olarak değil de deneyimleri ve gözlemleri sonucunda her zaman olmasa da sıklıkla karşılaşılabilen bir durum olarak tanımlamıştır.

Adler (1984,1997), doğuş sırasına göre çocuğun aile içindeki pozisyonunu ve bu pozisyonda çocuğun tavrını aşağıdaki şekilde tanımlamıştır ;

İlk çocuk, ilk yıllar , tek çocuk olarak şımartılmış ve ilgi odağıyken yeni bir kardeşin doğumu ile kendini tahtı elinden alınmış bir prens gibi hisseder. Bu çocuklara , aile içinde her zaman bir takım sorumluluklar verilmiştir. Güçlü olmak bu çocuklar için çok önemlidir. Yavaş yavaş ikinci çocuğa daha fazla değer vermeye başlayan ana-babanın gözünde , bu çocuklar giderek değer kaybına uğrarlar ve böylece rekabetten korkup çekinirler ve psikolojik anlamda pek o kadar da iyi gelişemezler.

İkinci çocuk , kendisinden daha güçlü olan kardeşle sürekli yarışma içine girer. Genelde ilk çocuğu geride bırakır. Bunun iki nedeni vardır ; birincisi , ikinci çocuğun kendisinden güçlü olan büyüğü kadar güçlü olma isteği ; ikincisi, ilk çocuğun çevresinde bir rakip görüp onunla rekabet etmekten korkup çekinmesidir.

Ortanca çocuk, kendini sıkıştırılmış hisseder. Bu nedenle , ortanca çocuklar yaşamın adaletsiz olduğuna inanabilirler ve kendilerini zayıf hissedebilirler. Bu çocuklarda “zavallı ben” kavramı ortaya çıkabilir ve sorunlu çocuk olabilirler. Ortanca çocuk , genelde tarafsızdır ve ailede bir sorun, bir anlaşmazlık olduğunda arabulucu olur ve aileyi bir arada tutar, ruh sağlığı yönünde en iyi gelişmeyi gösterebilir.

En küçük çocuk, aile içinde her zaman özel bir pozisyona sahiptir. Ana-baba , ona özel bir yer vermekte ve çocukların en küçüğü olduğu için üstüne titremektedir. Küçük çocuğun bedensel güç açısından diğer kardeşlerden çok geride oluşu, küçük çocukta göze çarpacak düzeyde güçlü olma çabası oluşturur. Öyle ki, küçük çocuk, ancak herkesten üstün olduğu zaman tatmin olan bir insan haline gelir. En küçük çocukların bazıları ailedeki herkesi geçer ve ailenin en yetenekli üyesi halini alırlar. Ancak, bazıları da ailedeki diğer çocukları geçme isteği duyarlar ama bunun için gereken faaliyeti gösterme imkanından ve kendine güvenden yoksundurlar.

Tek çocuk ise özel bir durum içerisinde. Tek çocuğun kaderi bütünüyle çevresindekilerin eğitim yöntemlerine bağlıdır. Ana-babanın bütün çabaları , tek çocuk üzerinde yoğunlaştığı için bu çocuklar bağımlı bir duruma girmekte ve her zaman kendilerine destek olacak birilerini aramaktadırlar. Tek çocuklar , şımartıldıkları için güçlülere karşı koyamazlar , her zaman dikkat ve ilgi merkezi olduklarından kendilerini çok değerli görürler. Kendileri hayatın tadını çıkarırken bütün insanların kendi isteklerine hizmet etmesini beklerler.

Yukarıdaki çocukluk durumlarıyla ilgili olarak kişiliğin gelişimi ailenin tutumuna bağlı olarak biçimlenirken yine de çeşitli durumların

ortaya koyduğu kişilik özelliklerinin bazıları , gelişme olanağına sahip olabilir. Böylece bireyin yaşam biçimi şekillenmeye başlar.

Bireyin, yaşam biçimi ve ona verdiği anlam , onun imgelemsel amacını belirler. İmgelemsel amaç , bireyin , bugünkü algılarıyla çevresini yorumlaması sonucu oluşturduğu ideallerinden oluşur ve bu ideallere , idealin doğası gereği hiçbir zaman ulaşamaz. İmgelemsel amacın içeriğini, algılar , düşünceler ve inançlar oluşturur. İmgelemsel amaç , bireyin bugünkü davranışlarının rehberidir. Adler' e göre , insanların sosyal amaçları imgelemsel amaçlarıdır ve bu amaçlar ne test edilebilir ne de doğrulanabilir. Adler, bireyin imgelemsel amacına “ideal benlik rehberi” adını vermiştir. İmgelemsel amaç, doğru , yararlı ve hoş olabileceği gibi, yanlış , zararlı ve tehlikeli de olabilir. Adler' e göre, sağlıklı insan, olaylar garanti vermiyorsa imgelemlerini değiştirebilir. Sağlıklı bireyler için amaçlar, düşünceler ve planlar yaşamı daha etkili ve anlamlı hale getiren öğelerdir. Oysa , nörotik, yani ruh sağlığı bozulmuş bir insan, ne pahasına olursa olsun, imgelemlerine sıkı sıkıya bağlıdır (Akt: Dicoprio 1974 ; Jelle 1981 ; Hergenhahn 1984).

Buraya kadar Bireysel Psikolojinin kuramsal temeli ele alınmıştır. Bundan sonraki başlık altında Adlerci Psikolojinin temel kavramı olan ve bir ruh sağlığı ölçütü olarak ele alınan “toplumsal ilgi” kavramına açıklık getirilmiştir.

TOPLUMSAL İLGİ İLE İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE

Adler' e göre, insanoğlu sosyal bir oluşumdur. Adler' in yaklaşımı, insanların sosyal olma dürtüsü ile güçlü bir şekilde güdülendiğini ileri sürmesiyle , olgunlaşmıştır. Adler , toplumsal ilgi kavramını , ilk olarak (1918-1927) Freud' un haz ve saldırganlık dürtüsüne karşı bir güç olarak , doğal ve doğuştan gelen bir

özellik olarak ele almıştır. Daha sonraki yıllarda Adler (1928-1937) , toplumsal ilgi kavramını doğuştan gelen ve bilinçli olarak gelişen bir yetenek olarak tanımlamış ve toplumsal ilgiyi bilişsel bir fonksiyon olarak görmüştür (Akt : Ansbacher 1991a).

Orijinali Almanca olan "Gemeinschaftsgefühl" kavramının İngilizce' ye çevirisinde bu kavramın kelime karşılığının tam olarak bulunamaması İngilizce literatürde toplumsal ilgiyi tanımlayan Adlercileri bu kavramın anlamını verecek açıklamalar yapmaya itmiştir. Kavramın orijinalinin toplumsal ilgiden daha zengin ve derin bir anlam taşıdığı üzerinde durulmaktadır.

Toplumsal ilgi toplumsal duygu ve dayanışma duygusu gibi anlamlara gelir. Toplumsal ilgi aynı zamanda , insan toplumundaki kişilerarası ilişkiyi, insan türü ile özdeşleşme duygusunu ve insan soyunun her bireyine sempati duymayı ifade ettiği gibi hayvanları, bitkileri ve bazı cansız nesnelere de kapsayarak tüm evrene genellenebilir bir duygudur (Geçtan 1981 ; Nikelly 1991 ; Ansbacher 1991 ; Adler 1970,1996,1997).

Adler, toplumsal ilgiyi özdeşim ve empati duygusuyla eşit sayar. Adler (1928-1963)' e göre toplumsal ilgi , en basit biçimiyle başkasının gözleriyle görmek, başkasının kulaklarıyla işitmek, başkasının kalbiyle hissetmek anlamındadır (Geçtan 1981 ; Crandall 1981; Adler 1996). Adler toplumsal ilgiyi, günümüzün özel çevresi ya da girilmesi gereken daha büyük bir çevre olarak görmeyi hata olarak değerlendirmektedir. O'na göre , toplumsal ilginin anlamı bundan çok daha derindir. Adler(1933), toplumsal ilgiyi özünde bütünle birleşmiş gibi hissetme ve sonsuzluğa kadar süreceği düşünülen bir toplum biçimi için çaba gösterme olarak tanımlamıştır (Adler 1996).

Adler' in tanımladığı toplumsal ilgi, doğuştan getirilen potansiyel bilinçle gelişir. Bu duyguya sahip olmak, diğer insanlara yardım etmek ve onlarla bütünleşmek, tüm insanların eşitliğini onaylamak ve kişisel sorunların çözümünün diğer insanlarla ortak mutluluğa bağlı olduğunu bilmeyi ve hissetmeyi gerektirir (Amerikan Ruh Sağlığı Komisyonu 1991).

Bir Adlerci olan O'Connel (1991) , Adler'in bu orijinal kavramını "hümanistik özdeşim" kavramı ile eş anlamlı olarak ele almaktadır. O'Connel , hümanistik özdeşimi altısında veya 60' ında tamamlanmamış, geçmiş ve gelecekle bir bütün olarak, bireyin diğer insanlarla dostça sevgi veya yakın akrabalık hisleriyle karakterize edilen bir süreç olarak tanımlamaktadır.

Nikelly (1991) ise orijinal kavramın anlam olarak tam karşılığını birçok kavramın verdiğini vurgular. Nikelly , kavramın toplumsal ilgi ve toplumsal duygu şeklindeki tanımlardan daha derin anlamı olduğunu ve ait olmayı, uyumu, topluma karşı sorumlu olmayı, sosyalliği, gerçeğe doğru yönelmeyi ve bireyin kendisi ve çevresi arasında düzenli bir seçime yönelmesini ifade ettiğini vurgulamaktadır.

Dinkmeyer (1971) , toplumsal ilginin diğer insanlara ve bireyin kendi kendisine yönelik olarak iki boyutu olduğunu vurgulamaktadır. Toplumsal ilginin birinci boyutunu , insanlara saygı duyma, onlara karşı hoşgörülü olma, diğer insanlarla ilgili olma, onlarla işbirliği yapma, insanlara cesaret verme, yürekli ve duygulu olma olarak tanımlamaktadır. Toplumsal ilginin ikinci boyutunu , kendi değeri hakkında gerçek duygulara sahip olma, toplumsal kabul gören hedeflere sahip olma, ileriye dönük samimi gayretler gösterme, paylaşmakta gönüllü olma, "ben" yerine "biz" düşüncesine sahip olma olarak tanımlamaktadır (Akt: Dicaprio 1974).

Leak (1991) , toplumsal ilgiyi insanlara karşı dostluk duygusu taşıma, onlara sempati ile yaklaşma, onlara empati duyma, insanlarla işbirliği yapma ve onlara karşı hoşgörülü olma olarak tanımlamaktadır. Leak'a göre ,toplumsal ilgi yapısal olarak bağımsızlığı koruyarak insanoğlu ve evrendeki herşeyle özdeşleşmeyi ifade etmektedir.

Ansbacher (1991), Adler' in toplumsal ilgiyi ruh sağlığı için temel ölçüt olarak ele aldığı ve bir insanın çocukluktan itibaren normalliğinin temel göstergesi olarak gördüğü üzerinde durmaktadır. Ansbacher (1991) , Adler' in yazılarından yararlanarak toplumsal ilgi kavramını iki boyutta incelemiştir:

Toplumsal İlginin Kavramsal Boyutu

Kavramsal boyut , orijinal kavramın anlamını ve kavramsal özelliklerini içerir.Toplumsal ilgi :

- a) Doğuştan varolan bir duygudur ve bilinçli olarak gelişir,
- b) Başarıya, üstünlüğe ve mükemmelliğe doğru yönelmeyi sağlar,
- c) Sadece cinsel aşkı ve sevgiyi değil , sevginin bütün formlarını içerir,
- d) Dünyadaki tüm canlıları, nesnelere ve genel olarak hayata karşı olumlu tutumu ifade eder,
- e) Kendini gerçekleştirme ile eş anlamlı ve insanın gelişmesini artırıcı bir güdülenmedir,
- f) Hayatın yararlı tarafında yer almayı, dünyaya ve insanlığa yararlı olmaya yönelmeyi içerir,
- g) İnsanlığın bir parçası olarak insanlara dost, onlarla eşit, işbirlikçi olmayı ve tüm insanlığı sevmeyi içerir,

h) Evren ve evrendeki herşeyle uyum içinde olmayı ve evrendeki herşeye karşı olumlu duygu ve düşünceler taşımayı, ifade eder.

Toplumsal İlginin Süreç Boyutu

Toplumsal ilginin süreç boyutu ,diğer insanlarla ilgili olmayı, onlarla özdeşleşmeyi veya empatiyi gerektirir. Hayattaki herşey , bir insanın çevresinde olup biteni nasıl gördüğüne bağlıdır. Bir insanın ,çevresinde olup biteni nasıl gördüğü ve bunların , o insan için ne anlama geldiği , o kişinin fenomeni ile ilgilidir. *Toplumsal ilgisi gelişmiş kişi :*

a) Kendini ve diğer insanları değerli görür, cesaretli ve iyimserdir,

b) Diğer insanları anlayabilir, onların öznel deneyimlerini, öznel dünyalarını, görüşlerini anlar ve onları değerli görür ve değer verir,

c) Hoşgörülüdür, duyarlıdır ve anlayışlıdır,

d) Diğer insanlarla empati kurabilir ve özdeşleşebilir,

e) Özel mantığıyla değil sağduyusu ile hareket eder,

f) Diğer insanlarla işbirliği yapar, onlara katkıda bulunur ve birlikte çalışır. Eşitliğe önem verir ve, böylece yaşam problemlerini çözebilir,

g) Amaçlarını bugün oluşturur ama gelecek yönelimlidir, daha iyi bir toplum oluşturmak için çaba sarfeder,

h) Topluma ve insanlığa bağlıdır ama bağımsız olarak ,kendiliğinden sosyal çaba içindedir,

l) Yaşam problemlerini çözmede ve dünyayı daha iyi yaşanılır bir hale getirmede cesaretli ve isteklidir.

Kaplan (1991), toplumsal ilgi kavramının daha iyi anlaşılması için kavramın , işevuruk tanımını yapmıştır. Kaplan toplumsal ilgiyi bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olmak üzere üç boyutta incelemiştir:

Toplumsal İlgı ile İlgili Düşünceler – Bilişler

- 1- Bir insan olarak toplumdaki hak ve sorumlulukların , diğer insanların hak ve sorumluluklarına eşit olduğu düşüncesi,
- 2- Kişisel amaçların , toplumun refahı ile tutarlı bir yolla gerçekleşebilir, kazanılabilir olduğu düşüncesi,
- 3- Toplumun devamı ve başarısının , vatandaşların uyum içinde birlikte yaşamayı öğrenme yetenek ve gönüllülüğüne bağlı olduğu düşüncesi,
- 4- Kişinin, diğer insanların kendisine nasıl davranmasını istiyorsa kendisinin onlara öyle davranmaya gayret etmesi gerektiğine inanması,
- 5- Bir insanın toplumun refahını yükseltmekte aldığı mesafenin, onun kişiliğini değerlendirmede bir ölçüt olacağı fikrine inanması.

Toplumsal İlgı ile İlgili Duygular

- 1- **Ait Olma** : Bir veya birkaç grubun bir üyesi olma duygusudur.
- 2- **Yabancılık Hissetmeme** : Diğer insanlarla etkileşime girdiğinde basitçe ve rahatlıkla duygularını ifade edebilme,
- 3- **Toplumsallık** : Diğer insanlarla belirgin özellikler ve çeşitli açılardan benzer olma duygusuna sahip olma,

- 4- **İnsanlara Güvenme** :Tüm insanlara toplumsal ilgi ve iyilik duygusunu gösterme,
- 5- **Kusurlu Olmada Cesaretlilik** : Hata yapmanın insanoğlunun doğal bir parçası olduğu duygusuna sahip olma ,
- 6- **İnsan Olma** : İnsanlığın bir parçası olma duygusudur,
- 7- **İyimserlik** : Dünyanın yaşamak için daha iyi bir yer haline getirilebileceği duygusudur.

Toplumsal İlgili Davranışlar

- 1- **Yardım Davranışı** : Birinin yeteneklerini, bilgilerini ve becerilerini gönüllü olarak başkalarına yardım için kullanması,
- 2- **Paylaşım Davranışı** : Birinin kendine ait malının ve servetinin bir kısmını gönüllü olarak diğer insanların kullanımına sunması,
- 3- **Katılımcı Davranış** : Bir gruba ve grubun aktivitesine katılma ve katkıda bulunma,
- 4- **Saygılı Davranış** : Diğer insanların bilgilerini, doğrularını ve deneyimlerini gönüllü olarak tanıdığını ve kabul ettiğini gösterme,
- 5- **Dayanışmacı – Birlikte Davranış** : Ortak yararlar veya amaçlara ulaşmak için diğer insanlarla gönüllü olarak birlikte çalışma veya bu çalışmada rol oynama,
- 6- **Uzlaşıcı – Esnek Davranış** : Sorunların veya çalışmaların çözümünde kabul edilebilir ortak bir sonuca ulaşma ümidi içinde gönüllü olarak verme ve alma,
- 7- **Empatik Davranış** : Diğer insanların düşünce ve duygularının anlaşıldığını ve takdir edildiğini gösterme,
- 8- **Cesaretlendirici Davranış** : Diğer insanları harekete geçirmede yardım etme,

9- Onarıcı – Yapıcı Davranış : Yaygın kabul gören sosyal durumları düzenlemek için çalışma.

Toplumsal ilgiyi oluşturan bu üç parçadan her biri diğer iki parçayı etkileyecek bir potansiyele sahiptir. Diğer iki parça da birbirini etkileme açısından diğer biri gibi eşit güce sahiptir.

Daha önce de belirtildiği gibi Adler, her insanın bir miktar toplumsal ilgi ile doğduğunu ve insanın doğasında sosyal yaratıcılığın olduğunu vurgular. Toplumsal ilgi bir alışkanlık değildir, bilinçli olarak gelişir. Toplumsal ilginin gelişimi için toplumsal çevre şarttır. Toplumsal ortama doğan çocuk , yaşamının ilk günlerinden itibaren anneyle yakın bir ilişki kurar. Anne , çocuğun hem ilk , hem de en çok etkilendiği kişidir. Adler çocuğu pasif alıcı ve sömürücü olarak görmez ve çocuk anneye ne kadar ihtiyaç duyarsa, annenin de ona o kadar ihtiyaç duyduğu üzerinde önemle durur. Bu ilişki bir alış-veriştir ve toplumsal ilgi böylece elle tutulur hale gelir. Ancak , Adler babaya da çocukta toplumsal ilginin gelişmesi açısından aynı önemi vermiştir. Aynı zamanda ana-baba arasındaki ilişki biçiminin, ailedeki huzur ve mutluluğunun olumlu toplumsal ilgi geliştirmede önemli rol oynadığını vurgulamaktadır. Çocuk , çevreye uyma açısından henüz olgunlaşmamış olmasına rağmen sürekli içinde bulunduğu durumun şartlarına uymaya çalışır. Çocuğun , bu çabaları her defasında değişir ve gelişir. Daha sonraki yıllarda çocuk , ilişki ağını genişletir. Kişinin toplum içinde yerini bulması, topluma katılımı ve ait olma duygusunu kazanması , bir süreç içinde gerçekleşir. Çocuğun çevresindeki kişilerin oluşturduğu koşullar, sonradan geliştireceği davranış örüntülerinin belirlenmesinde önemli rol oynar. Çocuğun gelişmesi sırasında karşılaştığı engeller, genellikle çocuğun toplumsal duygusunu bozmakta , ya da toplumsal duygusunun gelişmesini durdurmaktadır. Bu engeller , çocuğun fiziki çevresinden, aile atmosferinden ya da organlarındaki kusurlardan ileri gelebilir (Adler 1997).

Adler ' e göre , bütün insanlar toplumsal ilgiye sahip oldukları gibi eksiklik duygusuna da sahip olarak doğarlar. Ancak, bu eksiklik duygusu ne hastalık ne de anormallik belirtisidir. Varoluşundaki eksiklik duygusu nedeniyle yaşamına normal bir çaresizlik içinde başlayan çocuk, yaşamı boyunca daha önce kendisine egemen olan insanlar ve doğal güçler üzerinde üstünlük kurmak ve gücünü kanıtlamak için çaba gösterir. Bazı insanlar , hayalde bazı insanlar ise , gerçeğe yüzleşerek eksiklik duygusunun üstesinden gelmeye çalışırlar (Dicaprio 1974 ; Geçtan 1981 ; Jelle 1981 ; Hergenhahn 1984 ; Adler 1997).

Gelişmekte olan çocuk, hem toplumun beklentilerine cevap vermek hem de kendi bedensel gereksinimlerini karşılamak zorundadır. Bu süreçte çocuk iki davranış biçimi sergiler :

1. Gelişme ve güçlü olma arzusu ve çabası ki , bu sağlıklı olan doğal bir tercihtir.
2. Zayıflığını ve eksikliğini kanıtlama çabası ki , böylece çocuk yetişkinlerin kendisine sürekli yardım etmelerini sağlamış olur.

Adler (1997)'e göre, insanda normal olarak var olan eksiklik duygusu, bu duygudan kurtulup üstün olma, başarılı olma ve yeterli olma güdüsünün biyolojik temelini oluşturur. Bu duygu da doğuştan var olan bir duygudur.. Eksikliğini ve yetersizliğini hisseden çocuk, üstün olma,güçlü olma duygusunu hisseder. Bu çocuk ,üstün olmak için gösterilecek çabaya da isteklidir. Bu çaba çocuğun hayatının bir parçasını, hatta hayatının bizzat kendisini oluşturmaktadır. Yukarıda birinci davranış biçimini sergileyen çocuk , bu yönde bir çaba içerisindedir. Üstün ve yeterli olma duygusu insanın doğumundan ölümüne kadar her türlü gelişimine yön veren bir duygudur. Ancak, insan, toplum içerisinde yaşayan, kendisine toplum içerisinde bir yer edinebilmek için çaba harcamak zorunda olan bir varlık olduğu içindir ki

onun amaçlarının toplumun istedikleriyle uyum içerisinde bulunması gerekir. Toplumun çıkarlarını gözönüne alarak üstün olma çabası içerisinde olan kişi , ruhsal açıdan sağlıklı kişidir.

Toplumsal hayatın gereği olan birliktelikte Adler (1956), iş (topluma katkıda bulunma faaliyeti), arkadaşlık (diğer insanlarla yakın, samimi ve dostane ilişkiler kurmak), sevgi/aşk (aşk ve evlilik ilişkisi, ana-babalık görevleri) olmak üzere üç yaşam görevi tanımlamıştır. Daha sonraki yıllarda Adlerci kuramcılardan Dreikurs ve Mosak (1966), Mosak ve Dreikurs (1967) Adler' in yazılarından esinlenerek Benlik (kendi kendimizle barışık olmak, kendimizi kabul etmek ve değer vermek) ve Evren (ruhsal boyutun geliştirilmesi, değerler, yaşam amaçları ve evrendeki tüm ilişkiler) olmak üzere iki yaşam görevi daha ekleyerek yaşam görevlerini beşe çıkarmışlardır (Mosak 1984 ; Jelle 1991 ; Prinz 1993). Her birey , hayatı boyunca bu yaşam görevlerini yerine getirmek için uğraşır. Yine , her bireyin , yaşam görevlerinin gereklerini yerine getirirken , çözmesi gereken bir çok sorunla karşılaşması kaçınılmazdır.

Adler' e göre, insan kişiliğini oluşturmada en önemli faktör, üstün olma istek ve çabasıdır. Adler (1964), bu durumu eksiklikten kurtulma çabası ya da "üstünlük çabası" olarak adlandırmıştır. Bu itici güç hayatın olumlu gücü denilen çabadır ve yaratıcı benlik ile aynı anlama gelir (Geçtan 1981 ; Adler 1997). Adler' e göre insan , yaşamı boyunca sürekli üstün ya da mükemmel olma arayışı içindedir (Hergenhahn 1984). Adler, üstünlük çabasının doğuştan olduğunu özellikle vurgular ve der ki "Eğer üstünlük çabası doğuştan organizmada olmasaydı yaşamın hiçbir formu kendini koruyamazdı" (Akt : Hergenhahn 1984). Bir yandan kendisini tedirgin eden eksiklik duygularından kaçınması , öte yandan toplumsal ilgi gibi olumlu duygularına anlatım araması , insanın sürekli gelişmesinin temelini oluşturur. Eğer birey, üstünlüğü diğer insanların ve toplumun gereksinmelerini önemsememeye yoğunlaştırırsa üstünlük

karmaşası geliştirir. Böyle bir çaba içerisinde olan kişi ruhsal yönden sağlıklı kişidir.

Adler (1997)' e göre, üstün olma isteğiyle çatışmakta olan eksiklik duygusu uygun bir şekilde kanalize edilirse pek çok başarının edilmemesi pek çok kötülüğün kaynağı olmakta ve eksiklik karmaşasına dönüşmektedir. Yukarıda ikinci davranış biçimini sergileyen ve sürekli zayıflığını kanıtlama çabası gösteren çocuk ise eksiklik karmaşası geliştirmeye yönelmiştir. Tıpkı üstünlük karmaşasında olduğu gibi eksiklik karmaşası içerisinde olan kişi de ruhsal yönden sağlıklı kişidir.

Adler toplumsal ilgiyi " normallik " veya " sağlıklı insan " kavramının bir ölçütü olarak ele almıştır. Toplumsal ilgi ruh sağlığının barometresi, saldırgan dürtülerin düzenleyicisidir (Ansbacher 1991). Adler' e göre , toplumsal ilgisi yeterince gelişmiş birey, yaşam sorunlarının üstesinden gelmeye yönelik uğraşlar verir. Böyle bir insan insanlığa katkıda bulunma, dünyayı yaşanabilir bir ortam haline getirme ve kendini gerçekleştirme uğraşı içindedir. Adler , bu eğilimi toplumsal ilginin bir yansıması olarak "yüreklilik" diye tanımlar. Yine Adler , kişinin kendisinin ve diğer insanların ortak özelliklerine ve amaçlarına uygun düşen düşünce ve değer yargıları geliştirebilmiş olmasını ise "sağduyu " olarak tanımlar. Sağduyu ile gerçekleştirilen çözümler daima toplumun çıkarlarını da içerir. Diğer yandan , eğer, bireyin uğraşları yalnızca kendisinin daha fazla şan ve şeref kazanmasına yönelikse, Adler , bu bireyleri yeterince toplumsal ilgisi gelişmemiş, sağduyudan yoksun, toplumsal açıdan yararsız ve gelecekte ruhsal sorunların kaynağı olarak görür. Adler 'e göre , bu bireyler yaşam görevlerinin herhangi biri veya daha fazlasının çözümünde tereddüt yaşarlar ve bu durum onları psikolojik bozukluk belirtilerine götürür (Akt : Lindey 1973 ; Dicaprio 1974 ; Jelle 1981 ; Mosak 1984).

Adler (1996)' e göre, toplumsal ilginin eksikliği ya da yokluğu normal dışı davranışların temel belirleyicisidir. Toplumsal ilgi öyle bir duygudur ki çok ciddi psikopatolojik bir durumda bile toplumsal ilginin tümüyle sönmesi söz konusu değildir. Toplumsal ilgi , her insanda farklı derecelerde ama , mutlaka bir miktar gelişmiştir. Öyle ki , psikotik bir insan bile toplumsal ilgi açısından normal insanın bazı özelliklerini taşır.

Yukarıda toplumsal ilgi kavramının bireysel psikoloji içindeki yeri, uyum ve ruh sağlığı ölçütü olarak anlamı ve nasıl geliştiği hakkında kuramsal düzeyde bilgi verilmiştir. Aşağıda ise , Adlerci psikoterapi yaklaşımına ilişkin kuramsal düzeyde bilgi verilmiş ve psikoterapide toplumsal ilginin önemi üzerinde durulmuştur.

ADLERCİ PSİKOTERAPİ YAKLAŞIMINA İLİŞKİN KURAMSAL ÇERÇEVE

Psikolojik yardıma gereksinim duyan bireyler, Adlerci psikoterapide hem Adler'in yazılarında hem eski yayınlarda " hasta " olarak nitelenmektedir. Ancak, çağdaş Adlerci'ler sıklıkla hasta yerine " danışan " kavramını tercih etmektedirler. Hatta , Adlerci psikoterapi ağırlıklı olarak eğitim yoluyla değişimi gerçekleştirmeyi amaçladığı için bazı yazılarda ise danışanlar " öğrenci " olarak nitelenmektedir. Bu araştırmada ise " danışan " kavramı kullanılmıştır.

Adlerci psikolojide toplumsal ilgisi gelişmiş kişiler, sağlıklı yaşamın gerektirdiği görevleri tereddütsüz ve başarıyla yerine getiren, ruh sağlığı yerinde kişiler olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal ilgisi az gelişmiş veya gelişmemiş kişiler ise ruh sağlığı bozulmuş, yaşam görevlerinin birini veya

bir kaçını yerine getirmekte tereddüt yaşayan sağlıklı ve uyumsuz kişiler olarak tanımlanmaktadır.

Çağdaş Adlerci'ler Adler'in yazılarından hareketle uyumsuzluğun nedenlerini aşağıdaki gibi sıralamışlardır :

1- Abartılmış eksiklik duyguları ve toplumsal ilginin eksikliği (Adler, 2000 ; Massey 1993). Her iki durum da temelini erken çocukluk deneyimlerinden alır.

2- Düşük benlik saygısı ve nevrotik düzenlemeler (Massey 1993). Düşük benlik saygısını sürdürmek için geliştirilen koruma mekanizmaları ;

a) Saldırganlık

b) Mesafe bırakma (" eğer sadece.... " , " güya...." , " meli , malı.... ") (Mosak 1989 ; Massey 1993).

3- Cesaret kırıklığı (Adler 2000 ; Schramski 1993) .

4- İş , toplumsal yaşam ve arkadaşlık , sevgi (Mosak 1989 ; Adler 2000) , benlik ve evren (Prinz 1993) olmak üzere beş yaşam görevinin çözümündeki tereddüt.

Ruh sağlığı bozulmuş, sağlıklı veya uyumsuz bireylerin bu sorunlarından kurtulmaları ve uyumlu davranış örüntüleri geliştirmeleri için yardıma gereksinimleri vardır. Uyumsuz davranışların uyumlu davranışlarla yer değiştirmesi " değişim " dir. Değişimi sağlamak için bir araç olarak görülen Adlerci psikoterapi ilkeleri, psikoterapi koşulları ve psikoterapi süreci aşağıda ele alınmıştır.

PSİKOTERAPİNİN TEMEL İLKELERİ

Adler, tedavide birinci kuralın tam olarak danışanın güvenini kazanmak, ikinci olarak ise tedavideki başarı hakkında endişe duymamak olduğunu vurgulamaktadır (Akt : Rychlak 1973).

Geçtan (1981), Adler'in psikoterapide uyguladığı temel ilkeleri üç ana başlıkta toplamıştır :

1-Çeşitli normal dışı davranışların düzeltilmesinde aynı yöntemler uygulanır. Bu yaklaşım Adler'in " hastalıkların birleşikliği " ilkesinden temel alır. Bu açıdan tüm davranış bozuklukları aynı genel gelişim doğrultusunu izlediğine göre , farklı hastalıklar arasındaki ayırıcı tanıları tedavi açısından fazla önem taşımaz. Adler hastalıkların " ne " olduğuna değil " nasıl " olduğuna önem vermektedir.

2- Psikoterapide danışan ile terapist arasındaki ilişki önemlidir. Öyle önemlidir ki , terapinin en can alıcı ögesi ve temel belirleyicisidir. İlişki süreci, terapistin, danışanın duygusal tepkilerini doğrudan gözleyebilmesine olanak verdiği gibi, terapinin sürdürülebilmesini ve danışanda bazı değişikliklerin oluşmasını gerçekleştiren en önemli etmendir.

3- Bireysel psikoloji ekolünde terapist , dikkatini danışanın öznel olarak gözlenebilen tepkilerine odaklaştırır ; danışanın olayları nasıl algıladığını , kendisi ve diğer insanları nasıl değerlendirdiğini , inançlarını , tasarılarını, amaçlarını ve duygusal sıkıntılarının niteliklerini araştırır. Bunu danışanla empati kurma yoluyla gerçekleştirir.

PSİKOTERAPİNİN AMACI

Adler (1956) ' e göre , terapinin üç amacı vardır (Akt : Jelle 1981) :

- 1- Danışanın kendi kendisi ve diğer insanlara yönelik hatalı inançlarının yeniden düzenlenmesi ,
- 2- Danışanın hatalı amaçlarının saf dışı bırakılması ,
- 3- Danışanın insan olarak bütün güçlerinin farkına varmasını sağlayarak yeni yaşam amaçları oluşturulması .

Adler'e göre, terapinin amaçlarını gerçekleştirmek üç şekilde olur (Rychlak 1973 ; Jelle 1981) :

1- Danışanı anlama : Olayların ve dünyanın danışanın görüş açısından görülmesi yani onunla empati kurulması ,

2- Danışanın kendi kendini anlaması : Neden böyle davrandığını anlaması , danışanın kendini yeniden keşfetmesi , yaşam biçimini incelemesi ,

3- Danışanın toplumsal ilgisinin artırılması : Toplumsal ilginin artırılması süreç içinde aşama aşama gerçekleşir.

Rychlak (1973), Jelle (1981) ve Hergenhahn (1984) ise Adlerci psikoterapinin amacını iki boyutta ele almışlardır :

1- Danışanın gerçeği doğru olarak görmesini sağlamak ve hatalı yaşam biçimini düzeltmek.

2- Danışanın toplumsal ilgisini artırmak için onu cesaretlendirmek ve toplumsal ilgisini geliştirmek.

Mosak (1989) da terapinin temel amacının , danışanın toplumsal ilgisini artırmak olduğunu önemle vurgular. Dreikurs (1997) ise toplumsal ilgiyi artırmada eğitimin önemi üzerinde durmaktadır. O, toplumsal ilginin öğrenilebilir olduğunu ve eğitimle bu bilişsel değişimin sağlanacağını vurgular. Eğitimin içeriğini danışanın kendisi, yaşam biçimi ve yaşam görevlerindeki ilişkileri oluşturur. Eğitim yoluyla danışanın "bilişsel planındaki temel yanlışlarını" görmesi ve onları değiştirmesi terapinin özünü oluşturur (Akt: Mosak 1989).

Ford ve Urban (1967) da Adler'in yazılarından derledikleriyle Dreikurs gibi , terapide danışanın yeniden eğitilmesinin elzem olduğunu vurgulamışlar ve bu eğitim sürecinin amaçlarını aşağıdaki şekilde ele almışlardır (Akt: Geçtan 1981) :

- 1- Toplumsal ilgiyi teşvik etmek,
- 2- Aşağılık duygusunun azaltılması ve cesaret kırıklığının üstesinden gelmek,
- 3- Bireyin yaşam biçiminde, algıları ve amaçlarında değişiklikler yapmak,
- 4- Yanlış güdülenmeyi kabul edilebilir veya değişen değerlere temel oluşturacak şekilde değiştirmek,
- 5- Diğer insanlarla eşit olduğu konusunda bireyi cesaretlendirmek,
- 6- Bireye katkıcı, yardımsever ve daha yapıcı ilişkiler kurabilen bir insan olması konusunda yardımcı olmak.

Terapinin amacına yönelik olarak yukarıda yazılanlar özetlenecek olursa aşağıdaki şekilde bir sıralama yapmak mümkündür :

- 1- Bireyin bilişsel planındaki temel yanlışları ve hayat amaçlarını değiştirmek (Rychlak 1973; Hergenhahn 1984; Mosak 1989; Prinz 1993),
- 2- Toplumsal ilgiyi artırmak (Geçtan 1981; Mosak 1989; Prinz 1993),
- 3- Eksiklik duygusunu azaltmak ve cesaretini artırmak (Mosak 1989),
- 4- Benlik saygısını artırmak ve desteklemek (Stone 1993; Massey 1993),
- 5- Bireyin kendi kendini yönetmesi ve içsel denetimli olmasına yardımcı olmak (Prinz 1993).

PSİKOTERAPİNİN KOŞULLARI

Mosak (1989), değişimi sağlamak için yapılacak psikoterapinin etkili olabilmesi için beş koşul belirlemiştir :

1- Sevgi

Adler (1963, 1964)'e göre sevgi, danışanın terapistinin kendisiyle ilgileneceğini hissetmesidir. Terapist , empatik dinleme ve baştan sona birlikte olma yoluyla danışanda bu duyguyu oluşturur.

2- Ümit

Danışanlar, tam bir ümitsizlikten bir mucize beklentisine kadar varan çeşitli ümit dereceleriyle terapiye gelmiş olabilirler. Bu nedenle terapist danışanın yükselmiş olan ümidine dikkat etmeli ve onu korumalıdır.

3- İnanç

Danışanın terapiye ve terapistte olan inancıdır. Danışanın inancını artırmada bazı terapötik yöntemler kullanılabilir. Bazı danışanlar için basit bir açıklama, diğerleri için ise karmaşık bir yorum konuları açıklığa kavuşturabilir.

4- Yakınlık

Terapist danışan için bir arkadaş gibidir. Diğer üç koşulun yerine getirilmesi ile yakınlık kendiliğinden oluşur.

5- Saydamlık (Papenek 1961)

Terapistin olduğu gibi davranması, gerekli gördüğünde yaşantısını danışan ile paylaşması ve kusurlu olduğunda bunu kabul edebilme cesaretini göstermesi saydamlığı oluşturur.

PSİKOTERAPİ SÜRECİ

Psikoterapi Ortamı

Adlerci'ler özel uygulama merkezleri, hastaneler , okullar ve halk programları gibi akla gelebilecek her ortamda işlev görürler. Merkezlerin herhangi bir özel döşemeye gereksinimi yoktur. Ancak, ofisler hem terapistin tercihini hem de kurumun maddi koşullarını yansıtır. Özel projeler dışında hiçbir özel donanım ve malzeme kullanılmamaktadır. Ses kayıtları bireysel seçim konusu olmasına rağmen, bazen bu kayıtlar

danışanın dosyası olarak saklanmaktadır. Bazı terapistler ise, danışanlarına bu kayıtları görüşmeler sırasında ya da arasında dinletmeyi tercih edebilirler.

İlk Görüşme

İlk görüşmelerde terapist , demografik bilgilere ek olarak, genellikle aşağıdaki bilgileri elde eder :

1- Danışan kendi isteğiyle mi gelmiş?

2-Danışan gönülsüzse , terapi sürdürülecek mi? Sürdürülecekse biri onu değiştirmelidir. Bu amaçla terapi programında uygun değişim tekniği kullanılır.

3- Danışan ne için gelir? Tedaviyi sıkıntısını azaltmak için mi arıyor? Eğer öyleyse neden dolayı acı duyuyor?

4-Danışanın tedaviye ilişkin beklentileri nelerdir?

5-Danışanın kendisine ilişkin beklentileri nelerdir? Durumun ümitsiz olduğunu mu düşünüyor? Temel kişilik yapısını değiştirmeksizin özgün bir problemini çözmeyi umuyor ya da istiyor mu?

6-Danışanın psikoterapideki amaçları nelerdir?

Ford ve Urban (1967) psikoterapiye başlamadan önce, Adlerci terapistin danışandan beklediği sorumluluk ve tepkileri aşağıdaki gibi sıralamışlardır (Akt : Geçtan 1981) :

1-Danışan , her şeyden önce , davranışlarının onun için yararlı olmadığını farkına varmış olmalıdır. Davranışlarının değişmesi gereğini hissetmeli ve bunda istekli olmalıdır. Ayrıca, değişikliği tek başına gerçekleştiremeyeceğini de fark etmiş olmalıdır,

2-Güçlüklerin çözülmesinde, terapistle işbirliği yapma ve terapiyi düzenli bir biçimde sürdürme önemlidir. Bu nedenle, danışan, işbirliği yapma ve terapiyi düzenli sürdürme sorumluluğunu üstlenmelidir,

3-Terapide öncelikle tartışılması ve çözülmesi gereken konuların ve sorunların seçimini yapma sorumluluğu danışana aittir. Dolayısıyla danışan terapideki tartışmaların içeriği konusunda girişimde bulunmanın kendisine düşen bir görev olduğunu kabul etmelidir,

4-Danışan terapi içindeki ve dışındaki davranışlarının sorumluluğunu üstlenmelidir. İyi olabilme sorumluluğunun kendisine ait bir görev olduğu danışana terapinin başında açıklanmalıdır. Terapist ancak, danışanın davranışlarının nedenlerinin açıklanmasında ve yaptığı yanlışların anlaşılabilmesinde ona yardımcı olur. Buna karşılık , danışan yaşamındaki sorunlara çözüm bulma ve uygulama görevini kendisi üstlenmelidir,

5-Başlangıçta pek çok danışan incitilme ve küçük görülme kaygısından ötürü terapistle ilişkisinde kuşkulu ve ürkektir. Ancak, terapist güven verici bir insansa , danışan bu duygularından kurtulur. Danışan terapi süresinde terapistle karşı bir güven geliştirebilmelidir,

6-Terapi ortamında kurulacak yakın ve sıcak bir ilişki , yaşamın diğer alanlarına aktarılacağından önemlidir. Böyle bir ilişki, sorunların çözülmesinde terapist ile danışan arasında oluşacak işbirliğinin temelini oluşturur. Bu nedenle, danışan, terapi süresince terapistine karşı bir dostluk ve yakınlık geliştirebilmelidir,

7-Danışan , mevcut duygu , düşünce ve davranışlarını inkar edip , olduğundan farklı bir insan olma çabalarının geçersizliğini görmelidir. Terapist, abartılmış tepkilerden danışanın yararına bir sonuç alınamayacağını her vesile ile ona göstermelidir. Danışan, sorunlarını gerçekte olduğu gibi görebilmeli onları kabullenebilmeli ve onlarla yüzleşebilmelidir,

8-Danışanın eksiklik duygularını farkedip, amaçlarını daha gerçekçi bir biçimde geliştirebilmesi, insanlara yakınlık duyması ve ilişkilerinde daha etkili ve yürekli olabilmesi için, danışan, terapistinin davranışlar konusundaki kavramlaştırmalarını benimsemelidir.

Terapist

Mosak (1989), Adlerci terapistin özelliklerini aşağıdaki gibi özetlemiştir :

Adlerci terapist bir sosyal ilgi modelidir. Terapist, değerlerini yorumladığı danışan tarafından taklit edilmeye çalışılabilir. Adlerci terapist, kendi kendisini gerçekçi olarak yorumlar, yanılabilir, kendi kendine gülebilir, merak edebilir. Eğer terapist, bu özelliklere sahip olabilirse pek çok danışan normalliğin bir ölçütü olarak gördükleri terapistleri, taklit edebileceklerinden, onlar da benzer özelliklere sahip olabilirler.

Adlerci terapist , danışanı yargılamaz ve eleştirmez. Danışan zaten cesareti kırılmış ve hayal kırıklığına uğramış biridir. Yargılama ve eleştirme danışanın hayal kırıklığını pekiştirebilir, kalan kişisel değerlilik duygusunu yok edebilir.

Adlerci terapinin merkezinde birey vardır. Birey , her zaman tekniklerden önce gelir. Bu nedenle , iyi bir terapist , gerekli gördüğü durumda uygun tekniği , kendine özgü bir biçimde kullanır.

Adlerci terapist, ben yönelimli olmaktan çok görev yönelimlidir. Terapist kendisini bir kişi olarak gösterir. Terapist otantik bir şekilde kendisi olunca , danışan , onu bir insanoğlu olarak değerlendirme olanağına sahip olur.

Adlerci terapist ile danışan arasında iki arkadaş kadar yakın bir ilişki vardır. Adlerci'lerden Shulman (1970), terapistin rolünü "yardımcı arkadaş" olarak tanımlar (Akt: Mosak 1989).

Helene ve Ernst Papenek (1961) ise, terapisti şöyle tanımlar: "Terapist aktif olarak katılır ; keskin bir şekilde tanımlanmış "rol" oynamaksızın , danışana yakınlık ve saydam bir ilgi gösterir ve danışanı

özellikle değişim ve daha iyi olma isteği konusunda cesaretlendirir. Terapistin ilişkisinin bir amacı da ; danışanın kendisine yardım etmesi için ona yardımcı olmaktır " (Akt: Mosak 1989). Kaplan (1991) ise Adlerci terapisti olduğu gibi davranan ve kusurlu olmada cesaretli bir profesyonel diye tanımlamaktadır.

Psikoterapide ideal amaç toplumsal ilginin gelişiminin cesaretlendirilmesi olduğuna göre terapist bu konuda bir model olmalıdır. Adlerci terapist , duygulara ve düşüncelere sahip olmakta ve bunları açıklamakta özgürdür. Kendiliğinden yapılan böyle açıklamalar danışanın terapisti insan olarak görmesini sağlar. Danışan , herkesin mükemmel olamayacağını görür ve cesaretli olmayı öğrenir.

Mosak (1989), Psikoterapi sürecinde Adlerci terapistin amacını aşağıdaki şekilde ele almıştır :

- 1- Danışanla iyi ve olumlu ilişki kurmak,
- 2- Danışanın yaşam biçimi ve hedeflerini açığa çıkarmak,
- 3- İlgörü kazandırmak ve yeni davranışa uyumunu sağlamak,
- 4- Danışanı yeniden yoğurmak.

1- Danışan – Terapist İlişkisi

"İyi" bir terapötik ilişki, eşit kişiler arasında arkadaşça bir ilişkidir. Hem terapist hem danışan sandalyeleri aynı düzeyde ve birbirlerini görecektir şekilde otururlar. Bir çok Adlerci terapist, mesafe ve uzaklıktan dolayı hoş olmayan psikolojik durumlar oluşabileceğinden masasız çalışmayı yeğler.

Terapötik ilişki, bilgi vermeye başlar. Terapi, danışana, yaratıcı bir insan olarak rol oynayacağı, eylemleri için sorumluluk yükleneceği ve sorunun yanlış algılamalar ve uygun olmayan veya yanlış öğrenmeler

özellikle yanlış değerlere ilişkin olacağı konusunda bilgi verilmesinden oluşmaktadır. Eğer bu gerçekleşirse, birey değişiklik için sorumluluk üstlenebilir. Öğrenilmemiş şeyler öğretilir. Zayıf öğrenmeler daha iyi öğrenmelerle yer değiştirebilir. Yanlış algılamalar ve değerler değiştirilebilir ve yönlendirilebilir. Danışanın cesareti kırılmış olduğundan terapinin başlangıcında çabaları pasif düzeyde olabilir. Ancak, danışan terapi sürecinde aktif role sahiptir. O, hala kendi eğitimine katkıda bulunmakla sorumlu , aktif bir öğrenendir.

Terapi işbirliğine dayandığından Mosak ve Dreikurs (1973), amaçlar konusunda da terapist ile danışanın ortak bir görüş oluşturması gerektiğini vurgularlar. İlk görüşmede ilk amaçların ve beklentilerin önemi atlanmamalıdır. Amaçlar ayrılırsa direnç ortaya çıkabilir. Danışan, terapisti kullanmayı veya terapisti çok güçlü bir kişi olarak görüp değişimi gerçekleştirmede onu sorumlu yapmayı isteyebilir. Terapistin amacı bütün bu tuzaklardan kaçınmak olmalıdır. Danışan, altta yatan inançlarından değil de buna ilişkin belirtilerden vazgeçmeyi isteyebilir ; bir mucize arayabilir. Her bir vak’ada terapi ilerlemeden önce amaçlar üzerinde en azından geçici bir anlaşmaya varılmış olmalıdır. Bu kurala uyulmadığında roller kolayca değişebilir ve terapist kendisini danışan tarafından tedavi edilir durumda bulabilir. Hiç bir zaman terapistle danışan arasında bir çekişme ortamı oluşturarak tedavinin başarıya ulaşması sağlanamaz (Akt: Mosak 1989 ; Geçtan 1981).

İlk görüşme süresince, genellikle tahmin niteliğini aşmayan bir yorum yapılabilir, açıklamalar yapılabilir ve bir düşünme süresi verilir. Böylece ona, üzerinde düşünebileceği bir konu verilmiş olur ve danışan kendisini anlaşılabilir hissederek, “Bunu öğrenmekle çok rahatladım”, “bu durumu hiç böyle değerlendirmemiştim” gibi tepkiler verir. Terapist giderek danışanın yorumlara ne tür tepkiler vereceğini kestirebilmeye ve onun yaşam biçiminin ana çizgilerini anlamaya başlar.

Tüm ilişki süreci danışanın eğitimini artırır. Bazı danışanlar için işbirliği ve karşılıklı saygı ve güven ilişkisi iyi bir kişilerarası ilişkinin başlangıcıdır. Ara sıra hissedilen kötü duygulara anlaşmazlıklara, anlaşılmama duygusuna rağmen ilişki, sürebilir ve daha uzun ömürlü olabilir. Danışan iyi ve kötü ilişkilerin tek başına olmadığını öğrenir. Danışan, iyi ve kötü ilişkilerin insanların ürünü olduğunu ve zayıf kişilerarası ilişkilerin , yanlış algılamaların, uygun olmayan yargıların ve garantisiz beklentilerin ürünü olduğunu öğrenir (Mosak 1984, 1989 ; Geçtan 1981).

2- Danışanın Yaşam Biçimi ve Hedeflerini Açığa Çıkarmak

Danışanın psikodinamiğinin incelenmesi iki bölümde gerçekleştirilir; Terapist önce danışanın yaşam biçimini anlamaya çalışır, sonra bu yaşam biçiminin danışanın günlük davranışlarını nasıl etkilediğini araştırır. Bütün acı veren şeyler yaşam biçiminden ileri gelmektedir. Bazı danışanlar , uygun yaşam biçimleri olduğu halde kendilerini kurtaramadıkları dayanılmaz veya aşırı uç durumlara göre problemler veya belirtiler geliştirirler.

Analitik inceleme ilk dakikada başlar. Danışanın odaya giriş tarzı, duruşu , nasıl ve nerede oturduğu (özellikle aile terapisinde önemli) danışanın anlaşılmasına yönelik ipuçları sağlar. Böylece, terapist, elde ettiği parçaları bir araya koyarak bütünü anlamaya çalışır. Bunu gerçekleştirirken ortaya çıkan durumlara göre çeşitli teknikleri uygulayabilir (Mosak 1984,1989 ; Geçtan 1981).

Yaşam biçimi incelenirken önce grup yapısı yönünden danışanın ailesi, okul ve akranları arasındaki yeri incelenir. Ondan sonra danışanın çocukluk anıları ve bunların yorumuna geçilir. Mosak ve Dreikurs (1973)'a göre, ilk anılar belirli bir olayı yansıttıkları oranda değer taşırlar (Çocukken bir gün.....). Olayların topluca ele alınarak tartışılması (Biz eskiden.....), anıdan çok aktarma olarak değerlendirilir ve Adlerci

terapistler için, anılar kadar önem taşımaz (Akt: Geçtan 1981). Adler(1958)'e göre, anıların incelenmesine yansıtıcı (projective) bir teknik gözü ile bakılır. Geçmiş anılar çözümlenebildiği oranda danışanın "yaşam öyküsü" de kendiliğinden ortaya çıkar. Ayrıca, insanlar geçmiş olayları kendi yaşam biçimlerinin çerçevesi doğrultusunda seçerek anımsarlar (Akt: Geçtan 1981; Mosak 1984, 1989).

Mosak ve Dreikus (1973)'a göre, çocukluk anılarının derlenmesi ve yaşam öyküsü, danışanın yaşam biçiminin anlaşılmasını sağlar. Yaşam biçimi, bireyin amaçlarını, diğer insanlara karşı duygularını, düşüncelerini ve dünyaya tepkide bulunma biçimini içerir. Yaşam biçimi, kişinin öznel algılarını gerçekmişçesine yaşaması ile oluşur. Bir bakıma yaşam biçimine insanın kişisel mitolojisi de denilebilir. Danışanın çocukluğundan beri yaşam biçimine yerleşmiş olan hatalı inançları, düşünceleri ve algıları " temel yanlışlar " olarak değerlendirilir (Akt: Geçtan 1981; Mosak 1984, 1989).

Mosak ve Dreikurs (1973)'a göre, "temel yanlışlar" aşağıdaki biçimde bölünebilir :

1- Tüm insanları ve yaşamın her anını kapsayan katı ve kesin bir nitelik taşıyan aşırı genellemeler yapılması, " İnsanlar düşmandır." "Yaşam tehlikelidir." "... " gibi .

2. Güvenliği sağlamak için yanlış ya da erişilmesi olanaksız amaçlar geliştirilmesi, "Tek bir yanlış adım her şeyin sonu demektir." "Herkesi memnun etmeliyim." "... " gibi.

3. Yaşamın ve yaşamın gereklerinin yanlış algılanması, "Yaşam bana rahat bir gün göstermedi." "Yaşam çok güç." "... " gibi.

4. Bireyin değerini en aza indirmesi veya yadsıması, " Ben aptalım" veya "Değerli değilim" veya "Ben yalnızca bir ev hanımıyım." " ... " gibi.

5. Yanlış değer yargıları geliştirmiş olması, "Başkalarını çiğnemen de gerekse birinci ol." " ... " gibi.

Hayatın erken yaşlarında şekillenmeye başlayan yaşam biçimi, özellikle bilişsel temelli olmak üzere , bireyin kendisi ve dünya hakkındaki bugün ve geleceğe yönelik tüm düşünce, duygu ve davranışlarını içerir. Yaşam biçiminin oluşmasında, bireyin doğuştan getirdikleri, eksiklik duygusunun derecesi, üstünlük çabasının derecesi ve içinde bulunduğu toplumsal atmosfer etkilidir. Yaşam biçimi, her bireye özgü ve biriciktir. Yaşam biçimi, bir kez oluştuktan sonra değiştirilmesi güçtür ve her geçen gün gelişerek bireyin tüm tepkilerinin belirleyicisi olur. Yaşam biçimi, yanlış veya doğru, yararlı veya zararlı diye sınıflandırılmaz. Ancak, yaşam biçiminin birey için ne anlama geldiği ve ona ne yarar sağladığı önemlidir. Birey, edindiği yaşam biçimi ile mutlu ve toplumsal bütünleşmeyi sağlıyorsa sorun yoktur. Bu tip bir yaşam biçimi, birey için yararlıdır denebilir. Ters olarak, eğer yaşam biçimi bireyin kendi kendisi veya dünya hakkında gerçekte uyumsuz , özellikle bilişsel temelli yanlış inançlar, düşünceler içeriyorsa ve birey bu yaşam biçimi ile mutlu değilse, yaşam biçiminin belli yanlışları içerdiği ve hatalı olduğu söylenebilir.

Yukarıda sıklıkla rastlanan ve bireyin davranışlarının belirleyicisi olan temel yanlışlar ele alınmıştır. Birey, mevcut yaşam biçimi ile mutlu değilse ve değiştirmek isterse, bu değişimi psikoterapi aracılığıyla sağlayabilir.

Rüyalar

Adler, rüyaları geleceğe yönelik sorun çözme etkinliği olarak değerlendirir (Geçtan 1981; Mosak 1984,1989). Adlerci'lere göre rüya gelecekte girişilmesi tasarlanan eylemlerin bir provasıdır. Eğer, eylem ertelenmek istenirse, rüya unutulur. Belirli bir eylemden vazgeçmeme eğilimi söz konusu ise, kişi korkulu bir rüya görerek kendini ürkütür. Rüyalar bu yönden "Deja-vu" (İlk defa karşılaşılan bir durumu daha önce yaşamışçasına algılamak) olgusuna benzetilebilir; tasarlanan bir yaşantıyı düşlerde önceden canlandırmak, o durumun gerçekten yaşadığında duyulacak gerilimi azaltır. Bu nedenle , Adler , rüyaları "duygu fabrikası"

olarak nitelemiştir (Geçtan 1981). Rüyanın yorumu, içeriğin analiziyle son bulmaz . Adlerci görüşe göre rüyalar, gelecek yönelimli amaçları içerdiğinden terapide değişimi sağlamak için kullanılabilir.

3-İçgörü Kazandırmak ve Yeni Davranışa Uyumunu Sağlamak

Adlerci terapistler, duygusal içgörü ve entellektüel içgörü biçiminde bir ikiliği kabul etmezler. Adlerci psikoterapide içgörü, danışanın toplumsal duygularının gelişmesiyle , hatalarına karşı içgörü kazanması yoluyla entellektüel anlamda bir etkilemedir (Rychlak 1973). Adlerci terapistlere göre içgörü, yapıcı eyleme dönüşebilen bir anlayıştır. Danışan , ancak geleceğe yönelik girişimleri içinde davranışlarının amaçlarını değerlendirebilir ve yanlış algılamalarını fark edebilir. Entellektüel içgörü “yaşam oyunu” nun yerini “tedavi oyunu”nun almasına ve danışanın “evet-ama”, “ evet ne yapmam gerektiğini biliyorum, ancak..” oyunlarını sürdürmesine neden olur.

İçgörü kazanılması , yorumlama tekniği ile gerçekleştirilir.Terapist, dinlediği ve gözlediği her şeyin ; danışanın günlük iletişimlerinin, rüyalarının, davranışlarının ve danışan terapist ilişkilerinin yorumunu yapar. Ancak, tüm bu verilerin nedenlerinden çok amaçları yorumlanır. Yorumlar , tanımlamaya değil eyleme , bilgi edinmeye değil uygulamaya yöneliktir. Dreikurs (1961)' a göre, yorumlar aracılığı ile terapist , danışana yaşamını nasıl sürdürmeye çalıştığını gösteren bir ayna tutar ve aksak biçiminin sürdürülmesinde geçmişle şimdiki zaman arasındaki ilişkiyi ona göstermeye çalışır (Akt ; Mosak 1984 ,1989).

Terapist yorum yaparken danışan ile şakalaşabilir ya da örnekler vererek açıklamalar yapabilir. Yorumlar ya doğrudan ya da “acaba şöyle

olabilir mi....?” biçiminde dolaylı olabilir ; ya da söz konusu olan durumun danışan tarafından yorumlanması beklenir. Danışanı yaratıcı gücü olan

güçlü bir varlık olarak gördüğü için Adlerci terapist, yorumlamanın doğru zamanlanmaması , yeterince açık olmaması ya da abartılması gibi aksaklıkları yalnızca teknik bakımdan önemser ; danışanda yaratacağı etki yönünden üzerinde pek durmaz.

4-Yeniden Yoğurmak

Yeniden yoğurma, danışanın yaşam biçimini değiştirmek demektir. Yeniden yoğurma, bütün terapilerde danışanın ilgisinde değişiklik yapabilmek için danışanı tatlılıkla ya da zorla ikna etmekle oluşur. Danışanın şimdiki yaşam biçimi ona göre güvenlidir. Ancak o mutlu değildir. O daha fazla mutluluk olanakları elde etmek, dolu dolu yaşamak için güvenliğinin bir kısmını riske atmadıkça, ne terapi ne de yaşam ona garanti veremez. Danışan, yaşam biçiminin verdiği mutsuzluk ve değişim için riski göze alma şeklinde bir ikilem yaşar. Terapide yaşanan en büyük güçlük bu ikilemin çözümüdür (Mosak 1984 , 1989).

PSİKOTERAPİDE KULLANILAN TEKNİKLER

Mosak (1989), psikoterapide kullanılacak teknikleri aşağıdaki gibi ele almıştır :

A-Sözel Teknikler

Adlerci terapist bağımlılığı cesaretlendirmeyecek şekilde dikkatli olarak öğüt verebilir. Uygulamada terapist yalnızca alternatifler gösterebilir ve karar vermeyi danışana bırakır. Bu çağrı, terapistteki inançtan çok danışandaki inancı geliştirir. Diğer yandan terapist dikkatli bir şekilde danışanın kendini yönlendirmesi ve iki ayağı üzerinde durması için istekliliğini cesaretlendirecek doğrudan öğütler de verebilir. Danışanın

Adlerci'ler tarafından hastadan çok cesareti kırılmış bir birey olarak düşünöldüğü sürece, cesaretlendirmenin geniş bir şekilde kullanımı doğaldır. Danışan eğer "yürür ve düşerse" bunun bir kader olmadığını öğrenir, kendisini toplayabilir ve tekrar yürüyebilir. Terapist aynı zamanda danışanın toplumsal değerlerine karşı çıkar , böylece yaşam görüşünü değiştirmesi ve ona anlam vermesi için danışana yardım edilmesi gerekliliğini öne sürer. Diyalog, "iyi" veya "kötü"den çok "yararlı" ve "yararsız" davranışlarla ilgilidir. Ancak, terapist danışanı ile mantık tartışmasına girerek onun mantıksızlığını kanıtlamaya çalışmaktan kaçınmalıdır. Çoğu zaman kendine özgü "psikolojik" bir mantık kullanan danışan, bu tür yaklaşımlardan kolaylıkla etkisiz kalır.

B-Eyleme İlişkin Teknikler

Adlerci'ler, düzenli olarak rol oynama, boş sandalye, midas tekniği, dedikodu tekniği ve diğerlerini, danışanın yeniden yönlendirilmesinde kullanırlar. Bunların kullanım genişliği, terapistin tercihine , eğitimine ve deneyimine bağlıdır.

C- Değişimi Sağlamak İçin Kullanılan Teknikler

Psikoterapide öyle zamanlar olur ki analizlerin bırakılması ve danışanın konuşmak ya da dinlemek yerine eylem için cesaretlendirilmesi gerekir. Danışanın kazandığı içgörüyü kararlı girişimlere dönüştürmesi beklenir. Bu değişimdir.

Mosak (1989), değişimin gerçekleştirilmesi için kullanılan bazı Adlerci teknikleri aşağıdaki gibi ele almıştır;

"Sanki"nin Oynanması

Adler (1963), terapi sürecinde danışanların sürekli "Eğer yalnızca yapsaydım.."(Akt: Mosak 1989) veya "Keşke bunu yapabilecek güçte

olsam!” (Akt: Geçtan 1981) sözlerini yinelediklerini belirtmektedir. Böyle durumlarda terapist danışana , gelecek hafta içinde yapabilecekmişçesine davranmasını önerir. Danışan çoğu kez bu öneriye karşı çıkarak, kendisi değişmedikçe göstereceği davranışların gerçekten kendisine ait olmayacağı görüşünü savunur. Terapist ise ona, yeni bir davranış biçimini denemenin rol yapmakla farklı bir durum olduğunu anlatmaya çalışır. Tıpkı bazen insan şık ve pahalı bir giysi içinde kendisini farklı hissedebilir ve farklı davranabilir, dolayısıyla farklı bir insan olur.

Görev Verme

Danışana, aşamalı olarak artırılan gerçek hayatta uygulaması istenen görevleri verme işidir. Görev verme yoluyla, danışana sorunu bitirmek için, sorunun karşısında yer alması öğretilir.

İmajların Yaratılması

Danışana bir imajın verilmesidir. Daha sonra bu imajların anımsanmasıyla, danışan kendi kendine amaçlarını anımsayabilir ve daha sonraki aşamalarda da imajlarını, kendine gülmek için kullanmayı öğrenebilir.

Kendini Bulma ya da Yakalama

Dreikurs (1961)'a göre, tedavi sürecinde danışan içgörü kazandıkça yanlış davranışlarını da görmeye başlar. Ancak, kimi zaman olayı yaşadıkdan sonra, kimi zaman ise olayı yaşamakta iken eski davranış örüntülerini yinelediğinin farkına varır. Danışan kendisini böyle bir durumda yakaladığında suçluluk duymamalı ve kendine gülebilmelidir (Akt: Geçtan 1981).

Düğmeye Basma Tekniği

Parçalanmış duygularının kurbanı olan insanlarda etkili olan bu yöntem, Mosak ve Dreikurs (1973) tarafından tanımlanmıştır. Bu yöntemde, danışandan gözlerini kapatması ve geçmiş yaşantılardan güzel ve hoş bir olayı hayalinde canlandırması istenir. Duygular, yaşatılan bu zihinsel imaja eşlik ederler. Daha sonra danışandan acı veren, utandırıcı, başarısızlık getiren ya da sinir bozucu ve hoş olmayan bir olayı zihninde canlandırması istenir ve yine duyguların zihinsel imaja eşlik etmesine önem verilir. Bunu, danışanın ilk sahneyi yeniden yaratması izler. Bu teknikle, danışana duyguların bilişsel temelli olduğu ve ne düşüneceğine karar vererek istenen duygunun yaşanabileceği öğretilir. Düğme danışanın elindedir ve danışan, iyi ya da kötü herhangi bir duygusunu zihninde canlandırmak için ona basabilir. O, yaratıcıdır, duygularının kurbanı değildir (Akt: Geçtan 1981).

“Aha” Yaşantısı

Danışan, terapide farkındalık kazanır ve hayata katılımı artarken yinelenen bir şekilde “aha” ya da “buldum” (eureka) yaşantılarını geçirir. “Hayret ! o benim düşündüğümden daha basitti” gibi. Terapistle arasında kurulan işbirliği, sevecenlik ve empati ile danışan sorunları ile yüzleşmede giderek artan bir cesaret ve gönüllülük kazanır. Böylece, danışanın kendi kendine güveni artar.

Terapinin en iyi kısmı sonlandırma aşamasıdır. Danışanın sorunlarla yüz yüze gelme ve onları çözmek için gereken cesareti göstermedeki kendine olan güveni arttığında sonlandırma aşamasına gelinmiştir. Bundan böyle danışan, yeni elde ettiği öğrenmeleri kendisinin ve insanlığın hizmetinde kullanabilir.

ADLERCİ PSİKOTERAPİNİN UYGULAMA ALANLARI

Bir klinisyen olarak Adler, bire bir psikoterapi yapmasına rağmen kuramının yapısı gereği danışma odasının dışına çıkmış ve uygulamalarını toplum içine taşımıştır. Kuramın yapısı gereği sorunun ne olduğu değil, o sorunun , o kişi için ne anlama geldiği önemlidir. Her birey, çevresinde olup biteni diğer bireylerden farklı algılar. Bu açıdan bir çok insan için sorun olmayan durum / olay bir başka insan için sorun olabilir. Bu , toplum içinde " normal " olarak kabul edilen bir çok insanın yaşam görevlerini yerine getirirken farklı sorunlarla karşılaşacakları anlamına gelir. Bu nedenle, Adlerci'ler, toplum içinde her insanın zaman zaman psikolojik yardıma gereksinim duyabileceği inancındadırlar. Adlerci terapistler, danışanın yaşamsal ve varoluşsal sorunları ile ilgilenirler ve toplum içindeki herhangi bir kişi terapiye kendini tanımak , geliştirmek ve kendini gerçekleştirmek için gelir.

Adler , olayın ne olduğu değil nasıl olduğu ile ilgilendiği için tedaviden çok önlemeye inanmış ve bu nedenle aile eğitim merkezlerini kurmuştur. Adler'i takiben diğer bir çok Adlerci tarafından bu merkezlerin sayısı artırılmıştır. Bu merkezlerde , halen aktif uygulamalar yapılmaktadır. Aile ve öğretmen eğitim merkezlerinde, benzer sorunları olan aileler sorunlarını paylaşma ve birlikte çözme olanağı bulduğu grup çalışmalarına katılmaktadırlar. Ayrıca, Adler döneminin toplumsal sorunlarına ilişkin yazılar yazmıştır. Onu takip eden Adlerci'ler de günümüzün toplumsal sorunları ile ilgilenmişler ve toplumsal sorunlar da Adlerci'lerin ilgi alanlarına eklenmiştir.

Danışana test kullanma konusunda Adlerci'ler arasında görüş farklılıkları vardır. Çoğu Adlerci danışanlara teşhis koymaktan kaçınırlar. Genç Adlerci'ler teşhis amacına yönelik bazı geleneksel ve geleneksel olmayan testleri kullanmaktadırlar (Akt : Mosak 1989).

Adlerci ekoldekiler, yakın zamana kadar az sayıda araştırma yapmıştır. Bunun nedeni bilimsel araştırma metotlarında bir neden-sonuç ilişkisi aranmasıdır. Adlerci'ler çoğunlukla vak' a araştırmaları yaptıkları için nedenlerle sadece atıfta bulunulabileceğini, ama nedenlerin belirleyici olmadığını savunmuşlardır. Son yıllarda ampirik araştırmalar ve bu araştırmalara yönelik ölçme araçları geliştirme çalışmaları yoğunlaşmıştır.

Adlerci ekolde hem bireysel psikoterapi hem grupta psikoterapi uygulanmaktadır. Adlerci'ler zaman sınırlı psikoterapinin etkililiği üzerinde durmaktadırlar.

TOPLUMSAL İLGI İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Adler ' in ve onun takipçilerinin üzerinde önemle durduğu ve insan kişiliğinin temel taşı ve ruh sağlığının temel belirleyicisi olarak tanımlanan toplumsal ilgi kavramı , 1970' li yılların başına kadar hep kuramsal düzeyde ele alınmıştır. Araştırmacının yaptığı literatür çalışmasında ilk olarak 1973 yılında toplumsal ilgiyi ölçmeye yönelik araç geliştirme çalışmalarının yoğunlaştığı görülmüş , aynı yıl ve izleyen yılda üç araç geliştirildiği saptanmıştır. Bu nedenle, bu yıldan önce konuya yönelik herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Yine, literatür çalışmaları sonucunda birçok araştırmacının çalışmalarında araçların geliştirilmesi ve bu amaçla yapılan çalışmaları, temel aldıkları ve Greveer, Tseng ve Friedland (1973)'ın yaptıkları araştırmayı kendilerine hareket noktası olarak seçtikleri gözlenmiştir. Aynı nedenle araştırmacının çalışmasının hareket noktası da bu ilk çalışma olmuştur.

Toplumsal ilgiye ilişkin araştırmalar bazı bağımsız değişkenler gözönüne alınarak cinsiyet ve toplumsal ilgi, evlilik, sevgi ve toplumsal

ilgi, bazı olumlu ve olumsuz kişilik özellikleri ve toplumsal ilgi, depresyon ve toplumsal ilgi olmak üzere beş alt başlık olarak ele alınmıştır.

CİNSİYET VE TOPLUMSAL İLGI

Greveer, Tseng ve Friedland (1973), Toplumsal İlgil Ölçeği'ni kullanarak değişik yaş grupları, sosyo-ekonomik düzey, cinsiyet ve akademik başarı algısına göre toplumsal ilgiyi araştıran bir çalışma yapmışlardır. Bu araştırma sonucunda, kadınların toplumsal ilgisi erkeklerinkinden anlamlı olarak daha yüksek çıkmış ve yaşla birlikte toplumsal ilginin kadınlarda arttığı sonucu elde edilmiştir. Yine, aynı araştırmada sosyo-ekonomik durum ile toplumsal ilgi arasında bir ilişki bulunmazken, akademik başarı algısı ile toplumsal ilgi arasında anlamlı ve aynı yönde bir ilişki bulunmuştur. Akademik başarı, kadın ve erkek diye iki alt grupta incelendiğinde iki değişken arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Aynı araştırmada, Greveer ve arkadaşları Toplumsal İlgil Ölçeği' nin ölçtüğü toplumsal ilgi ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi 18 kişilik özelliğini ölçen Kaliforniya Kişilik Envanteri ile Toplumsal İlgil Ölçeği'ni aynı gruba uygulayarak araştırmışlardır. Araştırma sonucunda, SII ile 12 kişilik özelliği arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Toplumsal ilginin bunlardan Yeterlilik, Sosyallik, İyilik Hali, Sorumluluk, Sosyalizasyon, Tolerans, İyi İzlenim, Toplumsallık, Topluma Uyarak Başarı ve Entelektüel Yeterlilik ile anlamlı bir şekilde olumlu, Esneklik ile anlamlı bir şekilde olumsuz bir ilişkisi olduğu bulunmuştur.

Greever, Tseng ve Friedland (1974), yaptıkları bir başka çalışmada, üniversite öğrencilerinde, yaş, sosyo-ekonomik düzey, akademik başarı ve sınıf düzeyine göre toplumsal ilgiyi araştırmışlardır. 344 birinci sınıf ve 26 dördüncü sınıf öğrencisine Kaliforniya Kişilik

Envanteri ve Toplumsal ilgi Ölçeği uygulanmıştır. Ön test - son test modeliyle yapılan araştırma sonucunda, hem birinci sınıflarda hem de dördüncü sınıflarda kızların toplumsal ilgi düzeyi erkeklerin toplumsal ilgi düzeyinden, sınıf düzeyi karşılaştırıldığında dördüncü sınıf öğrencilerinin toplumsal ilgi düzeyi birinci sınıf öğrencilerinkinden anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Ön test – son test değerlendirmesinde birinci sınıftaki erkek öğrencilerin dönem sonundaki toplumsal ilgi düzeyi artış yönünde bir değişim gösterirken, dördüncü sınıfa devam eden erkek öğrencilerde ve her iki sınıf düzeyindeki kızlarda bir değişim gözlenmemiştir. Ancak, hem kızlarda hem de erkeklerde toplumsal ilgi ile sosyo - ekonomik düzey ve akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler arasındaki ilişki incelendiğinde, toplumsal ilgi ile aynı değerleri ölçen diğer ölçekle benzer ölçekler geçerliği yapılmıştır ve iki ölçek arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Cinsiyete göre toplumsal ilgiyi daha önce (1973) ergenler üzerinde araştıran Crandall, ergenlerde toplumsal ilginin cinsiyet açısından bir farklılık göstermediği sonucunu elde etmişti. Bu çalışmanın tamamlayıcısı olarak Crandall (1980), toplumsal ilginin niteliklerine benzer ve zıt nitelikleri ölçen ölçekleri kullanarak üniversite öğrencileri ve genç yetişkinler üzerinde çalışmıştır. Araştırma sonucunda, hem üniversite öğrencisi kızların hem de genç yetişkin kadınların toplumsal ilgisi ile benzer ve zıt ölçekler arasında aynı yönde anlamlı ve tutarlı bir ilişki bulunurken erkeklerde böyle bir ilişki bulunmamıştır. Genç yetişkinlerde ise hem kadınların hem de erkeklerin toplumsal ilgisi ile benzer ve zıt ölçekler arasında anlamlı ve aynı yönde ilişki bulunmuştur.

Uyum ve iyilik halini toplumsal ilginin bir ifadesi olarak gören Crandall (1980), toplumsal ilgi ile benzer ve zıt nitelikleri ölçen 10 değişik araç kullanarak 42 ergen, 389 üniversite öğrencisi ve genç yetişkin ve 104 olgun yetişkinle bir çalışma yapmıştır. Araştırma sonucunda, hem kız hem erkek ergenlerde toplumsal ilgi ile bu araçlar arasında anlamlı bir

ilişki bulunmamıştır. Üniversite öğrencisi olan kızlarda toplumsal ilgi ile kullanılan bir çok araç arasında aynı yönde anlamlı ve yüksek ilişkiler bulunurken ,erkeklerde bir ilişki bulunmamıştır. Olgun yetişkinlerde ise hem kadınlarda hem erkeklerde toplumsal ilgi ile diğer ölçekler arasında anlamlı ve aynı yönde ilişkiler bulunmuştur.

Yine Crandall (1980), değişik yaş gruplarında toplumsal ilgi ile işbirlikçi davranış, özgecilik ve empatik eğilim arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Çalışma ergenler, üniversite öğrencileri ve üniversite çalışanlarından oluşan yetişkinler olmak üzere üç ayrı grup üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda, yetişkinlerin toplumsal ilgi düzeyi diğer iki grubunkinden daha yüksek çıkmıştır. Toplumsal ilgi ile diğer ölçekler arasındaki ilişkiye bakıldığında, ergenlerde toplumsal ilgi ile diğer ölçekler arasında negatif bir ilişki, üniversite öğrencisi ve yetişkinlerde ise yaşın artması ile ölçekler arasındaki korelasyonda da bir yükselme olmak kaydıyla pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Kaplan (1991a), cinsiyete göre toplumsal ilgiyi araştırmıştır. Bu amaçla ,131 erkek, 159 kız toplam 290 lise öğrencisine Sosyal İlgi Ölçeğini, 123 erkek, 155 kız toplam 278 kişiye Sulliman Toplumsal İlgi Ölçeği uygulanmıştır. Sonuçta, Toplumsal İlgi Ölçeğinde ve Sulliman Toplumsal İlgi Ölçeğinde alınantoplam puanda kız öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyi erkek öğrencilerinkinden daha yüksek çıkmıştır. İki alt ölçekten oluşan Sulliman Toplumsal İlgi Ölçeğinin birinci alt ölçeği olan Diğer İnsanlarla İlişki Kurma ve Onlara Güvenme alt ölçeğinde kız öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyi erkek öğrencilerinkinden daha yüksek bulunurken, ikinci alt ölçeği olan Kendine Güven ve Dünya İle İlgili İyimser Olma alt ölçeğinde cinsler arasında bir fark bulunmamıştır.

EVLİLİK , SEVGİ VE TOPLUMSAL İLGI

Leak ve Gardner (1990), cinsel tutumlar, aşk-sevgi tutumları ve toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi, yaş ortalaması 20 olan toplam 59 kız ve erkek üniversite öğrencisi üzerinde araştırmışlardır. Bu çalışmada öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyini belirlemek için, iki ayrı ölçek tek puana dönüştürülerek kullanılmıştır. Cinsel tutumu belirlemek için, Cinsel Tutum Ölçeği' nin Cinsel Sorumluluk, Cinsel Serbestlik, Cinsel Birliktelik ve Karşı Cinsi Cinsel Araç Olarak Görme alt ölçekleri kullanılmıştır. Aşk Tutumları için Eros (romantik kara sevdâ, duygusallık), Agape (insancıl aşk), Ludus (meydan okuyucu, aşk oyunlarının oynandığı aşk), Mania (gençlik temelli, güvenli olmayan geçici aşk), Pragma (mantık aşkı) ve Storge (saygıya dayalı, arkadaşça aşk), olmak üzere altı alt ölçekten oluşan Aşk Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada, toplumsal ilgi ile cinsel özgürlük ve seksi bir araç olarak görme arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulunurken, diğer alt ölçekler arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Toplumsal ilgi ile storge arasında pozitif yönde, Ludus ile negatif yönde anlamlı ve yüksek bir ilişki bulunmuştur. Diğer alt ölçeklerle istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Birer evlilik danışmanı olan Moschetta ve Moschetta (1993), evlilikte toplumsal ilgi düzeyini artırmanın evlilikte uyum, evlilikle ilgili sorunların çözümü ve eşlerin birbirini anlaması ve desteklemesi açısından önemini vurguladıkları uygulamalarda, bunu destekler nitelikte sonuçlar elde etmişlerdir. Evli çiftlerle yapılan eğitim programlarında Meyeroff' un Bakım (Caring) kavramının temel ilkeleri ele alınmıştır. Eğitim programından önce eşlerin toplumsal ilgi düzeyleri belirlenmiş ve eşlere kendini aşip diğer insanlara yönelik bakım ve destek verme eğitimi uygulanmıştır. Eğitim programı sonrasındaki değerlendirmede eşlerin aralarındaki sorunların çözümünde yeni sözcük ve kavramlar kullanmaya başladıkları gözlenmiştir. Ayrıca, eşlerin toplumsal ilgi düzeyleri

doğrultusunda sorunlara etkili veya kısmen etkili çözümler buldukları sonucu elde edilmiştir. Toplumsal ilgi düzeyi yüksek çiftlerin evlilikte sorunlarla daha etkili başedebildikleri sonucu elde edilmiştir.

Logan ve arkadaşları (1993), 118' i evli ve 11' i evli olmayan, yaşları 21-78 arasında değişen, çoğu kırk yaşın üstünde, eğitim ve gelir düzeyi yüksek 129 çift üzerinde yaptıkları araştırmada, eşlerin uyumunun yaşam biçimi benzerliği ve toplumsal ilgi ile ilişkisini araştırmışlardır. Toplumsal İlgi Ölçeği, Yaşam Biçimi Kişilik Envanteri ve Dyadic Uyum Ölçeği' nin kullanıldığı araştırmanın sonucunda, benzer eğitim düzeyine sahip çiftlerin evlilikte uyum düzeyleri yüksek çıkmıştır. Evlilikte uyum düzeyleri yüksek olan çiftlerin toplumsal ilgi düzeyleri de yüksek çıkmıştır. Toplumsal ilgisi düşük olan çiftlerin evlilikte uyum düzeyleri de düşük bulunmuştur.

BAZI OLUMLU KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE TOPLUMSAL İLGI

Crandall ve Lehman (1977) 46 erkek, 35 kız olmak üzere toplam 81 üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları bir çalışmada, bireyde stres yaratan yaşam olayları ile kontrol merkezlerini algı, toplumsal ilgi ve psikolojik uyum arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalışmışlardır. Katılımcıların hayatlarının son dönemlerindeki değişikliklere karşı uyum çabaları incelenilmiş ve dışsal denetimli olanların hayatlarındaki değişiklikler karşısında uyumsuzluk gösterdikleri gözlenilmiştir. Toplumsal ilgi düzeyi yüksek olanların içsel denetimli oldukları ve bu değişikliklere kolayca uyum gösterdikleri sonucu elde edilmiştir.

Crandall (1980), Toplumsal İlgi Ölçeği ve Rokeach Değer Anketi 18'i (Rokeach Value Survey 18) 45 erkek, 40 kız 85 üniversite öğrencisine vererek değerlerle toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Bu çalışmada, Toplumsal İlgi ile Barış, Eşitlik ve Aile

Güvenliği arasında yüksek ve olumlu bir ilişki, Memnuniyet, Mutluluk ve Heyecan Verici Yaşam ile yüksek olumsuz bir ilişki bulunmuştur. Değerlerle toplumsal ilgi arasındaki pozitif ilişki diğer insanlarla ilişkili olma ve onlara önem vermeyi, negatif ilişki ise ben merkezliliği göstermektedir.

Leak ve Williams (1989), yaşları 18-32 arasında değişen 48'i erkek 39'u kız toplam 87 üniversite öğrencisi üzerinde toplumsal ilgi ile yalnızlık ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında, Sorumluluk, Başedebilme ve Denetim olmak üzere üç boyuttan oluşan Kobasa (1979)' nın ortaya koyduğu psikolojik dayanıklılığı ölçüt almışlardır. Sonuçta, toplumsal ilgi ile psikolojik dayanıklılığın sorumluluk ve içsel denetim boyutları arasında anlamlı ve yüksek bir ilişki bulunmuştur. Diğer yandan , Başetme boyutu ile toplumsal ilgi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Buna karşın, toplumsal ilgi ile dayanıklılığın toplan puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Toplumsal ilgi düzeyi yüksek kişilerin dayanıklılık düzeyi de yüksek çıkmıştır. Beklendiği şekilde, toplumsal ilgi ile yalnızlık arasında ters yönde ve anlamlı korelasyonlar bulunmuştur. Aile içinde, iş ortamında, kişilerarası ilişkilerde ve iç yalnızlık olmak üzere dört boyutun ölçüldüğü bu araştırmada iç yalnızlık ve kişilerarası ilişkilerde yalnızlık ile toplumsal ilgi arasında aynı yönde bir ilişki bulunmuştur.

Leak ve Williams(1989) , yaşları 18-32 arasında değişen kişilik ve sağlık eğitimi alan 103 üniversiteli kız öğrenciden oluşan bir başka grup üzerinde aynı araçları kullanarak yine toplumsal ilgi ile psikolojik dayanıklılık ve yalnızlık arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalışmışlardır. Araştırma sonucunda, toplumsal ilgi ile psikolojik dayanıklılığın sorumluluk boyutu ile diğer grup üzerinde yaptığı çalışmaya benzer bir şekilde olumlu ve yüksek bir ilişki bulunmuş, ancak diğer çalışmanın tersine içsel denetim ile toplumsal ilgi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Diğer çalışmaya benzer bir şekilde başetme ile toplumsal

ilgi arasında bir ilişki bulunmamıştır. Yalnızlık ile toplumsal ilgi arasındaki ilişkiye bakıldığında, diğer çalışmadan farklı olarak işte, kişilerarası ilişkilerde ve ailede yalnızlık ile toplumsal ilgi arasında anlamlı ve ters yönde bir ilişki bulunurken, iç yalnızlık ile toplumsal ilgi arasında bir ilişki bulunmamıştır.

Bubenzer, Zarski ve Walter (1991) yaptıkları bir çalışmada toplumsal ilgi ile kişilik faktörleri, yardım eğilimi ve bir çok değişken arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışma, Polis Akademisinde eğitim gören 60 polis adayı üzerinde yapılmıştır. Sonuçta toplumsal ilgi ile Kaliforniya Kişilik Envanterinin, Sosyallik, Baskınlık, İyilik Hali Duygusu, Uygun Koşullarda Başarı, Entellektüel Yeterlilik alt ölçekleri arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki bulunmuş; Statü Kapasitesi, Sosyal Öncelikler, Kendini Kabul, Sorumluluk, Sosyalleşme, Kişisel Kontrol, Tolerans, Olumlu İzlenim, Toplumsallık, Bağımsız Başarı ve Esneklik arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Toplumsal ilgi ile 16 Kişilik Faktörü Ölçeği arasında ise Uygun Yolla Başarı, Olgunluk, Baskınlık, Sosyalleşme ve İyilik Hali alt ölçeklerinde anlamlı ve aynı yönde bir ilişki bulunmuştur. Toplumsal ilgi ile yardım eğilimi arasındaki ilişkiyi bulmaya yönelik çalışmalarda Yardım Amacı, Her Yönüyle Yardım, Psikolojik Yardım Eğilimi, Başarılı Yardım ve Yardıma yönelme arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Crandall ve Harris (1991), 95 üniversite öğrencisi ile yaptıkları bir çalışmada, toplumsal ilgi ile işbirliği yapma arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmanın başında tüm öğrencilerin Toplumsal İlgili Ölçeği ile toplumsal ilgi düzeyi belirlenmiş, daha sonra bu öğrenciler 15 ayrı müşkül durumda yarışma ve işbirliği davranışını ölçen yaşantısal bir uygulamaya tabi tutulmuşlardır. Uygulama sonrası yapılan değerlendirmede toplumsal ilgi düzeyi yüksek öğrenci grubunun, toplumsal ilgi düzeyi düşük gruptan daha fazla işbirliği davranışı gösterdiği sonucu elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, toplumsal ilgi ile

açık olarak sergilenen işbirliği davranışı arasında bir ilişki olduğu, yüksek toplumsal ilgi düzeyinin açık olarak işbirliği davranışına götürdüğü sonucu elde edilmiştir.

Crandall ve Harris, aynı araştırmada bir başka grup üzerinde toplumsal ilgi ile özgecilik arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. 85 katılımcıya empati ve toplumsal ilgi ölçeği uygulanmış ve katılımcıların toplumsal ilgi düzeyleri belirlendikten sonra, katılımcılara sekiz-on haftalık işbirliği eğitimi verilmiş ve işbirliği davranışına yönelik uygulama yaptırılmıştır. Eğitimden geçirilmiş olanlardan 24'üne ulaşılmış ve bu bireylere, bu aktivitelerden hangisine katılacakları ve ne kadar zaman harcayacakları sorularak , alınan cevaplar doğrultusunda iki grup oluşturulmuştur. Birinci grup, hiçbir mazeret öne sürmeden hizmet vermeyi kabul eden gönüllüler grubunu, ikinci grup ise, katılmak istemeyen veya katılmak isteyen ama zamanı olmadığını söyleyen kişilerden oluşmuş gönülsüzler grubunu oluşturmuştur. Bu iki grubun toplumsal ilgi düzeyleri karşılaştırıldığında, yardıma gönüllü grubun toplumsal ilgi düzeyinin, gönülsüz grubunkinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Beklenenin tersine her iki grubun işbirliği yapma düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Toplumsal ilgi ile empati arasında aynı yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Crandall (1991), çeşitli değişkenlerle toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi bulmaya yönelik bir seri araştırma yapmıştır. Toplumsal ilgi ile Değerler arasındaki ilişkiye yönelik çalışmada , 45 erkek 40 kız olmak üzere toplam 85 üniversite öğrencisine , Toplumsal İlgi Ölçeği ve Rokeach'ın Değerler Anketi'ni uygulamıştır. Toplumsal ilgi düzeyi yüksek grup ile Özgürlük, Eşitlik, Aile Güvenliği arasında olumlu bir ilişki; Maceralı bir Hayat ve Zevk-Sefaya yönelik değerler arasında anlamlı ters yönde bir ilişki saptamıştır. Bununla birlikte, toplumsal ilgi ile Arkadaşlık arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır. Düşük toplumsal ilgi düzeyine sahip grup ile Macera ve Zevk - Sefa arasında anlamlı

düzeyde yüksek ilişki bulunmuştur. Aynı grupta , Özgecilik, Diğer İnsanlara Güven ile toplumsal ilgi arasındaki ilişki araştırılmıştır. Toplumsal ilgi düzeyi yüksek bireylerin diğer insanlara güven düzeyinin daha yüksek , ve diğer insanlara koşulsuz yardım hizmeti vermekte daha istekli olduğu sonucu elde edilmiştir. Yaşamın anlamı ve amacı ile toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi bulmaya yönelik çalışmada ise; hayata karşı olumlu davranışı ve evrenle uyumlu bir bütünlüğü ölçen Hayat Amaçları Testi ile Toplumsal İlgili Ölçeği puanları karşılaştırılmıştır. Yüksek toplumsal ilgi düzeyi ile hayata karşı olumlu davranış ve evrenle uyumlu bütünlük arasında aynı yönde olumlu ve anlamlı ilişki görülmüştür.

Hyelle (1991), genç kadınlarda , kendini gerçekleştirme ve denetim odaklarını algılama ile toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasında, 72 kız üniversite öğrencisine, Toplumsal İlgili Ölçeği, İçsel – Dışsal Denetim Odağı Ölçeği ve Kişisel Yönelim Envanterini uygulamıştır. Araştırma sonucunda , yüksek toplumsal ilgiye sahip kadınların yüksek içsel denetime, düşük toplumsal ilgiye sahip kadınların , düşük içsel denetime sahip oldukları sonucu elde edilmiştir. Yine, aynı araştırmada yüksek toplumsal ilgiye sahip kadınların yüksek kendini gerçekleştirme, düşük toplumsal ilgiye sahip kadınların düşük kendini gerçekleştirme düzeyine sahip oldukları sonucuna varılmıştır.

Toplumsal ilgiyi psikolojik sağlıkla eş anlamlı olarak ele alan Amerikaner ve Monks (1994), işçi ve alt sosyo-ekonomik düzeye sahip aileler ve çocukları üzerinde iki ayrı grup ele alarak psikolojik sağlık ve ergenlerin aile içi etkileşimi ile aile ortamını algılayışlarını incelemişlerdir. Her iki grup , düşük psikolojik sağlık ve yüksek psikolojik sağlığa sahip olanlar diye iki alt gruba ayrılarak şu sonuçlar elde edilmiştir ; Psikolojik dayanıklılık ile toplumsal ilgi arasında güvenli ve aynı yönde bir ilişki olduğu , ayrıca, yüksek psikolojik sağlığa sahip olanların çoğunun kadın, azının erkek olduğu bulunmuştur. Her iki grupta da yüksek psikolojik sağlığa sahip bireylerin ailelerine daha bağlı, aileleri ile daha doyumlu,

ana-babaları ile daha iyi iletişime sahip oldukları sonucu çıkmıştır. Yine, yüksek psikolojik sağlığa sahip ailelerin açıkça toplumla bütünleşmeyi ödüllendirdikleri ve toplumsal bütünleşme için fazla oranda sosyal ve toplumsal aktiviteleri destekledikleri ve cesaretlendirdikleri şeklinde sonuca ulaşılmıştır.

BAZI OLUMSUZ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE TOPLUMSAL İLĞİ

Nörotik eğilimler ile toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi inceleyen Crandall (1982), 15 kız, 31 erkek olmak üzere toplam 46 üniversite öğrencisine, Toplumsal İlgı Ölçeği, İnsan Doğasına Bakış Açısı Testinin (Philosophy of Human Nature Questionnaire) Özgecılık ve Güvenirlik alt ölçeğini ve aşırı tepki biçimini ölçmek için Misanthropy (insanları sevmeme, insanlara güvenmeme) alt ölçeğini uygulamıştır. Araştırma sonucunda, toplumsal ilgisi yüksek olan öğrencilerin Özgecılık ve Güvenirlik alt ölçeği puanları arasında aynı yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Nörotik eğilimin bir ifadesi olan aşırı tepki biçimini ölçen Misanthropy ile Toplumsal İlgı arasında anlamlı ve ters yönde bir ilişki saptanmıştır.

Crandall (1982) , bir başka grup üzerinde ise aşırı tepki biçimi ile toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. 32 kız, 55 erkek olmak üzere toplam 87 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada, Aşırı Tepki Biçimi Testi, Toplumsal İlgı Ölçeği ve kişilerin kendi kendilerini tanımlamaları yoluyla bilgi toplanılmıştır. Toplumsal ilgi ölçeğinden alınan puanlar doğrultusunda öğrenciler düşük toplumsal ilgi düzeyine ve yüksek toplumsal ilgi düzeyine sahip olarak iki gruba ayrılmıştır. Araştırma sonucunda, yüksek toplumsal ilgi ile aşırı tepki arasında ters yönde yüksek bir ilişki bulunmuştur. Yüksek toplumsal ilgiye sahip bireylerin diğer insanları değerlendirirken aşırı tepki vermekten kaçındığı şeklinde bir sonuca ulaşılmıştır. Her iki grubun nasıl bir insan oldukları konusunda

kendilerini tanımlamaları ile toplumsal ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Yine Crandall (1982), aşırı tepki verme biçimi ile toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi farklı yöntemle bir başka grup üzerinde incelemiştir. Din, politika, çocuk bakımı, kişilik, kişilerarası ilişki, suç ve benzeri konularla ilgili çeşitli testlerden alınmış 50 tutum ifadesi aşırı tepki verme biçimini ölçmede kullanılmıştır. Toplumsal ilgi Ölçeği'nden uç puanları alan 12 kız, 8 erkek üniversite öğrencisi düşük toplumsal ilgi grubunu, 11 kız, 2 erkek üniversite öğrencisi ise yüksek toplumsal ilgi grubunu oluşturmuştur. Değerlendirmeler bu iki grup üzerinde yapılmıştır. Düşük toplumsal ilgiye sahip grup 50 tutum ifadesinde 37 maddede diğer gruba göre daha yüksek düzeyde aşırı tepki verirken, toplumsal ilgisi yüksek grup , sadece 13 maddede aşırı tepki verme eğilimi göstermiştir. Bu sonuç, iki grup arasında yaklaşık 1/3 oranında anlamlı bir farklılığı ifade etmektedir. Bu üç çalışmada cinsiyete göre aşırı tepki verme biçimi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Crandall (1984), toplumsal ilgi ile yaşam stresleri arasındaki ilişkiyi bulmak için 55 kadın ve 32 erkek olmak üzere toplam 87 üniversite öğrencisine , iki değişik toplumsal ilgi ölçeği uygulamış ve tek bir toplam toplumsal ilgi puanı oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, yüksek toplumsal ilgiye sahip bireylerin daha az stresli yaşam biçimine katkı sağladıkları, düşük toplumsal ilgiye sahip bireylerin kaygı, depresyon ve düşmanca duygularla yüksek ilişki gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, yüksek derecede stres yaşantısı olan bireylerin stres düzeyleri ile toplumsal ilgi düzeyleri arasında yüksek ve ters yönde bir ilişki bulunmuştur.

Mullis, Kern ve Curlette (1987), yaşam biçimi temaları ile toplumsal ilgi arasındaki ilişki ve davranış bozukluğuna götüren amaçlar ile toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışma yapmışlardır. Bu

amaçla yaşı, cinsiyeti, ırkı, mesleği, eğitim düzeyi, yaşadığı bölge ve gelir durumu farklı olan 1010 katılımcı üzerinde çalışılmıştır. Araştırma sonucunda , toplumsal ilgi ile yaşam temalarından Aktif Olarak Diğer İnsanları İstismar Etme, Pasif Olarak Diğer İnsanları İstismar Etme, Gelişen Olaylarda İstismar Etme ve Yetersizlik arasında ters yönde anlamlı bir ilişki, Aktif Olarak Diğerlerini Kontrol Etme arasında aynı yönde anlamlı ama zayıf bir ilişki bulunmuştur. Diğer temalar arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Forman ve Crandall (1991), toplumsal ilgi ile uyumsuzluk belirtisi olarak değerlendirilen mantık dışı inançlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya yönelik bir çalışma yapmışlardır. Bu amaçla, yaş ortalaması 25 olan 19 erkek, 10 kız toplam 29 tıp öğrencisi ve 44 kız, 50 erkek toplam 94 üniversite öğrencisi olmak üzere iki ayrı grup üzerinde çalışılmıştır. İki gruba da Toplumsal İlgi Ölçeği, Mantık Dışı İnançlar Testi ve sosyal ve kişisel kimliği ölçen Kimlik Ölçeği uygulanmıştır. Birinci grubu oluşturan tıp öğrencilerinin toplumsal ilgileri ile sosyal ve kişisel kimlikleri ve mantık dışı inançları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. İkinci grubu oluşturan üniversite öğrencilerinden kız ve erkeklerin toplumsal ilgileri birbirine benzer şekilde ilişkili çıkmıştır. Ancak , erkek öğrencilerin toplumsal ilgisi ile Mantık Dışı İnançlar Testinin Suça Yönelme alt ölçeği arasında ters yönde yüksek bir ilişki, Bağımlılık (Patolojik boyutta olmadan, diğer insanlarla bütünleşmeyi ve onlarla ilgili olmayı ölçen) alt ölçeği ile orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca, davranışların değişmediği, geçmiş yaşantının bugünü ve geleceği belirleyeceği düşüncesine sahip üniversite öğrencilerinin , toplumsal ilgi düzeyleri yüksek çıkmıştır. Yüksek toplumsal ilgiye sahip öğrencilerin , toplumsal ilgi düzeyleri ile IBT' nin Suça Yönelme ve Kendini Engelleme alt ölçeği arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Yine , aynı öğrencilerden toplumsal ilgi düzeyi yüksek olanların yüksek düzeyde kişisel ve sosyal kimliğe sahip oldukları sonucu elde edilmiştir.

Crandall (1991), toplumsal ilgi ile kötü niyet, kaygı ve depresyon arasındaki ilişkiyi bulmaya yönelik bir çalışmada , 31 erkek 15 kız toplam 46 psikoloji dersi alan üniversite öğrencisine Çok Yönlü Duygu Sıfat Kontrol Listesi ve Toplumsal İlgili Ölçeğini uygulamıştır. Değerlendirmeler sonrası , toplumsal ilgi düzeyi yüksek grup ile kötü niyet ve depresyon arasında anlamlı düzeyde negatif bir ilişki gözlenmiş, kaygı ile toplumsal ilgi arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır.

Tobacyk ve Tobacyk (1992) , farklı iki kültüre sahip öğrencilerin paranormal inançları (normalden sapmış düşünce, fikir, inanç), içsel – dışsal denetimli oluşları, mantık dışı inançları ve toplumsal ilgi düzeyleri açısından bir karşılaştırma yapmışlardır. Araştırmaya yaş ortalamaları 22 olan, 122'si kız, 27'si erkek toplam 149 Polonya Katolik Üniversite öğrencisi ve yaş ortalaması 21 olan, 76'sı kız, 60'ı erkek toplam 136 Amerikan Üniversite öğrencisi dahil edilmiştir. Araştırma sonucunda, Amerikan öğrencilerin Polonyalı öğrencilerden, tüm kız öğrencilerin erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde daha fazla mantık dışı inançlara sahip oldukları sonucu çıkmıştır. Polonyalı öğrencilerin Amerikan öğrencilere göre hem kızların hem de erkeklerin daha fazla dışsal denetimli oldukları, Polonyalı ve Amerikan kız öğrencilerin, Polonyalı ve Amerikan erkeklerden daha fazla dış kontrollü oldukları sonucu elde edilmiştir. Beklenenin tersine, farklı iki kültüre sahip öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır.

DEPRESYON VE TOPLUMSAL İLGI

Depresyon ile erken yaşlarda ailede bir kayıp yaşama ve yaşam biçimi temaları arasındaki ilişkiyi inceleyen Page ve Wheeler (1997), 80 kız 38 erkek olmak üzere toplam 118 ailede erken yaşlarda kayıp yaşamış olan ve 52 kız 28 erkek olmak üzere toplam 82, erken yaşlarda ailede kayıp yaşamamış yaş ortalaması 18.6 olan toplam 200 üniversite

öğrencisi üzerinde bir araştırma yapmışlardır. Araştırmada Beck Depresyon Envanteri, Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri- Depresyon Alt Ölçeği ve toplumsal ilgi düzeyi ve yaşam biçimi temalarını ölçmek amacıyla Yaşam Biçimi Kişilik Envanteri kullanılmıştır. Analizler sonucunda, 10 yaşından önce ailede kayıp yaşayanların depresyon düzeyi ailede kayıp yaşamayanların depresyon düzeyinden anlamlı bir şekilde daha yüksek çıkmıştır. Her iki depresyon ölçeğinde de depresyon düzeyi yüksek olan bireylerin anlamlı bir şekilde toplumsal ilgi düzeyleri düşük, depresyon düzeyi düşük bireylerin ise toplumsal ilgi düzeyleri yüksek çıkmıştır.

Miranda ve Umhoefer (1998), eğitim düzeyi temel eğitimden doktora düzeyine kadar değişen, ortalama 13 yıldan beri Amerika'da yaşayan, yaş ortalaması 31 olan,değişik medeni durumlarda olan, Latin kültüründen gelmiş 282 kadın ve erkek üzerinde kültürel etkilenme,depresyon ve toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışma yapmışlardır. Farklı kültürel etkilenme aşamasında olan (yaşadığı kültürden düşük etkilenen, her iki kültürü birden yaşayan ve asimile olan) üç grubun depresyon ve toplumsal ilgi düzeyleri ölçülmüştür. Araştırma sonucunda, diğer iki gruba karşın her iki kültürün özelliklerini taşıyan grubun toplumsal ilgi düzeyi yüksek, depresyon düzeyi düşük çıkmıştır. Ayrıca, toplumsal ilgi düzeyi yüksek olanların depresyon düzeyi düşük bulunmuştur.

Geçen yüzyılın başında yaygın kabul gören Adler' in kuramının, temel tanımlayıcısı olan toplumsal ilgi kavramının ancak aynı yüzyılın son çeyreğinde test edilmeye başlandığı görülmektedir. Yapılan çalışmalarda konu ile ilgili ampirik araştırma sayısının hala yetersiz olduğu, makale tarzındaki kuramsal yazıların daha fazla olduğu görülmektedir.Yine, literatür taramasında aynı araştırmaların aynı dergide farklı yıllarda veya aynı araştırmanın farklı dergilerde yayınlandığı görülmüştür. Yapılan araştırmalara genel olarak bakıldığında, sonuçların kavramın kuramsal

yapısını orta ve ortanın üzerinde destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Ayrıca, toplumsal ilgiyi ölçmek üzere geliştirilen araçların geçerlik ve güvenilirlik düzeyini arttırmak amacıyla araçların yeniden gözden geçirilerek geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına yönelik çalışmaların yapılmış olduğu görülmüştür.

Alt başlıkların sıralaması doğrultusunda konu ile ilgili araştırma bulguları aşağıdaki şekilde özetlenebilir :

Cinsiyete göre toplumsal ilgi ile ilgili araştırma bulguları şu şekilde özetlenebilir ; Üniversite düzeyinde genel olarak kızların toplumsal ilgi düzeyinin erkeklerinkinden daha yüksek olduğu bulgusu elde edilmiştir. Yaş ve cinsiyet değişkenleri ele alınarak ergen, üniversite öğrencisi ve yetişkin olmak üzere cinsiyete göre toplumsal ilginin araştırıldığı araştırma sonucunda ise , genel olarak tüm kız ve erkeklerin toplumsal ilgi düzeyi arasındaki farkın yetişkinlikte ortadan kalktığı bulgusu elde edilmiştir (Crandall 1980).

Sınıf düzeyi değişkeni ile ilgili sadece bir araştırma bulgusuna rastlanmıştır. Üniversite düzeyinde birinci ve dördüncü sınıfların toplumsal ilgi düzeyleri karşılaştırıldığında , dördüncü sınıfların toplumsal ilgi düzeyinin birinci sınıflarinkinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu, sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkeni birlikte incelendiğinde, farklı sınıf düzeyindeki kızların toplumsal ilgi düzeyinde önemli bir fark olmadığı ancak, dördüncü sınıftaki erkeklerin toplumsal ilgi düzeyinin anlamlı şekilde birinci sınıftaki erkeklerinkinden daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Akademik başarı algısına göre toplumsal ilgiye ilişkin iki araştırma bulgusuna rastlanmıştır. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bu araştırmaların birinde akademik başarı algısı yüksek olanların toplumsal ilgi düzeyleri de anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuştur. Diğer

araştırmada ise akademik başarı algısına göre toplumsal ilginin değişmediği sonucu elde edilmiştir.

Sosyo – ekonomik düzeye göre toplumsal ilgiye ilişkin iki araştırma bulgusuna ulaşılmıştır. Her iki araştırma sonucunda da , toplumsal ilginin sosyo-ekonomik düzeye göre değişmediği sonucu elde edilmiştir.

Sevgi, aşk ve evlilikte uyum ile toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi araştıran araştırma bulguları özetlendiğinde ; toplumsal ilgi düzeyi yüksek kişilerin , saygıya ve dostluğa dayalı bir aşk yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Evli veya evli olmayan çiftler üzerinde yapılan araştırma bulguları özetlendiğinde ; toplumsal ilgi düzeyi yüksek çiftlerin , evlilikte uyum düzeylerinin de yüksek olduğu , eşlerin toplumsal ilgi düzeylerindeki artışla beraber evlilikte uyumlarının da arttığı ve evliliğe dair sorunlarla daha etkili başetme stratejileri geliştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Kişiliğin belli boyutları ile toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi araştıran araştırma bulguları özetlendiğinde ; toplumsal ilgi düzeyi yüksek bireylerin, daha çok içsel denetimli oldukları, psikolojik dayanıklılık düzeylerinin daha yüksek olduğu,yalnızlık düzeylerinin düşük olduğu, her alanda yardımcı ve yardıma yönelimli oldukları,toplumsal ilgi düzeyi düşük olanlara göre daha fazla işbirliği yapma eğiliminde oldukları,daha fazla özgeci ve empatik oldukları,diğer insanlara daha fazla güvendikleri , ailelerine daha bağlı ve ailesiyle daha doyumlu ilişki içinde oldukları,kendini gerçekleştirme düzeylerinin daha yüksek olduğu ve yüksek düzeyde kişisel ve sosyal kimliğe sahip oldukları sonucu elde edilmiştir.Buna karşın , yüksek toplumsal ilgi düzeyi ile nörotik eğilimler, olaylara karşı aşırı tepki, stres, kaygı, depresyon ve düşmanca duygular, mantık dışı inançlar, kötü niyet, normalden sapmış düşünce ve inançlara sahip olma arasında ters yönde ve anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde , araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, veri toplamada izlenen yol ve verilerin analizinde uygulanan istatistiksel işlemler üzerinde durulmuştur.

EVREN

Araştırmanın evrenini, 1999-2000 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nde normal öğretim kapsamındaki Yabancı Diller Eğitimi Bölümünün hazırlık sınıfları dahil , diğer dört yıllık programlara devam eden toplam 5011 öğrenci oluşturmuştur. İkili öğretime devam eden öğrenciler evren ve dolayısıyla örneklem kapsamına alınmamıştır.

ÖRNEKLEM

Araştırmanın örneklemini , rastlantısal olarak tüm bölümlerden seçilmiş 806 öğrenci oluşturmuştur. Örnekleme yapılırken İlk ve Orta Öğretimde Fen ve Matematik Alanları ile Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümleri, İlköğretim, Güzel Sanatlar Eğitimi, Yabancı Diller Eğitimi, Türkçe Eğitimi Bölümleri ve Eğitim Bilimleri Bölümü olmak üzere yedi ana bölümün birinci ve dördüncü sınıfları alınmıştır. Başlangıçta bu ana bölümleri temsil edebilecek ilk ve son sınıfların alınması planlandığı halde , fakültelerde devam zorunluluğunun olmayışı, İstanbul'un ulaşım güçlüğü yanında Psikolojik Danışma ve Rehberlik anabilim dalından oluşan Eğitim Bilimleri Bölümü' nde son sınıf öğrencilerinin uygulamada oluşu nedeniyle , uygulamalarda örneklem yönünden bazı güçlüklerle karşılaşmıştır. Bunun yanısıra , Türkçe Öğretmenliği' nde sadece birinci

ve ikinci sınıfların bulunuşu son sınıfları temsil edici örnekleme olanaksızlaştırmıştır.

Sonuçta , bu ana bölümlerin ilk ve son sınıflarından 850 öğrenciye ulaşılmış ve değerlendirme aşamasında eksik doldurulan ölçekler ve yabancı uyruklu öğrencilere ait cevap kağıtları iptal edilmiştir. Değerlendirmeye alınan cevap kağıdı sayısı 806 olmuştur. Evren ve örneklem sayıları göz önüne alındığında örneklem evrenin % 16' sıdır. Örnekleme oluşturan öğrencilerin bölümlere dağılımı ve örneklem ve evren içindeki yüzde oranları Ek-6 'da verilmiştir.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmanın bağımlı değişkeni olan toplumsal ilgi düzeyini belirlemek için araştırmacı tarafından uyarlanan geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmış olan "Toplumsal ilgi Ölçeği" kullanılmıştır. Bağımsız değişkenler hakkında bilgi toplamak için yine araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Veri toplama araçları ile ilgili ayrıntılı bilgi aşağıda verilmiştir.

A- Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada , öğrencilerin kişisel, akademik, ailesel ve bedensel özellikleri ile doğum sıralarına ilişkin bilgi toplamak üzere araştırmacı tarafından hazırlanan bir "Kişisel Bilgi Form"u kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu beş ana bölüme ait bilgileri içermektedir. Cinsiyet, yaş, medeni durum, uyruk (yabancı uyruklu öğrencileri örneklem dışında tutmak için) ve yetiştiği yer gibi demografik özellikleri ; sınıf düzeyi, okuduğu bölüm ve akademik başarısını algısına yönelik akademik özellikleri ; ana-babaların eğitim durumu, ailenin gelir durumu, aile yapısı ve ana-babanın çocuklarına karşı tutumuna yönelik ailesel özellikleri ; öğrencilerin bedeninde bir

organında kısıtlılık veya işlev yetersizliği gibi bedensel özellikleri ile öğrencilerin kardeş sayısı ile doğuş sırasına yönelik bilgileri içermektedir. Araştırmada kullanılan Kişisel Bilgi Formu Ek-1' de sunulmuştur.

B- Toplumsal İlgı Ölçeği (TİÖ)

Adlerci görüşe göre , öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyini ölçmek için araştırmacı tarafından yapılan literatür çalışmasında dört değişik araca rastlanmıştır:

1. J.R. Sulliman (1973) ' ın doktora tez çalışması olarak geliştirdiği Sulliman Toplumsal İlgı Ölçeği (Sulliman Social Interest Scale – SSIS): Bu araç Evet-Hayır şeklinde cevaplanan 50 maddeden oluşmuştur. Yayın taraması sonucu bu ölçeğin sık kullanılmadığı gözleendiği için tercih edilmemiştir.
2. Wheeler, Kern ve Curlette (1982) ' nin geliştirdiği Yaşam Biçimi Kişilik Envanteri (Life Style Personality Inventory – LSPI) : Toplumsal İlgı , bu ölçekte bir alt ölçek olarak yer almaktadır. Toplumsal ilginin bir alt ölçek olarak tek başına kullanılıp kullanılmayacağı konusunda bir bilgiye rastlanmadığı için tercih edilmemiştir.
3. J.E. Crandall (1974) tarafından geliştirilen Toplumsal İlgı Ölçeği (Social Interest Scale – SIS) : Eşleştirilmiş 24 çift sıfat nitelemesinden oluşmaktadır ve bunlardan sadece 15 tanesi puanlamaya tabi tutulmaktadır. Madde sayısının az oluşu ve 15 madde dışında kalan dokuz maddenin puanlanmadığı ya da ne işe yaradığı konusunda yeterli bilgi edinilemediği için üzerinde hiç çalışılmamıştır.
4. Greever, Tseng ve Friedland (1973) tarafından geliştirilmiş olan Toplumsal İlgı Ölçeği (Social Interest Index – SII) : SII Adlerci görüşe göre toplumsal ilginin ifadesi olan dört yaşam görevini ele alan bir araçtır. Bu araç 32 maddeden oluşan Likert tipi

beş dereceli bir ölçektir. Arkadaşlık, İş, Sevgi ve Önemlilik olmak üzere dört alt ölçeği vardır. Her bir alt ölçeğe ait sekizer madde bulunmaktadır.

Toplumsal İlgî Ölçeği'nin diğer üç araca kıyasla madde sayısının fazlalığı ve üzerinde yapılan geçerlik güvenirlik çalışmalarının daha kapsamlı oluşu nedeniyle başlangıçta bu aracın kullanılmasına karar verilmiştir. Ancak , uyarlama çalışmaları sırasında bu aracın da orijinal haliyle yeterli olmadığı çeşitli uzmanlar tarafından dile getirilmiştir. O nedenle , araç üzerinde geniş ölçüde değişiklikler yapılmış ve toplumsal ilgiyi daha fazla yansıtıcı çok sayıda madde eklenmiştir. Aşağıda Toplumsal İlgî Ölçeği' nin son şeklini alıncaya dek yapılan bütün çalışmalar ayrıntısı ile açıklanmıştır.

Toplumsal İlgî Ölçeği (SII)' nin Türkçe'ye uyarlama çalışmasında çeviri geçerliği için Gazi Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi'nde görevli Psikolojik Danışma Kuramları dersi veren ve Adler'in kuramını iyi bilen 10 öğretim üyesi ve araştırmacının kendisi orijinal ölçeğin Türkçe'ye çevirisini yapmışlardır. Çeviriler bir araya getirilerek çevirisinde hemfikir olunan ve olunmayan maddeler belirlenmiştir. Araç , Türkçe düzenlemesi için de Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde ve Gazi Üniversitesi'nde hazırlık sınıfında ders veren dört İngilizce okutmanına verilerek ölçek maddelerinin yeniden İngilizce'ye çevirisi istenmiştir. Bu işlem sonucunda, çeviriler içinden orijinali ile İngilizce çevirisi uygun bulunanlar alınarak 32 maddelik Türkçe çeviri formu hazırlanmıştır.

Çeviri çalışması tamamlanan ve orijinalinde de 32 madde bulunan araç, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü'nde görevli Psikolojik Danışma Kuramları dersi veren ve Adler'in kuramını iyi bilen 10 öğretim üyesinin kanısına yeniden başvurularak

madde içeriklerinin Türk kültürünü yansıtırma derecesini belirlemeleri istenmiştir. Bu öğretim üyelerinden, test maddelerinin Türk kültürü ve Türk toplumuna göre toplumsal ilgiyi ölçme derecesini beş dereceli bir ölçek ile derecelendirmeleri ve varsa yeni maddeler eklemeleri istenmiştir. Birinci uzman kanısı anketi Ek-2’de sunulmuştur.

Kanısına başvuru alan uzmanlardan alınan geribildirim ile ölçek maddelerinin toplumsal ilgiyi yansıtırma açısından yetersizliği saptanmıştır. Uzmanların eklediği maddeler ve araştırmacının hazırladığı yeni maddeler ile ölçek 110 maddeli olarak orijinalinden toplumsal ilgiyi yansıtırma yönünden çok daha kapsamlı hale getirilmiştir.

Toplumsal İlgı Ölçeği (T.İ.Ö) nin Geçerlik Çalışmaları

Orijinaline kıyasla 110 maddeye çıkarılan ölçek üzerinde yeniden bir çalışmaya başlanmıştır. Aracın her bir maddesinin Türk kültürüne göre toplumsal ilgiyi ne denli yansıttığında görüş birliği sağlama amacıyla, aynı öğretim üyelerinin ve klinikte görevli doktora eğitilmiş iki psikolojik danışmanın kanısına yeniden başvurulmuştur. Yine , uzmanlardan ve öğretim üyelerinden bu ölçek maddelerinin toplumsal ilgiyi yansıtırma derecesini , beş dereceli bir ölçekte belirlemeleri istenmiştir. “Tümüyle Uygun” dan – “Hiç Uygun Değil” şeklinde yapılan dereceleme sonunda uzmanların uygunluk açısından hemfikir olduğu ölçek maddeleri seçilmiştir. Bu ikinci uzman kanısından sonra , 80 maddelik “Toplumsal İlgı Ölçeği-T.İ.Ö” oluşturulmuştur. İkinci uzman kanısı ve değerlendirmesi Ek-3’de sunulmuştur.

Toplumsal İlgı Ölçeği’nin istatistiksel geçerliğini ve güvenirliliğini bulmak amacıyla araştırmacı tarafından 1999-2000 Eğitim-Öğretim yılı bahar döneminin başlangıcında , Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim

Fakültesi'nin ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinden toplam 400 kişiye 80 maddelik ölçek kullanılarak bir uygulama yapılmıştır. 80 maddelik bu ölçek Ek 4'de sunulmuştur. Uygulama sonrası veriler bilgisayara yüklenmiş ve faktör analizi çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada, önce, Toplumsal İlgî Ölçeği maddeleri arasındaki tetrakorik korelasyon matrisleri bulunmuştur. Daha sonra bu korelasyon matrislerine Temel Bileşenler Analizi Yöntemi ile faktör analizi yapılmıştır. Testin kaç boyutlu olduğunu bulmak amacıyla yapılan faktör analizi sonrasında 80 maddelik testin beş faktörde toplandığı gözlenmiştir. Faktör analizi sonucunda elde edilen faktör yükleri beş grupta toplanarak Tablo 1' de sunulmuştur.

TABLO – 1

**Toplumsal İlgî Ölçeği Maddelerinin Temel Bileşenler Analizine
Göre Faktörlere Dağılımı**

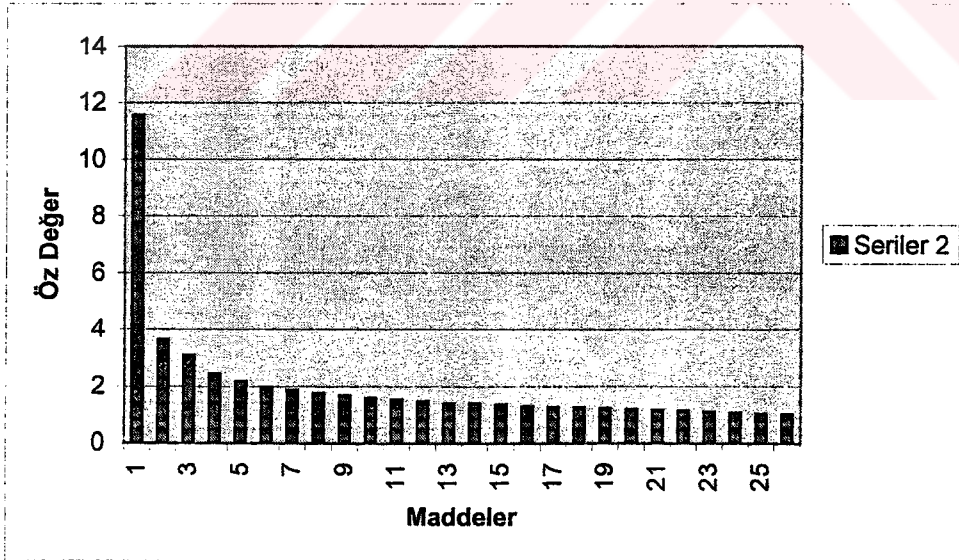
MADDELER	F1	F2	F3	F4	F5
61	,569	-,339	,031	-,114	-,002
60	,548	-,326	,056	-,226	-,028
44	,547	,074	-,189	-,137	,001
56	,529	-,278	,219	,068	-,005
69	,524	-,369	,118	-,148	-,072
50	,522	,065	-,291	-,269	-,072
72	,519	,067	-,019	,025	-,225
19	,517	,205	-,078	-,023	-,142
76	,510	-,159	-,185	,264	-,175
68	,508	-,348	,036	-,194	-,098
51	,490	-,180	,103	-,199	-,203
57	,488	-,344	,103	,096	,181
58	,486	-,182	-,065	-,115	,287
45	,485	,099	-,227	-,216	,017
20	,484	,115	-,416	-,274	,015
71	,478	-,216	,079	-,220	-,306
05	,476	,315	,321	,112	-,098
67	,474	-,304	-,066	-,064	,198
28	,472	,359	,071	,002	-,102
70	,465	-,079	,070	-,189	-,310
55	,464	-,302	,289	,043	,007
53	,460	-,148	,123	-,061	,086
74	,455	-,160	-,240	,304	-,110
14	,447	,399	,292	,041	-,181
49	,441	,030	-,304	-,305	-,024
73	,441	-,071	,059	,137	-,360
75	,439	-,272	-,292	,371	,002
59	,423	,013	-,215	,131	-,069
79	,420	-,147	-,249	,304	-,146

27	,412	,367	-,066	,040	-,052
06	,411	-,030	,386	-,016	,209
34	,408	,190	-,216	,062	,247
54	,401	-,019	-,105	,075	,236
43	,395	,073	-,145	-,107	,173
11	,389	-,062	,278	,150	,214
52	,386	-,101	-,035	-,023	-,050
31	,380	-,130	,158	-,045	,123
48	,372	-,251	,343	-,042	,037
08	,370	-,140	-,038	-,262	,044
23	,368	,265	-,165	,008	,075
78	,368	-,223	-,254	,285	-,086
40	,359	,100	-,001	-,027	,064
41	,358	,123	,012	-,090	-,059
01	,354	,239	,396	-,044	-,244
10	,353	-,244	,146	-,173	,304
12	,348	,330	,295	,291	,099
39	,330	,139	-,210	-,037	,282
04	,330	,074	,458	,184	,153
07	,327	,326	,243	,207	,204
21	,324	-,045	-,108	,025	,235
15	,324	,125	,190	-,114	,081
5	,318	,363	-,201	-,016	-,071
80	,316	-,196	-,195	,280	-,137
29	,310	,214	,108	-,230	-,026
22	,309	,223	-,225	-,179	,085
02	,305	,326	,083	,027	-,213
32	,299	,104	,003	-,166	-,005
26	,292	,303	-,021	,258	-,141
03	,283	,135	,236	-,076	-,293
16	,279	,356	-,289	-,070	-,126
37	,271	,210	-,010	-,009	,362
64	,268	-,120	-,165	,386	,119
65	,262	-,146	-,160	,350	-,199
13	,260	,083	,425	-,055	-,179
09	,255	-,022	-,037	-,155	,289
18	,253	,225	-,175	,003	,087
36	,246	,250	,288	,225	,161
35	,244	,140	,190	-,011	,313
33	,231	,253	-,068	,064	,276
62	,225	-,033	-,004	,443	-,006
17	,215	,407	-,228	-,003	,024
46	,198	-,083	-,059	,240	,229
47	,188	-,024	-,024	,043	-,026
30	,184	,119	,094	-,090	,029
63	,161	-,013	,046	,271	-,069
77	,153	-,105	,013	,184	,028
24	,135	,237	-,058	,039	-,086
66	,127	-,040	-,125	,053	,064
42	,109	,006	-,021	,025	,046
38	,084	,205	,011	-,016	,044

Faktör analizi sonuçları incelendiğinde , Toplumsal İlgî Ölçeği için , 80 maddeden çoğunun birinci boyutta faktör yükünün en büyük olduğu görülmektedir. Faktör yüklerinin büyüklüğü için konulan ölçüt . 30 değerinde ele alındığında , 80 maddeden 52 maddenin birinci boyutta yeterli büyüklükte yüke sahip olduğu söylenebilir. Faktör analizi sonrasında test maddelerinin bir boyutta toplanmış olması, testin tek boyutlu bir test olduğunun göstergesidir. Ayrıca, tek boyutluluk için öz değere bakılmış ve bu değere ilişkin grafik Şekil 1' de verilmiştir. Birinci faktör yüküne ait öz değer (Eigen value) diğer faktör yüküne ait öz değerden çok daha yüksek olması da testin tek boyutlu oluşuna bir ölçüt olarak alınmıştır. Böylece 52 maddelik tek boyutlu bir test oluşturulmuştur.

Şekil 1

Maddelerin Faktör Yüküne Ait Öz Değerleri

Not : Şekilde sadece öz değeri 1.00 ve daha yukarıda olan faktörler ele alınmıştır.

Şekil 1 incelendiğinde, birinci boyuttaki faktör yüklerine ait öz değer 11.568 iken , ikincisinde 3.631' e düşmüştür. Birinci boyuttan ikinci boyuta bu ani düşüş ve maddelerin büyük çoğunluğunun birinci boyutta yüksek yük vermesi ile öz değerler arasındaki bu yüksek fark testin tek boyutlu oluşuna bir ölçüt kabul edilmiştir.

Toplumsal İlgî Ölçeği'nin Güvenirlik Çalışmaları

Faktör analizi sonucu geçerli olarak alınan 52 maddenin aynı uygulamadaki verileri kullanılarak aracın güvenirligi üzerinde çalışılmıştır. Toplam 400 kişilik grup üzerinden Toplumsal İlgî Ölçeği'nin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .88 olarak bulunmuştur.

Ayrıca , aracın bir de kararlılık katsayısını bulmak için araştırma örnekleminde yer alan 31 kişilik bir gruba araç iki hafta ara ile iki kez uygulanmıştır ve testin tekrarı yöntemi ile .82 güvenirlik katsayısı bulunmuştur. Böylece araç geçerlik ve güvenirlik yönünden bu araştırmada kullanmaya hazır hale getirilmiştir.

Toplumsal İlgî Ölçeği'nin Puanlanması

Toplumsal İlgî Ölçeği'nden tek bir toplam puan elde edilmektedir. Ölçeğin puanlamasında bütün maddeler aynı doğrultuda ve 4'den 0'a doğru puanlanmaktadır. Buna göre "tümüyle uygun" ifadesi 4, "genellikle uygun" ifadesi 3, "kısmen uygun " ifadesi 2, "çok az uygun " ifadesi 1, "hiç uygun değil" ifadesi "0" olarak puanlanmıştır. Buna göre ölçekten alınacak toplam puan 0-208 puan arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanın yüksekliği toplumsal ilgi düzeyinin yüksekliğini, alınan puanın düşüklüğü toplumsal ilgi düzeyinin düşüklüğünü ifade etmektedir.

VERİ TOPLAMA İŞLEMİ

Araştırmada kullanılan bilgi toplama araçlarının uygulanması , 1999-2000 Eğitim-Öğretim yılının ikinci döneminde gerçekleştirilmiştir. Uygulamaya geçmeden önce , uygulamayı eksiksiz yapabilmek ve izin almak için Atatürk Eğitim Fakültesi Dekanlığı'na yazılı başvuruda bulunulmuştur. Başvuru dilekçesi ve izin belgesi Ek-5'de sunulmuştur. Bölüm başkanlıklarından gelen kabul yazısından sonra her bölüm başkanı ile bir ön görüşme yapılarak uygulamanın hangi tarih ve saatte yapılacağı belirlenmiştir. Uygulamaların hepsi araştırmacı tarafından yapılmıştır. Uygulamadan önce araştırmacının amacı ve bilgi toplama araçları ile ilgili açıklamalar yüksek sesle okunarak , öğrencilerin uygulamalar hakkında sordukları sorular cevaplandırılmıştır.

Verilerin gerçeği yansıtması için bir önlem olarak , öğrencilerin veri toplama araçlarına isterlerse isim yazmayabilecekleri, bunun yerine bir rumuz yazabilecekleri belirtilmiştir. Kişisel Bilgi Formu ve Toplumsal İlgil Ölçeği cevap kağıtları her bir öğrenci için bir araya getirilerek zımbalanmış ve her bölüme ait doldurulmuş cevap kağıtları ayrı zarflarda toplanmıştır. Araştırma sonuçları hakkında bilgi almak isteyen grup ya da öğrenci aynı zarf üzerine not edilmiştir.

Uygulamalarda , öğrencilerin hemen hemen hepsinin isim yerine rumuz kullanmayı tercih ettikleri gözlenmiştir. Uygulama bir ders saatini aşmamıştır.

VERİLERİ ÇÖZÜMLEME YÖNTEMLERİ

Her gruba yapılan uygulamadan sonra ölçekler ve cevap anahtarları kontrol edilmiş, bilgi eksikliği olanlar ayrılmıştır. Daha sonra , Kişisel Bilgi Formu' ndaki seçenekler kodlanarak her iki ölçekten alınan veriler bilgisayara yüklenmiştir. Elde edilen verilerin

çözümlenmeleri, SPSS paket programı kullanılarak bilgisayarda gerçekleştirilmiştir. İstatistiksel analizlerde her grubun genel dağılımı, sayı ve yüzdesi hesaplanmış ; her bağımsız değişkene ait grupların toplumsal ilgi puan ortalamaları , standart sapmaları ve varyansları hesaplanarak elde edilen bilgilerin tablolar halinde dökümleri yapılmıştır.

Bağımsız değişkenlerle ilgili alt seçenekler arasında yapılacak gruplar arası karşılaştırmalarda yanıtıcı sonuçlara varma olasılığını önlemek için her bir seçeneğin işaretlenme yoğunluğuna bakılmış ve istatistiksel analiz açısından yeterli sayıda görülmeyenler kendisine yakın diğer bir alt grupla birleştirilmiştir.

Çoklu grupların ortalamaları arasındaki farkı test etmek için tek yönlü varyans analizi yapılmış, yapılan varyans analizi sonunda elde edilen F değerinin anlamlı bulunduğu durumlarda, ki bu durum analize katılan gruplardan en az iki tanesinin farklı olduğunu göstermektedir, farkın kaynağını saptayabilmek için bu gruplar Tukey b testi ile karşılaştırılmıştır. İkili grupların ortalamaları arasındaki farklara bağımsız örneklem grupları için kullanılan *t* testi ile bakılmıştır. İkili karşılaştırmalardan önce varyanslar $p < .01$ düzeyinde bir denetleme işleminden geçirilmiş ve homojenliği saptanmıştır. Varyansların homojenliğine dair bilgiler Ek- 7' de sunulmuştur.

Toplumsal ilgi puanlarıyla ilgili ortalamalar karşılaştırılırken en az $p < .05$ önem düzeyi esas alınmış ve daha yüksek önemlilik düzeylerine de bakılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde , araştırmada ele alınan alt problemlerin sınanması için toplanmış olan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu çözümlenmeler ele alınan değişkenler üzerinde yapılmıştır. Toplumsal ilgi düzeylerinin ele alınan değişkenlere göre değişip değişmediğini ortaya koymak için önce ele alınan her değişkenle ilgili grupların toplumsal ilgi puan ortalamaları, standart sapmaları ve grubu oluşturan öğrenci sayısını gösteren bir tablo düzenlenmiş, daha sonra ortalamalar arasındaki farka dayanarak ikiden fazla gruplarda ortalamalar arasında bir fark olup olmadığını test etmek üzere yapılan varyans analizi sonuçlarıyla ilgili bir tablo sunulmuş ve gruplar arasında önemli bir fark olduğu hallerde bu farkın kaynağını bulmak için Tukey b testi tabloları hazırlanmıştır. İkili gruplarda ise ortalamalar arasındaki fark bağımsız örneklem grupları için " t " testi tabloları ile sunulmuştur.

1.0. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Toplumsal İlgi Düzeylerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin demografik özelliklerinden cinsiyet, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim yeri ve medeni durumlarına ilişkin veriler toplanmıştır. Bunlardan , öğrencilerin toplumsal ilgi düzeylerinin cinsiyet ve yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim yerine göre incelenmesine ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur. Öğrencilerin medeni durumlarına ilişkin sayısal dağılımdaki dengesizlik nedeniyle bu iki alt grup arasında bir karşılaştırma yapılamamış, sadece öğrencilerin medeni

durumlarına ilişkin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları , standart sapmaları ve sayısal dağılımları bir tablo halinde sunulmuştur.

1.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgü Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

“ Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri cinsiyete göre farklı mıdır ?” biçiminde ifade edilen alt problemi test etmek üzere toplumsal ilgi düzeylerine ilişkin veriler analiz edilerek öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri arasında fark olup olmadığı bağımsız gruplar için kullanılan *t* testi ile kontrol edilmiş ve sonuçlar Tablo 2 'de sunulmuştur .

TABLO 2

Cinsiyete Göre Öğrencilerin, Sayısal Dağılımı ve Toplumsal İlgü Puanlarının \bar{X} , s ve *t* Değeri

Toplumsal İlgü Cinsiyet	n	\bar{X}	s	<i>t</i>	SONUÇ
Kız	417	166.20	18.05	1.14	Önemsiz p > .05
Erkek	389	164.69	19.53		

t (.05) : 1.96

T

Tablo 2 'de de görüldüğü gibi, kız öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalaması 166.20, erkek öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalaması ise 164.69 bulunmuş, varyansların homojenliğini saptamak üzere F değeri hesaplanmış ve varyansların homojen olduğu gözlenmiştir. Ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı bağımsız gruplar için *t* testi ile kontrol edildiğinde aradaki fark .05 düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Böylece, kız ve erkek öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının

ortalamları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucu elde edilmiştir.

1.2. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerleşim Yerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

“ Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim yerine göre farklı mıdır ? “ şeklinde ifade edilen alt problemi test etmek üzere veriler analiz edilerek Tablo 3 'de sunulmuştur .

TABLO 3

Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerleşim Yerine Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımı ve Toplumsal İlgil Puanlarına İlişkin \bar{X} ve s Değerleri

Toplumsal İlgil Yetiştigi Yer	n	\bar{X}	s
Büyük Şehir	409	165.56	18.01
Küçük Şehir	266	165.11	19.98
Kasaba - Köy	131	165.94	18.74

Öğrencilerin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer dört değişkende ele alınmıştır. Ancak, köy ve kasaba hücrelerine düşen öğrenci sayısının az oluşu ve bu iki yaşam yerinin yaşam biçimlerinin birbirine yakın oluşu nedeniyle bu iki hücre birleştirilerek tek bir alt değişken olarak ele alınmıştır. Tablo 3 'de görüldüğü gibi , yaşamının çoğunu büyük şehirde geçiren öğrencilerin toplumsal ilgi puan ortalaması 165.56, yaşamlarının çoğunu küçük şehirde geçiren öğrencilerin toplumsal ilgi

puan ortalaması 165.11 ve yaşamlarının çoğunu köy veya kasabada geçiren öğrencilerin toplumsal ilgi puan ortalaması 165.94'tür. Ortalamalar arasındaki bu farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını anlamak için tek yönlü varyans analizi uygulanmış, sonuçlar Tablo 4 'de sunulmuştur.

TABLO 4

Öğrencilerin Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerleşim Yerine
Göre Toplumsal İlgi
Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	SONUÇ
Gruplar Arası	66.7673	2	33.3837	.9099	Önemsiz
Gruplar İçi	283864.1322	803	353.5045		p > .05
Toplam	283930.8995	805			

F(.05) \cong 3.00

Tablo 4'de görüldüğü gibi yaşamının çoğunu geçirdiği yere ilişkin toplumsal ilgi düzeyi F Değeri .05 düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuç öğrencilerin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim yerine göre toplumsal ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermiştir.

1.3. Öğrencilerin Toplumsal İlgü Düzeylerinin Medeni Durumlarına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

" Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri medeni durumlarına göre farklı mıdır ? " şeklinde ifade edilen alt probleml test etmek için, öğrencilerin sayısal dağılımı ve toplumsal ilgi düzeylerine ilişkin ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 5'de sunulmuştur .

TABLO 5

Medeni Durumlarına Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımı ve Toplumsal İlgü Puanları \bar{X} , s Değerleri

Toplumsal İlgü Medeni Durum	n	\bar{X}	s
Bekar	792	165.48	18.88
Evli	14	165.14	12.70

Tablo 5 'de de görüldüğü gibi bekar olan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalaması 165.48, evli olanların puanlarının ortalaması 165.14 olarak birbirine yakın değerler olarak çıkmış ve varyanslarda görülen yüzeysel farklılık ise homojenlik sınırlarını bozmamıştır. Varyanslar homojen olmasına rağmen hücrelere düşen n sayısındaki aşırı fark nedeniyle bu alt problem test edilmemiştir.

2.0. Öğrencilerin Akademik Özelliklerine Göre Toplumsal İlgü Düzeylerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik özelliklerinden sınıf düzeyi, devam edilen bölüm ve akademik başarı algısına ilişkin veriler toplanmıştır. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeylerinin bu üç değişkene göre değişip değişmediğine ilişkin bulgular sırasıyla aşağıda sunulmuştur.

2.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgü Düzeylerinin Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

" Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri sınıf düzeylerine göre farklı mıdır ? " şeklinde ifade edilen alt problemi test etmek üzere toplumsal ilgi düzeylerine ilişkin veriler analiz edilerek dördüncü sınıf ve birinci sınıf öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri arasında fark olup olmadığı bağımsız gruplar için kullanılan *t* testi ile kontrol edilmiş ve sonuçlar Tablo 6 'da sunulmuştur .

TABLO 6

Sınıf Düzeylerine Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımı ve Toplumsal İlgü Puanlarının \bar{X} , *s* ve *t* Değeri

Toplumsal İlgü Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	s	t	SONUÇ
1. Sınıf	435	164.98	18.83	.81	Önemsiz p > .05
4. Sınıf	371	166.05	18.73		

t (.05) : 1.96

T

Tablo 6 'da da görüldüğü gibi dördüncü sınıfların toplumsal ilgi puan ortalaması 166.05 iken, birinci sınıfların toplumsal ilgi puan ortalaması 164.98 ' dir. Varyansların homojenliğine dayanarak bu iki ortalama arasında anlamlı düzeyde bir fark olup olmadığını test etmek için yapılan *t* testi sonucu .05 düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Böylece sınıf düzeyine göre öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri arasında bir fark olmadığı sonucu elde edilmiştir.

2.2. Öğrencilerin Toplumsal İlgi Düzeylerinin Devam Edilen Bölüme Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

“ Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri devam ettikleri eğitim programına göre farklı mıdır ?” şeklinde ifade edilen alt problemi test etmek üzere veriler analiz edilerek Tablo 7'de sunulmuştur .

TABLO 7

Öğrencilerin Devam Ettikleri Bölüme Göre Sayısal Dağılımı Ve Toplumsal İlgi Puanlarının \bar{X} ve s Değerleri

Toplumsal İlgi Bölüm	n	\bar{X}	s
İlköğretim	177	164.36	20.91
Fen Aln. Eğt.	198	165.29	16.52
Sosyal Aln. Eğt.	149	167.60	17.21
Yabancı Diller Eğt.	104	163.52	19.96

Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Türkçe Öğretmenliği ve Güzel Sanatlar Eğitimi bölümüne ait hücrelere düşen n sayılarının azlığı nedeniyle bu üç bölüm bölümler arası karşılaştırmada değerlendirmeye

alınmamıştır. Tablo 7 incelendiğinde , bölümlerin toplumsal ilgi puan ortalamaları 163.52 ile 167.60 arasında değişmektedir. Ortalamalar arasındaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını anlamak için tek yönlü varyans analizi uygulanmış, sonuçlar Tablo 8 'de sunulmuştur .

TABLO 8

Öğrencilerin Devam Ettikleri Bölüme Göre Toplumsal İlgi Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	SONUÇ
Gruplar arası	1271.3375	3	423.7792	.2991	Önemsiz P > .05
Gruplar İçi	215587.0701	624	345.4921		
Toplam	216858.4076	627			

F(.05) \cong 2.10

Tablo 8 'de de görüldüğü gibi öğrencilerin devam ettikleri bölüme göre öğrencilerin toplumsal ilgi puanları ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin F Değeri .05 düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Böylece toplumsal ilgi düzeyinin devam edilen bölüme göre farklı olmadığı sonucu elde edilmiştir.

2. 3. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Akademik Başarı Algılarına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

“Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri akademik başarı algılarına göre farklı mıdır ? “ şeklinde ifade edilen alt problemi test etmek üzere öğrencilerin toplumsal ilgi puanları ortalamaları, standart sapmaları hesaplanmış ve grubu oluşturan öğrenci sayısı belirlenerek veriler analiz edilmiş ve sonuçlar Tablo 9 ' da sunulmuştur .

TABLO 9

Öğrencilerin Akademik Başarılarını Algılarına Göre Sayısal Dağılımları
Ve Toplumsal İlgil Puanlarının \bar{X} ve s Değerleri

Toplumsal İlgil Başarı Algısı	n	\bar{X}	s
İyi	265	166.91	17.75
Orta	478	165.36	18.94
Düşük	63	160.27	21.00

Tablo 9 ' da da görüldüğü gibi akademik başarılarını iyi olarak algılayan öğrencilerin toplumsal ilgi puan ortalaması 166.91, akademik başarılarını orta olarak algılayan öğrencilerin toplumsal ilgi puan ortalamaları 165.36 ve akademik başarılarını düşük düzeyde algılayan öğrencilerin toplumsal ilgi puan ortalaması ise 160.27 ' dir. Varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojenliğine dayanılarak ortalamalar arasındaki bu farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını anlamak için tek yönlü varyans analizi uygulanmış, sonuçlar Tablo 10 ' da sunulmuştur.

TABLO 10

Öğrencilerin Akademik Başarılarını Algılayışlarına Göre Toplumsal İlgili Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	SONUÇ
Gruplar Arası	2261.3742	2	1130.6971	3.2234	Önemli p < .05
Gruplar İçi	281669.5353	803	350.7715		
Toplam	283930.8995	805			

F(.05) \cong 3.00

Tablo 10 ' da da görüldüğü gibi öğrencilerin kendi başarılarını algılayışlarına göre toplumsal ilgi puanları ortalamaları arasındaki farkların F Değeri .05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu farkın kaynağını bulmak için uygulanan Tukey b testi sonuçları Tablo 11 ' de sunulmuştur .

TABLO 11

Algılanan Akademik Başarı Düzeylerine Göre Öğrencilerin Toplumsal İlgili Puanları Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tukey b Testi Sonuçları

Başarı Algısı	İyi	Orta	Düşük
İyi		1.98*	2.57*
Orta			1.09
Düşük			

*p < .05

Tablo 11 incelendiğinde, toplumsal ilgi puanları ortalamalarıyla ilgili anlamlı farkların akademik başarılarını iyi olarak algılayanların lehine olmak üzere, başarılarını iyi olarak algılayanlar ile orta düzeyde algılayanlar ve iyi olarak algılayanlar ile düşük olarak algılayanlar arasındaki iyi olanların lehine farklardan kaynaklandığı anlaşılmıştır. Böylece , öğrencilerin akademik başarıların iyi olarak algılayan öğrencilerin toplumsal ilgi puanları ortalamaları orta ve düşük olarak algılayanlardan daha yüksek bulunmuştur.

3.0.Öğrencilerin Ailesel Özelliklerine Göre Toplumsal İlgi Düzeylerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin ailesel özelliklerinden anne ve babalarının eğitim düzeyleri, anne ve babanın çocuğa karşı tutumu, ailenin geliri ve öğrencinin yetiştiği aile yapısına ilişkin değişkenlerle ilgili veriler toplanmıştır. Bu değişkenlerden öğrencinin anne ve babasının eğitim düzeyleri, ailenin gelir düzeyi ve öğrencinin yetiştiği aile yapısına ilişkin bulgulara ulaşılmış ve aşağıda sunulmuştur. Öğrencilerin anne ve babasının tutumlarına ilişkin sayısal dağılımdaki dengesizlik nedeniyle bu değişkene ait alt gruplar arasında bir karşılaştırma yapılamamış ve bu değişkenle ilgili öğrencilerin sayısal dağılımı, toplumsal ilgi puanları ortalamaları ve standart sapmaları tablo halinde sunulmuştur.

3.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgi Düzeylerinin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

“Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri annelerinin eğitim düzeylerine göre farklı mıdır ? ” şeklinde ifade edilen alt problemle ilgili olarak annelerin eğitim düzeyleri üniversite üstü, üniversite, lise, ilk ve ortaokul, okur yazar, okur yazar değil olarak gruplara ayrılmış ancak,

her alt gruba düşen n sayısındaki dengesizlik nedeniyle bu alt gruplar üç grupta birleştirilmiştir. Bu üç alt gruba ait toplumsal ilgi puanları ortalamaları Tablo 12 ' de verilmiştir.

TABLO 12

Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımları Ve
Toplumsal İlgi Puanlarının \bar{X} ve s Değerleri

Toplumsal İlgi Anne Eğitimi	n	\bar{X}	s
Lise ve Üstü	204	164.99	18.22
İlk – Ortaokul	389	165.53	18.79
Okur–Yazar / Değil	213	165.81	19.36

Tablo 12 ' de de görüldüğü gibi annelerinin eğitimi lise ve daha üstünde olan öğrencilerin toplumsal ilgi puan ortalaması 164.99, ilk ve ortaokul seviyesinde olanların toplumsal ilgi puan ortalaması 165.51 ve annelerinin eğitim düzeyi okur yazar veya okur yazar olmayanların toplumsal ilgi puan ortalaması ise 165.81 'dir. Ortalamalar arasındaki bu farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını test etmek için varyans analizi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 13 'de sunulmuştur .

TABLO 13

Annenin Eğitim Düzeyine Göre Toplumsal İlgili Puanlarına İlişkin
Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	SONUÇ
Gruplar Arası	73.7985	2	36.8992	.9009	Önemsiz
Gruplar İçi	3857.1010	803	353.4958		p > .05
Toplam	283930.8995	805			

F(.05) \cong 3.00

Tablo 13 'de de görüldüğü gibi, annenin eğitim düzeyine göre öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin F Değeri .05 düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Böylece, annenin eğitim düzeyine göre öğrencilerin toplumsal ilgi düzeylerinin değişmediği sonucu elde edilmiştir.

3.2. Öğrencilerin Toplumsal İlgili Düzeylerinin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

“ Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyi babalarının eğitim düzeyine göre farklı mıdır ? ” şeklinde ifade edilen alt problemle ilgili olarak, babalarının eğitim düzeylerine ilişkin bilgiler annelerinin eğitim düzeyleri gibi altı alt grupta toplanmış ancak hücrelere düşen n sayıları arasındaki dengesizlik nedeniyle bunlar üç alt grup halinde birleştirilmiştir.

Her üç grubun toplumsal ilgi puanlarına ait veriler Tablo 14 ' de sunulmuştur.

TABLO 14

Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımları
Ve Toplumsal İlgil Puanlarının \bar{X} ve s Değerleri

Toplumsal İlgil Baba Eğitimi	n	\bar{X}	s
Lise ve Üstü	362	165.15	18.65
İlk – Ortaokul	363	166.17	19.21
Okur-Yazar / Değil	81	163.78	17.41

Tablo 14 ' de de görüldüğü gibi, babalarının eğitimi lise ve üstünde olan öğrencilerin toplumsal ilgi puan ortalaması 165.15 , babalarının eğitimi ilk ve ortaokul düzeyinde olanların toplumsal ilgi puan ortalaması 166.17 ve babaları okuryazar olanlar veya olmayanları toplumsal ilgi puan ortalaması 163.78 ' dir. Ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark olup olmadığını test etmek için varyans analizi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 15 ' de sunulmuştur .

TABLO 15

Babanın Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Toplumsal İlgili Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	SONUÇ
Gruplar Arası	444.3132	2	222.4066		Önemsiz
Gruplar içi	3486.0863	803	353.0337	.5329	p > .05
Toplam	283930.8995	805			

F(.05) \cong 3.00

Tablo 15 'de de görüldüğü gibi, babanın eğitim düzeyine göre öğrencilerin toplumsal ilgiyle ilgili puanlarının ortalamalarıyla ilgili farkların F Değeri .05 düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Böylece babanın eğitim düzeyine göre öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri arasında bir fark olmadığı sonucu elde edilmiştir.

3.3. Öğrencilerin Toplumsal İlgili Düzeylerinin Annenin Evdeki Tutumunu Algılayış Biçimine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

" Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri annelerinin evdeki tutumunu algılayış biçimine göre farklı mıdır ? " şeklinde ifade edilen alt problemle ilgili veriler analiz edilmiş ve Tablo 16 'da sunulmuştur .

TABLO 16

Annelerinin Evdeki Tutumunu Algılayış Biçimine Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımları Ve Toplumsal İlgı Puanlarının \bar{X} ve s Değerleri

Toplumsal ilgi	n	\bar{X}	s
Anne Algısı			
Demokratik	530	165.32	18.60
Otoriter	65	166.89	16.02
İhmalkar	28	167.25	14.87
Aşırı Koruyucu	112	162.21	22.31
Kaygılı	71	169.79	17.14

Tablo 16 ' da da görüldüğü gibi, öğrencilerin annesinin evdeki tutumunu algılayışları beş alt grupta ele alınmıştır. Ancak, her bir hücreye düşen n sayılarındaki dengesizlik ve bu alt grupların birleştirilemez nitelikte oluşları nedeniyle bu alt problem test edilememiştir

3.4. Öğrencilerin Toplumsal İlgı Düzeylerinin Babanın Evdeki Tutumunu Algılayış Biçimine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

“ Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri babalarının evdeki tutumunu algılayış biçimine göre farklı mıdır ? “ şeklinde ifade edilen alt problemle ilgili veriler analiz edilmiş ve Tablo 17 ' de sunulmuştur.

TABLO 17

Babalarının Evdeki Tutumunu Algılayış Biçimine Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımları Ve Toplumsal İlgî Puanlarının \bar{X} , s Değerleri

Toplumsal İlgî Baba Algısı	n	\bar{X}	s
Demokratik	473	165.89	17.85
Otoriter	179	165.40	19.74
İhmalkar	60	164.78	16.93
Aşırı Koruyucu	56	164.25	20.62
Kaygılı	30	161.07	25.86

Tablo 17 'de de görüldüğü gibi, öğrencilerin babasının evdeki tutumunu algılayışları , anne tutumunda olduğu gibi beş alt grupta ele alınmıştır. Her bir alt gruba düşen n sayılarındaki dengesizlik ve bu alt grupların birleştirilemez nitelikte oluşları nedeniyle bu alt problem test edilememiştir.

3.5. Öğrencilerin Toplumsal İlgî Düzeylerinin Ailesinin Gelir Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

“ Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri ailenin gelir durumuna göre farklı mıdır ? şeklinde ifade edilen bu alt problem aile geliri çok iyi, iyi, orta, kötü ve çok kötü olmak üzere beş alt grupta ele alınmıştır. Ancak , yığılma orta ve iyi , alt gruplarında olunca, çok iyi alt grubu ile iyi alt grubu , çok kötü alt grubu ile kötü alt grupları birleştirilmiştir. Bu üç alt gruba ait veriler analiz edilerek Tablo 18' de sunulmuştur.

TABLO 18

Ailenin Gelir Durumuna Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımları Ve Toplumsal İlgil Puanlarının \bar{X} ve s Değerleri

Toplumsal İlgil	n	\bar{X}	s
Ailenin Geliri			
İyi	256	166.20	18.68
Orta	498	164.63	18.94
Düşük	52	169.96	17.20

Tablo 18 'de de görüldüğü gibi, ailesinin gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalaması 169.96, orta olanların toplumsal ilgi puanlarının ortalaması 164.63 ve ailesinin gelir düzeyi iyi olan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalaması ise 166.20 dir. Ortalamalar arasındaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını anlamak için tek yönlü varyans analizi uygulanmış, sonuçlar Tablo 19 ' da sunulmuştur .

TABLO 19

Ailenin Gelir Durumuna Göre Toplumsal İlgil Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	SONUÇ
Gruplar Arası	1532.9890	2	766.4945	2.1795	Önemsiz
Gruplar İçi	282397.9105	803	351.6786		p>.05
Toplam	283930.8995	805			

F(.05) \cong 3.00

Tablo 19 ' da da görüldüğü gibi, ailenin gelir durumuna ilişkin öğrencilerin toplumsal ilgi puanları ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin farklarının F Değeri .05 düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Böylece, ailesinin geliri iyi, orta ve düşük düzeyde olan öğrencilerin toplumsal ilgi düzeylerinin birbirinden farklı olmadığı sonucu elde edilmiştir.

3.6. Öğrencilerin Toplumsal İlgü Düzeylerinin Yetiştikleri Ailenin Yapısına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

" Öğrencilerinin toplumsal ilgi düzeyleri çocukluk yıllarında yetiştikleri aile yapısına göre farklı mıdır ? " şeklinde ifade edilen alt problemle ilgili veriler ana-baba ve çocuk ,ana-baba çocuk ve diğerleri, tek ebeveyn ve çocuk olmak üzere üç alt grupta toplanmıştır. Bu alt probleme ilişkin veriler analiz edilerek Tablo 20 ' de sunulmuştur .

TABLO 20

Yetiştikleri Ailenin Yapısına Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımları ve Toplumsal İlgü Puanlarının \bar{X} , s Değeri

Toplumsal İlgü Aile Yapısı	n	\bar{X}	s
Ana – Baba ve Çocuk	699	165.56	18.68
Ana-Baba Çocuk ve Diğerleri	91	165.54	19.56
Tek Ebeveyn ve Çocuk	26	162.85	19.67

Tablo 20 ' de de görüldüğü gibi, çocukluk yıllarında yetiştikleri aile ana-baba ve çocuktan oluşan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalaması 165.56, ana-baba ve diğerlerinden oluşan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalaması 165.54 ve tek ebeveyn ve çocuktan oluşan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalaması 162.85 'tir. Ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olup olmadığını anlamak için tek yönlü varyans analizi uygulanmış, sonuçlar Tablo 21 'de sunulmuştur .

TABLO 21

Aile Yapısına Göre Öğrencilerin Toplumsal İlgi Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	SONUÇ
Gruplar Arası	185.3732	2	92.6866	.7693	Önemsiz p > .05
Gruplar İçi	3745.5261	803	353.3568		
Toplam	283930.8995	805			

F(.05) \cong 3.00

Tablo 21 ' de de görüldüğü gibi, yetiştiği ailenin yapısına ilişkin olarak öğrencilerin toplumsal ilgi puanları ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin F Değeri .05 düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Böylece, öğrencilerin yetiştiği ailenin ana-baba ve çocuk, ana-baba , çocuk ve diğerleri ve tek ebeveyn ve çocuk oluşuna göre toplumsal ilgi düzeyleri arasında bir fark olmadığı sonucu elde edilmiştir.

4.0. Öğrencilerin Bedensel Özelliklerine Göre Toplumsal İlgü Düzeylerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin bedensel özelliklerine ilişkin herhangi bir organda kısıtlılık veya işlev yetersizliği olup olmamasına ilişkin veri toplanmıştır. Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeylerinin bu değışkene göre değışik değışmediğine ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

4.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgü Düzeylerinin Herhangi Bir Organında Kısıtlılık veya İşlev Yetersizliği Olup Olmamasına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

“ Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri herhangi bir organında kısıtlılık veya işlev yetersizliği olup olmamasına göre farklı mıdır ? ” şeklinde ifade edilen alt problemi test etmek için aşağıdaki işlem süreci gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerden , bedenindeki herhangi bir organında işlev yetersizliği veya işlevlerinde kısıtlılık olanların sayısal dağılımı 53 , bedenindeki herhangi bir organında işlev yetersizliği veya işlevlerinde kısıtlılık olmayanların sayısal dağılımı 753 kişi olduğu için öncelikle , her iki dağılımda varyansların homojenliği kontrol edilmiş (Bkz : Ek-7) ve her iki dağılımın varyanslarının homojen olduğu anlaşılmıştır. Varyansların homojenliğine dayanılarak , öğrencilerin toplumsal ilgi düzeylerine ilişkin veriler analiz edilerek vücudundaki herhangi bir organında işlev yetersizliği veya işlevlerinde kısıtlılık olan ve vücudundaki herhangi bir organında işlev yetersizliği veya işlevlerinde kısıtlılık olmayanların toplumsal ilgi düzeyleri arasında fark olup olmadığı bağımsız gruplar için kullanılan *t* testi ile kontrol edilmiş ve sonuçlar Tablo 22’ de sunulmuştur.

TABLO 22

Bedenindeki Bir Organında Kısıtlılık veya İşlev Yetersizliği
Olup Olmamasına Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılım Ve Toplumsal İlgisi
Puanların \bar{X} , s, ve t Değeri

Organ Kısıt. Ve Yetersizliği	n	\bar{X}	s	t	SONUÇ
Olanlar	53	165.42	17.91	.02	Önemsiz p>.05
Olmayanlar	753	165.48	18.85		

t (.05) : 1.96

T

Tablo 22' de de görüldüğü gibi , bedenindeki bir organında kısıtlılık veya işlev yetersizliği olan öğrencilerin toplumsal ilgi puan ortalaması 165.42 iken, kısıtlılık veya işlev yetersizliği olmayan öğrencilerin toplumsal ilgi puan ortalaması 165.48 bulunmuştur. Varyansların homojenliğine dayanarak ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olup olmadığı bağımsız gruplar için t testi ile kontrol edildiğinde aradaki fark anlamlı bulunmamıştır. Böylece bedenindeki herhangi bir organında işlev yetersizliği veya fonksiyonlarında kısıtlılık olup olmamasının toplumsal ilgi düzeyi açısından bir farklılık yaratmadığı sonucu elde edilmiştir.

5.0. Öğrencilerin Doğuş Sırası ve Tek Çocuk veya Ailenin Çok Çocuğundan Biri Oluşuna Göre Toplumsal İlgü Düzeylerine İlişkin Bulgular

Bu ana başlık altında öğrencilerin doğuş sırası ve ailede tek çocuk veya aileni çok çocuğundan biri oluşuna göre iki değişken olarak ele alınmıştır. Bu iki değişkene ait bulgular aşağıda sunulmuştur.

5.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgü Düzeylerinin Doğuş Sırasına Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

“ Öğrencilerin toplumsal ilgü düzeyleri doğuş sırasına göre farklı mıdır ? ” şeklinde ifade edilen alt problemi test etmek için ailenin tek çocuğı olanlar n sayısındaki dengesizlik nedeniyle bu gruptan çıkarılmış ve bu alt problemi test etmek üzere ailenin an az üç çocuğundan biri olanlar alınmıştır. Böylece , doğuş sırasına göre üç alt grup oluşturulmuş ve veriler analiz edilerek ve Tablo 23 'de sunulmuştur .

TABLO 23

Doğuş Sırasına Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımı ve Toplumsal İlgü Puanlarının \bar{X} , ve s Değerleri

Toplumsal İlgü Doğuş Sırası	n	\bar{X}	s
İlk Çocuk	252	165.46	18.85
Ortanca Çocuk	234	165.03	19.03
Son Çocuk	282	165.06	18.63

Tablo 23 'de de görüldüğü gibi doğuş sırasına göre ailesinin ilk çocuğu, ortanca çocuğu ve son çocuğu oluşuna göre oluşturulan bu üç grubun toplumsal ilgi puan ortalamaları karşılaştırıldığında ; ailesinin ilk çocuğu olan öğrencilerin toplumsal ilgi puan ortalaması 165.46, ailesinin ortanca çocuğu olan öğrencilerin toplumsal ilgi puan ortalamaları 165.03 ve ailenin son çocuğu olan öğrencilerin toplumsal ilgi puan ortalaması ise 165.06 olarak bulunmuştur. Ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 24' de sunulmuştur.

TABLO 24

Öğrencilerin Doğuş Sırasına Göre Toplumsal İlgi Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	SONUÇ
Gruplar Arası	29.7375	2	14.8687	.0419	Önemsiz P > .05
Gruplar İçi	271151.1358	765	354.4467		
Toplam	271181.1133	767			

$F(.05) \cong 3.00$

Tablo 24 incelendiğinde, ailenin ilk, ortanca ve son çocuğu oluşuna ilişkin toplumsal ilgi puanları ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin F Değeri .05 düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Böylece, toplumsal ilgi düzeyinin ailenin ilk, ortanca veya son çocuğu oluşa göre farklı olmadığı sonucu elde edilmiştir.

5.2. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Tek Çocuk veya Ailenin Çok Çocuğundan Biri Oluşuna Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

“ Öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri ailenin tek çocuğı veya ailenin çok çocuğundan biri olup olmamalarına göre farklı mıdır ? “ şeklinde ifade edilen alt problemi test etmek üzere önce toplumsal ilgi düzeylerine ilişkin verilere F testi uygulanmış varyansların homojenliğı saptandıktan sonra bağımsız gruplar için kullanılan *t* testi ile kardeşi olan ve olmayan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasındaki farklar kontrol edilmiş ve sonuçlar Tablo 25 ' de sunulmuştur .

TABLO 25

Ailenin Tek Çocuğı veya Ailenin Çok Çocuğundan Biri Oluşuna Göre Öğrencilerin Sayısal Dağılımı Ve Toplumsal İlgil Puanlarının \bar{X} , *s* ve *t* Değeri

Toplumsal ilgi Ailedeki Çocuk	n	\bar{X}	s	<i>t</i>	SONUÇ
Tek Çocuk	38	171.32	17.54	.49	Önemsiz p > .05
Kardeşi Olan Çocuk	768	165.18	18.80		

t (.05) : 1.96

T

Tablo 25 ' de de görüldüğü gibi, ailenin tek çocuğı olanların toplumsal ilgi puan ortalaması 171.32 ve ailenin çok çocuğundan biri olanların toplumsal ilgi puanları ortalaması ise 165.18 dir.

Varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojenliğine dayanılarak ortalamalar arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığı bağımsız gruplar için t testi ile kontrol edildiğinde aralarında .05 düzeyinde anlamlı fark bulunmamıştır. Böylece, ailenin tek çocuğu olanların toplumsal ilgi düzeyleri ile ailenin çok çocuğundan biri olanların toplumsal ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucu elde edilmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde , Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi öğrencilerinin çeşitli değişkenlere göre toplumsal ilgi düzeyleri arasında fark olup olmadığına ilişkin bulgular tartışılmış ve yorumlanmıştır. Bulguların tartışma ve yorumları alt problemlerin sırası göz önüne alınarak verilmiştir.

1.0. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Toplumsal İlgil Düzeylerine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Bu bölümde öğrencilerin cinsiyet ve yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim yerine göre toplumsal ilgilerine ilişkin bulguların tartışma ve yorumu verilmiştir.

1.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

İlgili alt problemde , öğrencilerin cinsiyetlerine göre toplumsal ilgi düzeyleri arasında bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma bulguları öğrencilerin toplumsal ilgi düzeylerinin cinsiyete göre bir farklılık göstermediğine işaret etmektedir (Bkz.Tablo 2).

Bu araştırma bulgularının tersine Greveer, Tseng ve Friedland (1973, 1974) çeşitli değişkenlerle toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi araştırdıkları her iki çalışmada da , üniversite düzeyinde eğitim

gören kız öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyini erkek öğrencilerinkinden daha yüksek bulmuşlardır.

Benzer bir şekilde, üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmalarda Crandall (1980, 1991), kızların toplumsal ilgi düzeyinin erkeklerin toplumsal ilgi düzeyinden daha yüksek olduğu, yetişkinlerde ise bu farklılığın ortadan kalktığı sonucunu elde etmiştir. Buna karşın , ergenler üzerinde yapılan bir çalışmada , kız ve erkek öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri arasında bir farklılık ortaya çıkmamıştır (Crandall 1973). Ancak , yine ergenler üzerinde çalışan Amerikaner ve Monsk (1994) 'un araştırmasında , kızların toplumsal ilgi düzeyi erkeklerinkinden daha yüksek bulunmuştur. Kaplan (1991a) 'ın üniversite öğrencilerinde toplumsal ilgiyi ölçen ve alt ölçekleri olan bir araç kullanarak yaptığı çalışmada , toplam puan değerlendirmesinde, diğer araştırma bulgularını destekler şekilde , kız öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyi erkeklerinkinden daha yüksek bulunmuştur. Ancak , alt ölçekler düzeyinde yapılan değerlendirmede, Diğer İnsanlarla İlişki Kurma ve Onlara Güvenmede kız öğrencilerin, Kendine Güvenme ve Dünya İle İlgili İyimser Olmada erkek öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Yukarıdaki çalışmalar göz önüne alındığında , sadece Crandall (1973) ' in ergenler üzerinde yaptığı çalışmanın bulguları bu araştırma bulguları ile benzeşmekte, diğer araştırma bulguları ise bu araştırma bulgularını desteklememektedir.

Türk aile yapısında, erkek çocuklar hakkını ararken kaba kuvveti kullanmaya, kızlar daha uysal ve edilgen davranmaya zorlanırlar. Daha sonra , çocuklar , üniversite öğrencisi bile olsa kısmen yetişkin değerleriyle hareket etmek zorunda kalırlar. Böylece, seçimlerinde kendi sağduyularını ve cesaretlerini kullanma olanakları ve yaşantıları sınırlı kalır. Toplumsal ilginin yaratıcısı olan bu iki niteliğin gelişmesinin kısmen de engellenmiş

olması, erkeklere göre kızların toplumsal ilgilerinin gelişmesini daha fazla yavaşlatması ve onların toplumsal ilgi düzeyini erkeklerin toplumsal ilgi düzeyine çekmiş olmasıyla sonuçlanabilir. Diğer araştırma bulguları ve Kaplan (1991a) 'ın araştırma bulgusu diğer insanlara yönelme ve onlara güvenmede kızların erkeklere göre daha başarılı olduğunu göstermiştir. Ancak , bu durum bizim kültürümüzde edilgen durumda olan kızlar üzerinde bir engel oluşturduğu için , iki grup arasında bir farklılık gözlenmediği söylenebilir.

1.2. Öğrencilerin Toplumsal İlgisi Düzeylerinin Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerleşim Yerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

İlgili alt problemde , köy ve kasaba, küçük şehir ve büyük şehir şeklinde gruplara ayrılan çevreye göre toplumsal ilginin değişip değişmediğine bakılmış ve toplumsal ilgi düzeyinin yetişilen çevre açısından bir farklılık göstermediği sonucu elde edilmiştir (Bkz.Tablo 4).

Yaşamın çoğunun geçirildiği çevre gruplara ayrılırken köy ve kasaba ortamında yaşayan insan sayısının azlığı ve bir çoğunun birbirini iyi tanıdığı veya akraba olduğu düşünülerek , bu ortamda kişilerarası ilişkinin daha fazla, işbirliği, yardımlaşma, dayanışma, paylaşma vb. gibi toplumsal ilginin ifadesi olan davranışların daha çok görüleceği ve bu yönde bir sonuç alınabileceği umulmuştu.

Şehir ve hele büyük şehir ortamlarında ise , değerler çatışmasının sıkça yaşanması ve insanların birbirini daha az tanınması toplumsal ilginin kendiliğinden gelişimini kısmen de olsa yavaşlatabilir. Şehir ve özellikle metropollerde, göçün fazla oluşu nedeniyle küçük yerleşim yerlerinin benzer koşullarını veya daha kötü koşullarını görmek olasıdır. Metropollere yerleşmiş bir çok grup şehir hayatından oldukça uzak kalmakta, önceki yaşantılarına benzer bir

yaşantı sürdürmektedirler. Diğer taraftan şehirdeki diğer yaşam biçimleriyle etkileşimleri sonucu, bu grubun değerlerinde bozulma ve çatışma yaşanmaktadır. Şehir hayatında yaşam koşullarının güçlüğü ve insanların birbirini daha az tanması toplumsal ilginin gelişimini kısmen de olsa yavaşlatan bir etken olarak görülebilir. Bu durumda kültürel çevrenin hem büyük hem küçük oluşu toplumsal ilginin gelişimi yönünden olumsuz koşulların etkilerini birbirleriyle denkleştirerek toplumsal ilgi düzeyi, yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim yerine göre farklılaşma ortaya koymamış olabilir. Ayrıca , araştırma , yaşanan çevrenin her türünü bir arada yansıtan İstanbul şehrinde ve devlet üniversitesinde yapılmıştır. Bu nedenle , örnekleme yaşamının çoğunu geçirdiği yerleşim yerine göre ayrılan grupların , şekli bir ayrılık olduğu ve bu grupların özünde birbirine benzer olduğu düşünülebilir. Bu açıdan bakıldığında ,bu üç grup arasında toplumsal ilgi açısından farklılık olmaması doğal bir sonuç olarak görülebilir.

Dış kaynaklı araştırmalar içinde , yaşamın çoğunu geçirilen çevrenin farklı oluşunun , toplumsal ilgide bir farklılık yaratıp yaratmadığına yönelik bir çalışmaya şimdilik rastlanılmamıştır. Bu nedenle , konuda referans verilebilecek bilinen kaynak yoktur.

2.0. Öğrencilerin Akademik Özelliklerine Göre Toplumsal İlgi Düzeylerine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Bu bölümde öğrencilerin sınıf düzeyi,devam ettikleri bölüm ve akademik başarı algılarına göre toplumsal ilgi düzeylerine ilişkin bulguların tartışma ve yorumuna yer verilmiştir.

2.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgı Düzeylerinin Sınıf Düzeylerine Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

İlgili alt problemde , öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyinin birinci sınıf ve dördüncü sınıf oluşlarına göre farklı olup olmadığı sorulmuştur. Araştırma bulguları öğrencilerin sınıf düzeylerine göre toplumsal ilgi düzeylerinde bir farklılık olmadığı sonucunu vermiştir (Bkz.Tablo 6).

Çeşitli değişkenlerle toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi arayan Greveer, Tseng ve Friedlend (1974) , üniversite öğrencileri üzerinde çalışmışlar ve sınıf düzeyine göre toplumsal ilginin değişip değişmediğini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, dördüncü sınıfların toplumsal ilgi düzeyi birinci sınıfların toplumsal ilgi düzeyinden daha yüksek bulunmuştur. Bir dönem sonunda , aynı grup üzerinde yapılan ikinci değerlendirmede ise , birinci sınıflarda toplumsal ilginin artış yönünde bir değişim gösterdiği, dördüncü sınıflarda ise mevcut değerlerin artık yerleşmiş olup dönem sonunda bir değişim göstermediği sonucunu elde edilmiştir.

Bu çalışmada , bu alt problem ele alınırken sınıf düzeyinin artması ile öğrencilerin hem belli eğitim – öğretim sürecinden geçerek yoğrulacakları, hem yaşlarının büyüyerek toplumsal ilginin göstergesi olan duygu, düşünce ve davranışların yerleşeceği düşünülerek bir fark gözleneceği düşünülmüştü. Öğrencilerin yaşının ve aldıkları üniversite eğitiminin etkisiyle , toplumsal ilgilerinin artacağı beklentisini boşa çıkaran durumu üniversite eğitiminin kişilik gelişimiyle ilgili etkilerinin kalitesindeki yetersizliğe bağlamak mümkündür.

Bir başka açıdan bakacak olursak , yetişilen kültürel çevre , aile yapısı ve ekonomik koşullar gibi etkenler toplumsal bütünleşmeyi artırıcı ve teşvik edici unsurlar olarak görülebilir. Üniversite

öğrencilerinin bu etkenler dolayısıyla toplumsal hayata yeterince katılmadıkları ve bu yöndeki duygu düşünce ve davranışlarını geliştirme olanağı bulamadıkları düşünülebilir.

Ayrıca , toplumsal hayata aktif katılım ve toplumsal hayatın gereklerini yerine getirmedeki yaratıcılık ve çeşitlilik , bir açıdan , organizasyonu , yönlendirmeyi ve olumlu yaptırımı gerektirmektedir. Toplumsal ilgi öğrenilebilir bir özellik olduğuna göre , toplumsal ilgiyi geliştirici bir eğitim programı oluşturulabilir. Üniversite içinde bu tür etkinliklerin olmaması da dört yıllık eğitim öğretim süresince toplumsal ilginin beklenen gelişimini geciktirici veya ortadan kaldıracı bir etken olarak görülebilir. Böylece , üniversiteye yeni başlayan birinci sınıflar ile üniversite eğitimini tamamlamak üzere olan dördüncü sınıflar arasında toplumsal ilginin gelişiminde bir değişimin olmamasının yukarıda ele alınan koşullardan kaynaklandığı düşünülebilir.

2.2. . Öğrencilerin Toplumsal İlgi Düzeylerinin Devam Edilen Bölüme Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

İlgili alt problemde , Atatürk Eğitim Fakültesinde eğitim gören öğrenciler Sosyal Alanlar Eğitimi, Fen Alanları Eğitimi, İlköğretim, Yabancı Diller Eğitimi olmak üzere dört ana bölümde ele alınmış ve bu bölümlere devam eden öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri arasında fark olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda bulgular, bu yönde bir farkın olmadığını ortaya koymuştur (Bkz. Tablo 8).

Forman ve Crandall (1991), program içerikleri farklı olan iki ayrı üniversite öğrenci grubu üzerinde yaptıkları araştırma sonucunda, bu araştırma sonucunun tersine , farklı programlarda farklı sonuçlara ulaşmışlardır. Toplumsal ilgi ile mantık dışı inançlar ve sosyal ve kişisel kimlik arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya yönelik bu araştırmada , 29 tıp

öğrencisi ve 94 psikoloji öğrencisi üzerinde çalışılmıştır. Araştırma sonucunda , tıp öğrencilerinin toplumsal ilgileri ile sosyal ve kişisel kimlikleri ve mantık dışı inançları arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. İkinci grubu oluşturan psikoloji öğrencilerinde ise toplumsal ilgi düzeyi yüksek olan grubun yüksek kişisel ve sosyal kimliğe sahip oldukları sonucu elde edilmiştir.

Bu alt problem ele alınırken, yukarıdaki ana bölümlerin program içeriklerinin birbirinden farklı olacağı ve her bir grubun eğitim-öğretim sürecinden farklı etkileneceği varsayılmıştı. Bu araştırmada , örnekleme giren ve Fen Alanları Eğitimi bölümüne devam eden öğrencilerin , devam ettikleri bölümün program içeriği gereği, ilgileri ağırlıklı olarak pozitif bilimler diye tanımlanan derslere yöneliktir. Bu nedenle , bu grubu oluşturan öğrenciler , eğitim-öğretim süresince daha çok laboratuvar koşullarında çalışmaktadırlar. Laboratuvar dışında dersleri ise kuramsal düzeyde yürütmektedirler. Dolayısıyla bu öğrenciler , insan , insan ilişkileri, toplumsal yaşam ve toplumsal yaşamın gereklerine yönelik derslere daha az devam etmektedirler. Bu nedenle , bu yöndeki bilişsel gelişimlerinin sınırlı kalacağı düşünülebilir. Ancak , araştırma sonucu ,bu yöndeki program içeriğinin , diğer bölümler ile bu bölümler arasında toplumsal ilgi açısından bir farklılık yaratmadığını göstermiştir.

Fen grubunun tersine , Sosyal Alanlar Eğitimi alan ve İlköğretim bölümüne devam eden öğrencilerin program içerikleri daha çok insan ve insana ait her şeyi kapsamaktadır. Bu açıdan , bu bölümlere devam eden öğrencilerin , gerek bu bölümleri tercih ederken , gerekse bu bölümlerden mezun olmaya aday durumunda iken yaşama karşı ilgilerinin diğer gruptan farklı olması beklenmekteydi.

Yabancı Diller Eğitimi bölümüne devam eden öğrencilerin ise , üniversite öncesi ve halen aldıkları eğitim , diğer iki gruptan bir miktar farklıdır.

Ancak , araştırma sonucu göstermiştir ki , örnekleme yer alan bölümlerin program içeriklerinin farklı oluşu , toplumsal ilgi açısından bir farklılık yaratmamaktadır. Programlar farklı bile olsa , öğretmen olmak için gerekli olan temel eğitimin ortak oluşu , toplumsal ilgi açısından farklılığı ortadan kaldıran bir etken olarak görülebilir.

2.3. Öğrencilerin Toplumsal İlgi Düzeylerinin Akademik Başarı Algılarına Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

İlgili alt problemde , öğrencilerin toplumsal ilgi düzeylerinin akademik başarılarını iyi, orta ve kötü olarak algılamalarına göre farklılık gösterip göstermediği sorulmuştur. Araştırma bulguları toplumsal ilgi düzeyinin akademik başarı algısına göre değiştiği şeklinde çıkmıştır (Bkz.Tablo 10). Akademik başarılarını iyi olarak algılayan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalaması , orta ve düşük olarak algılayanlarından anlamlı bir şekilde daha yüksek çıkmıştır (Bkz.Tablo 11).

Greveer, Tseng ve Friedland (1973), 330 lise öğrencisi üzerinde toplumsal ilgi ile akademik başarı algısı arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında araştırma bulguları ile aynı yönde bir sonuç elde etmişlerdir. Bu bulguların tersine , 228 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan bir başka çalışmalarında (1974), akademik başarıya göre toplumsal ilgide bir farklılık olmadığı sonucu elde edilmiştir. Bu son araştırmada , öğrencinin başarısını algılayışı değil de başarıyı not ortalamalarına göre saptama söz konusudur.

Akademik başarıdan söz ederken , mevcut akademik başarı ile algılanan akademik başarının birbirinden farklı olduğunu gözardı etmemek gerekmektedir. Bu araştırmada , akademik başarı algısı değişken olarak alınmıştır. Bu açıdan , kendine güvensiz bazı öğrenciler , yeteneğinin üstünde bir başarıya ulaşarak bunu bile kendilerine az görebilirler. Yine , başarı algısı , başarıdan daha çok kişinin davranışlarını etkileyici olduğu için , başarısını iyi olarak algılayan öğrencilerin , insan ilişkilerinde daha güvenli ve girişken olduğu ve toplumsal ilgilerinin de buna bağlı olarak daha yüksek olacağı söylenebilir.

3.0. Öğrencilerin Ailesel Özelliklerine Göre Toplumsal İlgil Düzeylerine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Bu bölümde , öğrencilerin anne ve babasının eğitim düzeyine, ailesinin gelir düzeyine ve yetiştikleri ailenin yapısına göre toplumsal ilgilerine ilişkin bulguların tartışma ve yorumu verilmiştir.

3.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

İlgili alt problemde , öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyinin annelerinin eğitiminin lise ve daha yüksek, ilk-ortaokul ve okur-yazar veya okur-yazar olmamasına göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma sonucunda bulgular , annenin eğitim düzeyine göre , öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri arasında bir fark olmadığı şeklinde çıkmıştır (Bkz.Tablo 13).

Bu alt problem oluşturulurken doğuştan getirilen bir özellik olan toplumsal ilginin gelişmesinde , ilk ve en önemli etkiye annenin sahip olduğu kuramsal temelinden hareket edilmiştir. Anne ile çocuğun çok yakın ve uzun süreli bir ilişkisi olduğu için annenin eğitimle kazandığı değerleri çocuğa aktarma ve kazandırma açısından bir model olacağı , bu açıdan annenin eğitim düzeyine göre çocukla etkileşiminin farklı olacağı düşünülebilir. Bu çerçevede, farklı koşullarda yetişen ve yaşayan öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyinde de bir farklılık olacağı beklenebilir.

Adler (1996) , anne -baba eğitimine önem vermektedir. Ancak, Adler'in kastettiği eğitim, öğretim planı dışındaki eğitimidir. Anne-babaya verilen eğitimdeki temel amaç , anne -babanın toplumsal ilgilerini geliştirmek ve yüksek toplumsal ilgiye sahip bir aile oluşturmaktır. Böylece , toplumsal ilgisi yüksek anne-baba , çocukta toplumsal ilginin gelişmesine ve dolayısıyla çocuğun kişilik gelişimine daha çok olumlu katkı sağlayabilir.

Üç farklı eğitim düzeyine sahip annelerin çocuklarının toplumsal ilgi düzeyleri arasında bir fark çıkmaması, problem 2.1'de tartışıldığı gibi ülkemizdeki öğretim planındaki eğitimin toplumsal ilgiyi geliştirmekte bir katkısının olmadığını göstermektedir. Tüm bunlara rağmen, annenin eğitim düzeyi aile içi ilişkileri , aile içi etkileşim şeklini ve aile ortamını belirleyici bir etken olarak görülebilir. Çocukla daha uzun süreli ve daha sık , ama daha kaliteli bir ilişki içinde olan anne , çocuğun psikolojik anlamda büyüme ve olgunlaşmasına katkıda bulunabilir.

Literatür çalışmasında , annenin eğitim düzeyinin , çocuğun toplumsal ilgisinde bir farklılık yaratıp yaratmadığını araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak, Leak ve Williams (1989), üniversite öğrencilerinde aile ortamını algıyı ile toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışma yapmışlardır. Bu araştırma sonucunda, toplumsal

ilgi düzeyi yüksek öğrencilerde aile içi bağlılığın daha yüksek olduğu, bu öğrencilerin aile içinde duygularını rahatlıkla ifade edebildikleri ve aile ortamını olumlu algıladıkları sonucu elde edilmiştir. Yine , aynı araştırmada toplumsal ilgi düzeyi yüksek bireylerin , kültürel gelişme, ahlaki ve dinsel değerlerde olgunluk düzeyi daha yüksek bulunmuştur.

Rodd (1994)'un, yaşamın ilk yıllarında çocuk-anne etkileşiminin önemli olduğu kuramsal temele dayanarak beş yaş altında en az bir çocuğu olan anneler üzerinde yaptığı çalışma sonucunda, ebeveyn doyumu yüksek annelerin toplumsal ilgi düzeyi diğer annelerinkinden daha yüksek bulunmuştur. Ebeveyn doyumu ve toplumsal ilginin yüksekliği çocukta toplumsal ilginin gelişmesinde önemli bir etken olarak görülmüştür.

3.2. Öğrencilerin Toplumsal İlgi Düzeylerinin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

İlgili alt problemde , öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyinin babalarının eğitiminin lise ve daha yüksek, ilk-ortaokul ve okur-yazar veya okur-yazar olmamasına göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma bulguları, babanın eğitim düzeyine göre öğrencilerin toplumsal ilgileri arasında bir fark olmadığı şeklinde çıkmıştır (Bkz.Tablo 15).

2.1 ve 3.1' deki tartışma ve yoruma benzer biçimde, çocuğun kişilik gelişiminde ve ruh sağlığı açısından anne ve baba , aynı derecede etkilidir. Adler (1996), anne ve babaya ve onların eğitimine aynı önemi vermektedir. Annenin eğitiminde olduğu gibi , babanın eğitiminde de öğretim planındaki eğitimin önemli olmadığı , çocukta toplumsal ilgiyi

geliştirecek olumlu davranış değişikliğinin önemli olduğunu açıklar. Bu açıdan, teorik olarak akademik düzeyde eğitimin toplumsal ilgi açısından önemli olamadığı fikri araştırma bulguları ile benzeşmektedir.

Hortshorne (1991), sağlıklı aileyi, içinde bulunduğu toplumla ve diğer insanlarla ilişkili ve ilgilidir diye tanımlar. Hortshorne (1991)' e göre, böyle bir aile , kendi üyelerinin doyumunu artırıcı yardımı sağladığı gibi , onların diğer insanlara yönelmesini de sağlar ki bu da, çocuk, ergen veya gençte toplumsal ilginin gelişmesinde önemli bir unsurdur.

Leak ve Williams (1989a) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları bir çalışmada toplumsal ilgi ile aile ortamını algılama arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Bu amaçla, toplumsal ilgi düzeyi yüksek olan ve toplumsal ilgi düzeyi düşük olan 107 kişilik iki grup oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda, toplumsal ilgi düzeyi yüksek olan üniversite öğrencilerinin entellektüel , sosyal, kültürel ve ahlaki değerlerin korunmasının önemli olduğu aile ortamından geldikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Yine, bu grubun, aile içinde duygularını ifade etme dereceleri ve aile ilişkilerinde bağlılık düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Aile ortamında sosyal, kültürel ve ahlaki değerlerin oluşturulması, korunması ve geliştirilmesinde anne ve baba eşit role sahiptir. Onların oluşturacakları değerler, toplumsal ilgi düzeylerinin aile ortamına yansımalarıdır. Bu açıdan , babanın eğitimle kazandıklarını aile ortamına aktaracağı düşüncesinden hareket edilerek, bu farklılığın çocuk, ergen ve genç üzerinde etkili olacağı düşünülmüş ve babanın eğitim düzeyi ile çocuğun toplumsal ilgi düzeyi arasındaki ilişki araştırılmaya değer bulunmuştur. Ancak, araştırma sonucu, akademik düzeyde ve bir öğretim planı çerçevesinde kazanılan eğitim düzeyinin toplumsal ilgi açısından bir farklılık yaratmadığını göstermiştir. Bu sonuç, yukarıda tartışıldığı gibi, ana – baba eğitiminde öğretim planı ile

kazanılan eğitimin değil , toplumsal ilgiyi geliştirme açısından aldığı eğitimin önemli olduğu kuramsal temeli ile benzeşmektedir. Araştırma sonucu , öğretim planı çerçevesinde alınan eğitimin toplumsal ilgiyi artırmakta etkili olmadığını gösterir nitelikte çıkmıştır.

3.3. Öğrencilerin Toplumsal İlgü Düzeylerinin Ailenin Gelir Durumuna Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

İlgili alt problemde, öğrencilerin toplumsal ilgi düzeylerinin aile gelirinin iyi, orta, düşük oluşuna göre farklı olup olmadığı sorulmuştur. Araştırma bulguları, ailenin gelir düzeyine göre öğrencilerin toplumsal ilgi düzeyleri arasında bir fark olmadığını göstermiştir (Bkz.Tablo 19).

Greveer ve arkadaşları (1973, 1974), üniversite öğrencileri üzerinde çeşitli değişkenlere göre toplumsal ilgiyi araştıran iki araştırma yapmışlardır. Her iki araştırma sonucunda, bu araştırmanın bulgularına benzer bir şekilde toplumsal ilgi ile sosyo-ekonomik düzey arasında bir ilişki olmadığı şeklinde bir sonuç elde edilmiştir.

Bu araştırmada, ailenin gelir düzeyine göre öğrencilerin toplumsal ilgileri arasında fark olacağı düşük gelir grubunun orta ve yüksek gelir grubuna kıyasla daha dezavantajlı olacağı düşüncesi ile bu alt problem ele alınmıştı. Özellikle büyük şehirlerde yaşayan ve düşük gelir düzeyine sahip ailelerde, genç kitlenin değerlerinde bir çatışma ve bozulma yaşandığı bilinen bir gerçektir. Yüksek gelir düzeyinin ise toplumsal ilgi ile ilişkisi tartışılabilir. Ancak, ortalama yaşam standardına sahip ailelerin ve bu aile üyelerinin toplumsal hayatın gereği olan iş, arkadaşlık ve sevgi ilişkilerini kurma, sürdürme ve geliştirmede daha başarılı olacakları söylenebilir. Orta düzeyde gelire sahip bireylerin toplumun büyük bir kesimi ile aynı yaşam koşullarını paylaştıkları, benzer sorunlarla karşılaşp, benzer ve ortak

çözümler aradıkları görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında , bu kesimde toplumsal bütünleşmenin daha fazla olacağı, bu kesimin diğer kitle ve bireylerle daha iyi empati kurabilecekleri, toplumsal ilgilerinin daha iyi gelişeceği söylenebilir. Araştırma örneklemini ülkenin en büyük şehrinde ve belli kesimden gelen öğrenciler oluşturmuştur. Ayrıca eğitim fakültelerine gelen öğrenciler sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan benzer niteliktedirler. Bu iki neden toplumsal ilgi açısından farklılığı ortadan kaldırıcı etkenler olarak görülebilir.

3.4. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Yetiştikleri Ailenin Yapısına Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

İlgili alt problemde, öğrencilerin toplumsal ilgi düzeylerinin yetiştikleri ailenin yapısına göre farklılık gösterip göstermediği sorulmuştur. Araştırma bulguları öğrencilerin toplumsal ilgilerinin yetiştikleri aile yapısına göre değişmediğini göstermiştir (Bkz.Tablo 21).

Massey (1993), yaşam biçiminin yaratıcısı olarak aile yapısını görmektedir. Bu açıdan bakıldığında, farklı aile yapısında yetişen bireylerin toplumsal ilgi düzeylerinin de farklı olacağı söylenebilir.

Farklı aile yapısının toplumsal ilgi üzerinde bir fark yaratmaması Türk aile yapısının özelliklerinden kaynaklanabilir. Geleneksel aile, kişiler arası ilişkilerin daha yoğun olduğu, yardımlaşma, dayanışma ve işbirliği davranışlarının daha sık sergilendiği ve belli değerlerin korunup sürdürüldüğü aile özelliklerini yansıtır. Bu açıdan toplumsal ilgi üzerinde olumlu yönde etkisi olduğu düşünülebilir. Türk aile yapısında, aile, çekirdek aile bile olsa yine aile büyüklerinin ve gelenek ve göreneklerin etkili olduğu düşünülürdüğünde, geleneksel aileden özünde pek de farklı olmadığı söylenebilir. Tek ebeveynli veya parçalanmış ailedeki bireyler ise daha geniş anlamda akraba ve tanıdıklardan destek almaktadır. Bu

tür bir eğilimin , o ailede yetişen bireyde toplumsal ilginin gelişmesinde olumsuz etkileri yumuşatacağı söylenebilir.

4.0. Öğrencilerin Bedensel Özelliklerine Göre Toplumsal İlgü Düzeylerine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Bu bölümde , bedenindeki bir organında kısıtlılık veya işlev yetersizliği olan öğrencilerin toplumsal ilgileri ile organında kısıtlılık veya işlev yetersizliği olmayan öğrencilerin toplumsal ilgilerine ilişkin bulguların tartışma ve yorumu ele alınmıştır.

4.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgü Düzeylerinin Herhangi Bir Organında Kısıtlılık Veya İşlev Yetersizliği Olup Olmamasına Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

İlgili alt problemde, öğrencilerin toplumsal ilgi düzeylerinin herhangi bir organında kısıtlılık veya işlev yetersizliği olup olmamasına göre farklı olup olmadığı sorulmuştur. Araştırma bulguları, herhangi bir organında işlev yetersizliği olmasının toplumsal ilgi açısından bir farklılık yaratmadığını gösterir yönde çıkmıştır (Bkz.Tablo 22).

Adlerci kurama , göre organında kısıtlılık veya işlev yetersizliği olan bireylerin tıpkı bir organ eksikliği olması durumu gibi bir eksiklik duygusu yaşayacakları yönündedir. Adler (2000)'e göre , bir insanın hayatının amacını belirleyen şey eksiklik, yetersizlik ve güvensizlik duygusudur. Daha çocukluktan itibaren anne-babasının dikkatini çekme isteği ve eksiklik duygusunun da etkisiyle çevresinden üstün olma amacını da içine alan bir kendini kabul ettirme isteği belirlemektedir. Adler'e

göre, bireyin toplumsal duygusunun derecesi ve niteliği üstün olma amacını belirlemede yardımcı olmaktadır. Eksiklik veya yetersizlik durumunda çocuk veya yetişkinin toplumsal ilgi derecesi ne kadar yüksekse kişisel üstünlük çabası o kadar düşüktür. Eğer eksiklik duygusu yoğun bir şekilde yaşanırsa bireye acı verir ve bu acı veren düşüncenin baskısı altında bütün olanakları kullanarak bu duygudan kurtulmaya çalışılır, hatta aşırı bir telafi düzeneğine başvurarak ruhsal yönden sağlıksız yöne doğru kayılabilir. Adler , sağlıksız yöne kaymayı önlemede eğitimi çok önemli görmektedir. O, eğitim yolu ile toplumsal duygunun geliştirilmesi ile bu eksiklik ve yetersizlik duygusunun ve bu duyguyu telafi etmek için girişilen amaçların değiştirilebileceğini önemle vurgulamaktadır. Adler'in bu kuramsal yaklaşımı temel alındığında, organında işlev yetersizliği olanlar ile olmayanların toplumsal ilgileri arasında bir farkın olmaması işlev yetersizliği olanların üstünlük çabasının sonucu olduğunu düşündürebilir.

5.0. Öğrencilerinin Doğuş Sırası ve Tek Çocuk veya Ailenin Çok Çocuğundan Biri Oluşuna Göre Toplumsal İlgi Düzeylerine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Bu bölümde, öğrencilerin doğuş sırasına göre ve tek çocuk veya ailenin çok çocuğundan biri oluşlarına göre toplumsal ilgilerine ilişkin bulguların tartışma ve yorumu ele alınmıştır.

5.1. Öğrencilerin Toplumsal İlgi Düzeylerinin Doğuş Sırasına Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

İlgili alt problemde, öğrencilerin toplumsal ilgi düzeylerinin doğuş sırası ilk, ortanca ve son çocuk oluşlarına göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Araştırma bulguları, doğuş

sirasının ilk, ortanca veya son çocuk oluşa göre toplumsal ilgi düzeyleri arasında bir farklılık yaratmadığını göstermiştir (Bkz. Tablo 24).

Doğuş sırası ile toplumsal ilgi arasındaki ilişkiyi araştıran Crandall (1991), 85 ilk-tek çocuk, 46 ortanca çocuk ve 45 son çocuk pozisyonunda olan üç ayrı üniversite grubu üzerinde çalışmıştır. Araştırma sonucunda, erkeklerin toplumsal ilgi düzeyleri ile doğuş sıraları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna karşın, ortanca pozisyonunda olan kızların toplumsal ilgi düzeyleri ilk-tek ve son çocuk pozisyonunda olan kızların toplumsal ilgi düzeyinden anlamlı bir şekilde daha yüksek çıkmıştır.

Pilkington ve arkadaşları (1997), doğuş sırası ile stresle başetme arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışma yapmışlardır. Bu araştırma sonucunda, ortanca çocukların stresle başetme kaynaklarını kullanmada en başarısız grubu oluşturdukları ve bu grubun stresle başetme düzeylerinin diğer iki grubunkinden daha düşük olduğu, ilk çocukların stresle başetmede diğer çocuklara kıyasla tüm kaynakları etkin bir şekilde kullandıkları ve stresle daha etkin başettikleri sonucu elde edilmiştir.

Buna karşın Klein (1984), doğuş sırasını ele alarak üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda, ilk çocukların ortanca ve son çocuklara göre daha içedönük olduğu; ilgi ve dikkatinin diğer insanlardan ziyade kendine yoğunlaştığı sonucu elde edilmiştir.

Türk kültüründe ilk çocuklar, genelde cinsiyetine göre farklı bir önem ve değer kazanmaktadır. Ataerkil aile yapısının bir devamı olarak görülen ve doğuş sırası ilk olan erkek çocuğa, ailede ve aile çevresinde daha fazla önem verilmekte ve diğer çocuklara göre daha fazla şımartılmaktadır. Buna karşın, doğuş sırası ilk olmasına rağmen kız

çocuklar , aynı önem ve değeri görememektedirler. Bu durum ,eldeki araştırma için ilk çocuklar olarak toplumsal ilgi açısından olası farkı denkleştiren bir etken olarak görülebilir.

Ortanca çocuklara bakıldığında , nüfus artışının hızlı olduğu Türk toplumunda , bir ailede, ortanca çocuktan söz etmek yerine genelde ortancalardan söz edilmektedir. Ailede çocuk sayısının fazla oluşu, ortanca çocuğun kendisini ilk çocuk ile son çocuk arasında sıkışmış gibi hissetmesini önleyici bir etken olarak görülebilir. Ortanca çocuğun aynı pozisyonda olan diğer kardeşlerle benzer ortamda oluşu, onu rahatlatılabilir. Ters olarak, çok sayıda ortanca kardeşin oluşu, ortanca çocuğun yeterli önemi ve değeri görmemesine neden olabilir. Bu iki durum ortanca çocuklarda toplumsal ilgiyi denkleştirici bir etken olabilir.

Son çocuklar, çocuk sayısının çok olduğu veya az olduğu ailelerde her zaman şımartılan çocuklardır. Araştırma bulgusu, doğuş sırasının toplumsal ilgi açısından bir farklılık yaratmadığını göstermiştir. Bunun bir çok nedeni olabilir ; Adler , doğuş sırasına önem vermiş, ancak , doğuş sırasına göre çocukta oluşacak gelişimi mutlak bir gerçek olarak ele almamıştır. Çocuğun kişilik gelişiminde , çocuğun aile içindeki pozisyonunun ve çocuğun içine doğduğu aile atmosferinin , doğuş sırasından daha önemli olduğunu vurgulamıştır. Yine Adler , farklı kültürlerde ve farklı ailelerde cinsiyet farklılığının doğuş sırasından daha önemli olduğu üzerinde durmuştur.

Araştırma sonucunda, doğuş sırasına göre toplumsal ilgide bir farklılık çıkmaması birkaç şekilde değerlendirilebilir ; birincisi, doğuş sırasının toplumsal ilgi açısından bir farklılık yaratmadığı , ikincisi çocuğun aile içindeki gerçek pozisyonun doğuş sırasından daha önemli olduğu üçüncüsü, gerçek farkı ortaya çıkarıcı uygun istatistiksel çözümleme tekniğinin kullanılmadığı düşünülebilir.

5.2. Öğrencilerin Toplumsal İlgil Düzeylerinin Tek Çocuk veya Ailenin Çok Çocuğundan Biri Oluşuna Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

İlgili alt problemde , öğrencilerin toplumsal ilgi düzeylerinin tek çocuk veya ailenin çok çocuğundan biri oluşuna göre farklı olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma bulguları, ailenin tek çocuğu veya ailenin birden fazla çocuğundan biri olmanın toplumsal ilgi düzeyi açısından bir fark oluşturmadığını göstermiştir (Bkz.Tablo 24).

Adler , her çocuğun kendine özgü bir birey olduğunu unutmamak kaydıyla, aynı cinsten veya farklı cinsteki çocuğun aile içindeki pozisyonunun önemi üzerinde durur. Adler (2000), aynı ya da farklı cinsteki bir çok erkek ve kız kardeşin birbirleriyle yarışmaları nedeniyle çeşitli karmaşık sonuçların ortaya çıktığını vurgular. Kardeşli çocukların her birinin aile içindeki konumunun farklı olduğunu ve kardeşleri olan herhangi bir çocuktan ziyade hangi cinsteki ve doğum sırasındaki kardeşlerden biri oluşun önemli olduğunu vurgular. Dolayısıyla, kardeşleri olan her bir çocuğun farklı ilişkiler içinde olduğunu ve farklı bir özelliğe sahip olduğunu belirtir.

Adler , kardeşli çocuğa karşın tek çocuğun aile içinde özel bir yeri olduğunu, bunun başlı başına önemli ve üzerinde düşünülmesi gereken bir durum olduğunu vurgular. Adler (2000)'e göre, her bir çocuk kendine özgü kabul edilmekle beraber, aile içinde tek çocukların özel bir yeri vardır. Tek çocuklar genelde, ana-babanın tüm ilgi ve dikkatinin merkezindedirler. Bu yüzden , kendilerini gerçekten çok değerli olarak görürler. Ana-babanın tüm eğitim çabaları tek çocuk üzerinde toplanmıştır. Bu nedenle , tek çocuklar, bağımlı bir duruma girerler, her zaman birisinin kendisine yol göstermesini beklerler ve hep destek ararlar. Tek çocuklar genelde şımartılmışlardır ve hiç güçlüklerle karşılaşmamışlardır. Sorunlar , onlar adına başkaları tarafından

çözölmüştür. Ana- babanın tek çocuğa aşırı tedbirli ve dikkatli davranışı, tek çocukların dünyayı düşman bir çevre gibi algılamasına neden olmaktadır. Bu yüzden hayatın güçlüklerinden korkma eğilimi sergileyerek sadece hayatın tatlı yanlarıyla uğraşırlar. Ancak, gerçek hayatta bir çok güçlekle karşılaşırır ve bunların çözümü karşısında beceriksiz tavırlar sergilerler. Dolayısıyla yaşamın zorunlu etkinliklerinde başarılı olamazlar çünkü toplumsal ilgileri de yeterince gelişmemiştir.

Crandall (1991)' in üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırma sonucunda, ilk-tek çocuk pozisyonundaki erkeklerin toplumsal ilgileri ile diğer pozisyonlardaki erkeklerin toplumsal ilgileri arasında bir fark bulunmamıştır. Ancak, ilk-tek ve son çocuk pozisyonundaki kızların toplumsal ilgi düzeyleri, ortanca kızların toplumsal ilgi düzeylerinden anlamlı şekilde daha düşük çıkmıştır.

Araştırma örneğine giren kardeşleri olan öğrencilerin aile içindeki pozisyonunun ne olduğunun bilinmemesi, tek çocuk ile kardeşli çocuğun toplumsal ilgisi arasında bir fark olmamasının nedeni olarak görülebilir. Yine , cinsiyete göre toplumsal ilginin incelenmemiş olması bir başka neden olarak düşünülebilir. Ayrıca , araştırma örneğine giren öğrencilerin ailelerinin sosyo-kültürel yapısının birbirine benzerliği bir başka etken olarak görülebilir.

BÖLÜM VI

VARGI VE ÖNERİLER

Bu araştırmada , Atatürk Eğitim Fakóltesinde yedi ana bölüme devam eden birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin toplumsal ilgi düzeyleri bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda şu sonuçlara varılmıştır :

Öğrencilerin demografik özelliklerine yönelik bağımsız değişkenler tek tek ele alındığında şu sonuçlar elde edilmiştir :

Cinsiyete göre öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında ; öğrencilerin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim yerine göre toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğrencilerin medeni durumlarına göre dağılımdaki sayısal dengesizlik nedeniyle bu değişkenle ilgili bir değerlendirme yapılmamıştır.

Öğrencilerin akademik özelliklerine yönelik bağımsız değişkenler tek tek ele alındığında şu sonuçlar elde edilmiştir :

Akademik başarısını iyi olarak algılayan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalaması , akademik başarısını orta ve düşük olarak algılayanlarınkinden anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerinin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları ve dört ana bölüme devam eden öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır.

Öğrencilerin ailesel özelliklerine yönelik bağımsız değişkenler tek tek ele alındığında şu sonuçlar elde edilmiştir :

Anne ve babasının eğitim düzeylerine göre öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında , ailesinin gelir düzeyine göre öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında ve yetiştikleri ailenin yapısına göre öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklar bulunmamıştır.

Öğrencilerin bedensel özelliklerine ilişkin bağımsız değişkenlere göre toplumsal ilgi düzeyleri incelendiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir :

Herhangi bir organında kısıtlılık veya işlev yetersizliği olan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalaması ile herhangi bir organında kısıtlılık veya işlev yetersizliği olmayanların toplumsal ilgi puanlarının ortalaması arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Öğrencilerin doğuş sırası ve tek çocuk veya ailenin çok çocuğundan biri oluşuna göre toplumsal ilgi düzeyleri incelendiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir :

Doğuş sırasına göre ilk, ortanca ve son çocuk pozisyonunda olan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında ve ailenin tek çocuğu olan öğrenciler ile ailenin çok çocuğundan biri olan öğrencilerin toplumsal ilgi puanlarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Bu araştırmada kazanılan yaşantılar ve varılan sonuçlar ışığında yeni araştırmalar için şu öneriler sıralanabilir :

Konu ile ilgili ülkemizde herhangi bir araştırma yapılmamıştır. Bu araştırma bulgularının genellenebilmesi için daha geniş ve farklı örneklem

grupları üzerinde yeni çalışmalar yapılmalıdır. Özellikle cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, devam edilen bölüm veya fakülte, doğuş sırası, ailenin tek çocuğu veya ailenin çok çocuğundan biri oluş , yaşanılan çevre ve aile yapısının toplumsal ilgi ile ilişkisini daha net görebilecek, farklılıkları daha duyarlı yansıtacak nitelikteki örneklem grupları alınması yararlı görülmektedir. Ayrıca , toplumsal ilgi düzeyi yüksek ve düşük olmak üzere ayırt edici niteliği daha fazla olan iki grup oluşturularak bu gruplar üzerinde çalışılabilir.

Literatür incelemesinde , toplumsal ilgi ile Maslow' un motivasyon kuramındaki kendini gerçekleştirmenin birbiriyle aynı anlamı taşıdığına yönelik yayınlara rastlanmıştır. Bu açıdan , buna yönelik yeni çalışmalar yapılabilir.

Adlerci yaklaşımda toplumsal ilgi empati ile eş anlamlı olarak ele alındığından dolayı empatik eğilimi ölçen araçlarla toplumsal ilgi ölçeği birlikte uygulanarak aralarındaki ilişki bulunabilir. Bir başka açıdan , empatik eğilimi ölçen bir araç uygulanarak empatik eğilimi yüksek olan ve düşük olan iki grup oluşturulup her iki gruba da Toplumsal İlgi Ölçeği uygulanarak bu grupların toplumsal ilgi düzeyleri arasındaki farka bakılabilir.

Toplumsal İlgi Ölçeği deneysel çalışmalarda kontrol gruplu öntest – sontest modeli ile uygulanabilir ve psikoterapinin toplumsal ilgiye etkisi test edilebilir. Ayrıca Adlerci psikoterapinin işlerliğine ilişkin yeni bir ölçme aracı geliştirilebilir.

Ülkemizdeki alt kültürleri kapsayan örneklem grupları üzerinde çalışılabilir. Böylece, hem alt kültürlerin toplumsal ilgi düzeyleri arasındaki

fark ortaya konabilir hem de çeşitli değişkenler ele alınabilir. Aynı şekilde, farklı kültürler üzerinde kültürlerarası araştırmalar yaparak toplumsal ilgi düzeyi üzerinde farklı kültürlerin etkisi incelenebilir. Böylece , Adlerci kuram daha güncelleştirilebilir.

Araştırmada kullanılan Toplumsal İlgi Ölçeği, yeni geliştirilmiş ve ilk kez bu araştırmada kullanılmıştır. Bu nedenle, aracın geçerlik ve güvenilirliğine yönelik yeni çalışmalar yapılabilir. Araç üzerinde yeniden çalışılarak bazı olumsuz maddeler de eklenerek yapısal değişikliğe gidilebilir. Sosyal kabulü ölçen bir araçla birlikte kullanılarak aracın sosyal kabulü ölçüp ölçmediği araştırılabilir.

Diğer araştırma bulguları ve Adlerci kuramın temel varsayımları göz önüne alınarak bu araştırmada beklenen etkileşimlerin ortaya konulamaması istatistiksel çözümlene yönteminden kaynaklanabilir. Yapılacak yeni araştırmalarda çok yönlü varyans analizi gibi farklı ve daha hassas çözümlene yöntemleri uygulanması önerilebilir.

Genliğe ve yetişkinliğe hazırlık olarak ilk ve orta öğretimde öğrenci kişilik hizmetlerinde toplumsal ilgiyi yükseltici rehberlik etkinlikleri artırılabilir. İlk ve orta öğretimden itibaren toplumla bütünleşmeyi , sivil toplum örgütlerine duyarlılığı artırıcı etkinliklerin düzenlenmesi önerilebilir.

Bu çalışmanın yapıldığı üniversite öğrencileri düzeyinde daha gözlenebilir sonuçlara götürücü bir faktör olarak üniversite danışma merkezlerinde görevli psikolojik danışmanların, toplumsal ilgi düzeyini artırıcı duygu, düşünce ve davranışa yönelik psikolojik danışma ve rehberlik etkinlikleri düzenlemeleri önerilebilir.

KAYNAKÇA

ADLER Alfred

- 1949 **Understanding Human Nature.**
(Trans. Walter Beran Wolfe),
Newyork : Leland E.Hinsie Permabooks.
- 1959 **The Praticce and Theory of Individual Psychology.**
(Trans. P. Radin),
London : Humanities Press, 2.nd.Edition.
- 1983 **Kişilik Bozuklukları ve Toplumsal Bütünleşme.**
(Çev. Belkıs Çorakcı),
İstanbul : Say Kitap Pazarlama, Onur Basımevi.
- 1984 **Yaşama Sanatı.**
(Çev. Kamuran Şipal),
İstanbul : Say Dağıtım Limited Şirketi, 1. Basım.
- 1996a **Çocuk Eğitimi.**
(Çev. Kamuran Şipal),
İstanbul : Cem Yayınevi, 1. Basım.
- 1996b **Psikolojik Aktivite, Üstünlük ve Toplumsal İlgı.**
(Çev. Belkıs Çorakcı),
İstanbul : Say Dağıtım Limited Şirketi, 3. Basım.
- 1997 **İnsan Tabiatını Tanıma.**
(Çev. Ayda Yörükhan),
Ankara : Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Yay no:38,3.Baskı

2000 **İnsan Tabiatını Tanıma.**

(Çev. Ayda Yörükhan),

Ankara : Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Yay no:115,5.Baskı

ANSBACHER, Heinz L.

1991 " The Concept of Social Interest. "

Individual Psychology, 41, 1 : 28 – 46.

1991a " The Development of Adler' s Concept of Social Interest :
A Critical Study."

Individual Psychology, 47, 1 : 64 – 66.

BUBENZER, D.L., J.J. ZARSKI ve D.A. WALTER

1991 " Measuring Social Interest : A Validation Study."

Individual Psychology, 47, 1 : 124 – 136.

CRANDALL, James E.

1978 " Effects of Threat and Failure on Concern for Others."

Journal of Research in Personality, 12 : 350 – 360.

1980 " Adler' s Concept of Social Interest :Theory Measurement
and Implication for Adjustment. "

Journal of Personality and Social Psychology, 39,3 :
481 – 495.

1981 **Theory and Measurement of Social Interest.**

New York : Colombia University Press.

1982 " Social Interest, Extreme Response Style and Implication for Adjustment. "

Journal of Research in Personality, 16 : 82 – 89.

1984 " Social Interest as a Moderator of Life Stress."

Journal of Personality and Social Psychology, 47, 1 : 164 – 174.

1991 " A Scale for Social Interest."

Individual Psychology, 47,1 : 106 – 114.

CRANDALL, J.E. ve R.E. LEHMAN

1977 " Relationship of Stressful Life Events to Social Interest, Locus of Control and Psychological Adjustment. "

Journal of Consulting and Clinical Psychology, 45,6 : 1208.

CRANDALL, J.E. ve M.D. HARRIS

1991 " Social Interest, Cooperation, and Altruism."

Individual Psychology, 47,1 : 115 -120.

DREIKURS, Rudolf

1991 " An Introduction to Individual Psychology."

Individual Psychology, 47, 1 : 4 –10.

DICAPRIO, S.N.

1974 **Personality Theories : Guides to Living.**

London : Soonders Company.

FORMAN, B.D. ve J.E. CRANDALL

1991 " Social Interest, Irrational Beliefs, and Identity."

Individual Psychology, 47, 1 : 141 – 149.

GREEVER, K.B., M.S. TSENG ve B.U. FRIEDLAN

1973 "Development of The Social Interest Index."

Journal of Consulting and Clinical Psychology, 41, 3 : 454 – 458.

1974 " Measuring Change in Social Interest in Community College Freshman."

Individual Psychology, 11 : 4 – 6.

GATHER, R.J. ve F.G. MEARS

1982 **Personality : Theory, Assessment and Research.**

New York : Martin' s Press, Inc.

GEÇTAN, Engin

1981 **Psikoanaliz ve Sonrası.**

İstanbul : Hürriyet Yayınları.

HORTSHORNE, S. Timothy

1991 " The Friendship Life Task and Family Life Satisfaction."

Individual Psychology, 47, 4 : 477 – 481.

HJELLE, Larry A.

1991 " Relationship of Social Interest to Internal – External Control and Self- Actualization in Young Women."

Individual Psychology, 47, 1 : 101 – 106.

HERGENHAHN, B.R.

1984 **An Introduction to Theories of Personality.**

New York : Prentice Hall Inc. 2. nd. Edition.

JELLE, A.H. ve J.L. ZEIGLER

1981 **Personality Theories.**

New York : Mc Graw Hill Book Comp., 2d. Edition.

KAPLAN, Howard B.

1991 "A Guide for Explaining Social Interest to Laypersons."

Individual Psychology, 47, 1 : 82 – 86.

1991a "Sex Differences in Social Interest."

Individual Psychology , 47 , 1 :120 – 124.

KLEIN, Steven

1984 "Birth Order and Intraversion – Extraversion."

Journal of Research in Personality, 18 : 110 – 113.

LEAK, Gary K.

1991 "Two Social Interest Measures and Social Desirability Response Sets."

Individual Psychology, 47, 1 : 136 – 140.

LEAK, G.K. ve D.E. WILLIAMS

1989 "Relationship Between Social Interest, Alienation, and Psychological Hardiness."

Individual Psychology, 45, 3 : 369 – 376.

1989a "Relationship Between Social Interest and Perceived Family Environment."

Individual Psychology, 45, 3 : 363 – 368.

LEAK, G.K. ve L.E. GARDNER

- 1990 "Sexual Attitudes, Love Attitudes, and Social Interest."
Individual Psychology, 46,1 : 55 – 60.

LEAK, G.L. ve DİĞERLERİ

- 1985 "An Investigation of The Nomological Network of Social Interest."
Journal of Research in Personality, 19 : 197 – 207.

LOGAN. E. ve DİĞERLERİ

- 1993 "Couples Adjustment, Life-Style Similarity, and Social Interest."
Individual Psychology, 49, 3 : 456 – 467.

LINDZEY, G. ve DİĞERLERİ

- 1973 **Theories of Personality.**
New York : John Wiley and Sons Inc.

MOSCHETTA, P.V. ve E.F. MOSCHETTA

- 1993 "Encouraging Social Interest Between Married Partners."
Individual Psychology, 49, 3 – 4 : 339 – 405.

MC CLURE, B.A. ve I.J. RUSSO

- 1986 "Student Social Interest : A Function of Sex and Immediate Relevancy."
Journal of College Student Personnel, July : 334 – 339.

MULLIS, F.Y., R.M. KERN ve W.L. CURLETTE

- 1987 "Life – Style Themes and Social Interest : A Further Factor Analytic Study."
Individual Psychology, 43 , 3 : 339 – 352.

MIRANDA, A.D. ve D.L. UMHOEFER

- 1988 "Depression and Social Interest Differences Between Latinos."
Journal of Mental Health Counseling, 20, 2 : 159 – 172.

MOSAK, Harold H.

1984 **Adlerian Psychotherapy.**

R.J. Corsini and D. Wedding (Ed.).

Current Psychotherapies.

Illinois : Peacock Publising Inc.,3th Ed :, Chapter 3.

MOSAK, Harold H.

1989 **Adlerian Psychotherapy.**

R.J. Corsini and D. Wedding (Ed.).

Current Psychotherapies.

Illinois : Peacock Publising Inc.

MASSEY, R.F.

- 1993 "Neo-Adlerian Constructs in Berne's Transactional Analysis."
Individual Psychology, 49,1:14-35.

NIKELLY, Arthur G.

- 1989 "Social Interest : A Paradigm for Mental Health Education."
Individual Psychology, 47,1 : 79 – 82.

O' CONNELL, E. Walter

- 1991 "Humanistic Identification : A New Translation for
 Gemeinschaftsgefühl."
Individual Psychology, 47, 1 : 26 – 28.

PAGE, D.M. ve M.S. WHEELER

- 1997 "Early Loss, Depression and Lifestyle Themes."
Individual Psychology, 53, 1: 58 – 66.

PILKINGTON, L.R., J. WHITE ve K.B. MATHENY

1997 " Perceived Coping Resources and Psychological Birth Order in School – Aged Children. "

Individual Psychology, 53, 1 : 42 – 56.

PRINZ, Joseph

1993 " Alcoholics and Their Treatment : Current Adlerian Thinking."

Individual Psychology, 49 , 1 : 94 – 103.

RODD, Jillian

1994 " Social Interest, Psychological Well – Being, and Maternal Stress."

Individual Psychology, 50 , 1 : 58 – 69.

RYCHLAK, J.F.

1973 **Introduction to Personality and Psychotherapy.**

Boston : Houghton Migglin Comp.

SAYIL, Melike

1995 " Doğum Öncesi Psikoloji."

Türk Psikoloji Bülteni, 3 : 20.

SCHRAMSKI,T.G, ve K. GIOVANDO

1993 " Sexuel Orientation, Social Interest and Exemplary Practice."

Individual Psychology, 49,2:199-204.

SWEENEY, I.J. ve J.M. WITMER

1991 " Beyond Social Interest : Striving Toward Optimum Health and Wellness."

Individual Psychology, 47 , 4 : 527 – 540.

TOBACYK, J.J. ve Z.S. TOBACYK

1992 “ Comparisons of Belief – Based Personality Constructs in Polish and American University Students. “

Journal of Cross – Cultural Psychology, 23 , 3 : 311 – 325.

ZARSKI, J.J. , T.J. SWEENEY ve R.S. BORCIKOWSKI

1977 “ Counseling Effectiveness as a Function of Counselor Social Interest. “

Journal of Counseling Psychology, 24 , 1 : 1 – 5.

ZARSKI, J.J. , D.L. BUBENZER ve J.D. WEST

1983 “ A Factor Analysis of The Social Interest Index – Revised. “

Journal of Clinical Psychology , 39 , 1 : 90 – 95 .

1991 “ The Basic Needs of Children .”

Preparatory Commission to the Congres of Mental Hygiene.

Individual Psychology, 47,1:76-79

EKLER

EK I

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Adı veya Rumuzu :

Yaşı :

Uyruğu :

Programı veya Bölümü :

Sınıfı :

Cinsiyeti : Kadın ()

Erkek ()

Medeni Durumu : Evli ()

Bekar ()

- Yaşamınızın çoğunu geçirdiğiniz yer aşağıdakilerden hangisine uymaktadır ?
() Büyük şehir
() Küçük şehir
() Kasaba
() Köy
- Nasıl bir ailede yetiştiniz ?
() Çekirdek aile (ana-baba ve kardeşler)
() Geleneksel aile (aile büyükleri veya akrabalarla birlikte yaşama)
() Bölünmüş aile (ana-baba ayrı veya boşanmış)
() Tek ebeveynli aile (ana-babadan birinin ölümü)
- Ailenizin gelir durumu aşağıdakilerden hangisine uymaktadır ?
() İyi
() Orta
() Kötü
- Sizinle birlikte kaç kardeşiniz ?.....
- Kardeşleriniz arasında sizin doğum sıranızı yazar mısınız.
() 1.Çocuk
() 2.Çocuk
() 3.Çocuk
() 4.Çocuk
() 5.Ve sonrası
- Ana-babanızın eğitim düzeyi aşağıdakilerden hangisine uygundur ?

	Anne	Baba
Üniversite ve üstü	()	()
Üniversite	()	()
Lise	()	()
İlköğretim	()	()
Okur yazar	()	()
Okur yazar değil	()	()
- Size göre ana-babanız sizi yetiştirirken nasıl bir tutum içindeydi ? Lütfen sadece birer seçeneği işaretleyiniz.

	Anne	Baba
Demokratik	()	()
Otoriter	()	()
İhmalkar	()	()
Aşırı Koruyucu	()	()
Hoşgörülü	()	()
Kaygılı	()	()
- Bedeninizde herhangi bir organınızda eksiklik var mı ?
() Evet
() Hayır
Cevabınız evet ise hangi organınızın eksik olduğunu yazar mısınız ?.....
- Herhangi bir organınızda kısıtlılık veya fonksiyon yetersizliği var mı ?
() Evet
() Hayır
Cevabınız evet ise hangi organınız olduğunu yazar mısınız ?
- Size göre üniversitedeki başarınız aşağıdakilerden hangisine uygundur ?
() Çok başarılı
() Başarılı
() Orta düzeyde başarılı
() Ortanın altında başarılı
() Başarısız

EK – 2 SOSYAL İLGI İNDEKSİ GEÇERLEME ÇALIŞMASI

Değerli Öğretim Üyeleri

Alfred Adler'in " Toplumsal İlgı " kavramının , üniversite öğrencileri ile ilgili bazı değişkenlere göre nasıl bir değişim gösterdiğini araştırmak istiyorum. Sizin de bildiğiniz gibi toplumsal ilgi geniş bir kavramdır. Ancak bu kavramın Adler tarafından en çok üzerinde durulan yönleri:

1. Bireyin kendi amaçlarını gerçekleştirirken diğer insanların çıkar ve gereksinimlerini gözönünde tutması;
2. Diğerleriyle işbirliğine hazır olması;
3. İnsanlarla özdeşleşmeye , sevgi alışverişine ve empatiye açık olmasıdır.

Greever, Tseng ve Friedland sosyal ilgi ile ilgili bu kavramsal yaklaşımı esas alarak bir " Toplumsal İlgı İndeksi " geliştirmişlerdir. Bu araç arkadaşlık, kendini önemseme, sevgi / aşk ve iş gibi yaşam görevleri ile ilgili dört alt ölçekten oluşmuştur. Daha sonra Mosak ve Dreikurs gibi Adler'i iyi yorumlayan yazarlar toplumsal ilginin sınırlarının bireyin kendisi, aile üyeleri, yakın dostları, yanında tüm insanları ve doğayı da kapsadığına işaret ederek Toplumsal İlgı İndeksi'nin orijinaline cosmos (evren) adıyla beşinci bir alt ölçeğin daha eklenmesi ihtiyacını ortaya koymuşlardır.

Yukarıda belirttiğim çalışmada kullanacağım " Toplumsal İlgı İndeksi " nin Türk toplumuna uyarlanması konusunda siz değerli öğretim üyelerinin yardım ve katkısına ihtiyacım vardır. Sizden istenilen önce bu ölçeğin orijinalinde bulunan dört alt ölçek kapsamında yer alan 32 maddenin ne dereceye kadar bizim toplumumuz için de Adler'in Sosyal İlgı kavramıyla ilgili davranış, düşünce ve tutumlar olduğu konusundaki görüşlerinizi belirtmeniz, daha sonra da " Evren " adıyla ölçeğe eklemeyi düşündüğüm yeni bir alt ölçeğe, uygun gördüğünüz davranış ve tutumlara ilişkin maddeler yazmanızdır.

Değerli görüş ve katkılarınızdan dolayı teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Makbule SOYER

SOSYAL İLĞİ İNDEKSİ

Uzman Kanısı Anketi I

Açıklama: Aşağıda, Adler'in " Toplumsal İlgı " kavramı ile ilgili arkadaşlık, iş, sevgi / aşk ve kendini önemseme gibi yaşam alanlarını kapsayan dört grup anket maddesi verilmiştir. Bu maddelerde ifade edilen durumun ne ölçüde sosyal ilgiyi ifade eden davranış ve düşünce olduğunu belirtmeniz için 1'den 5'e kadar bir dereceleme yapınız. Eğer maddede ifade edilen durum tümüyle sosyal ilgi kavramına uygunsa 5'i, genellikle uygunsa 4'ü, kısmen uygunsa 3'ü, çok az uygunsa 2'yi, hiç uygun değilse 1'i işaretleyiniz. Lütfen her grup maddenin altındaki boşluklara da (eğer varsa) sizce önemli olan ve toplumsal ilgiyi yansıtan bazı maddeler ekleyiniz.

Hiç Uygun
Değil
(1)

Çok az
Uygun
(2)

Kısmen
Uygun
(3)

Genellikle
Uygun
(4)

Tümüyle
uygun
(5)

ARKADAŞLIK İle İlgili Ölçek Maddeleri

1. Birçok arkadaşım var. .	()	()	()	()	()
2. Bazı işler için çoğu zaman aday gösterilirim .	()	()	()	()	()
3. Genellikle yeni tanıştığım insanlardan hoşlanırım.	()	()	()	()	()
4. Arkadaşlarım benim için çok önemlidir. .	()	()	()	()	()
5. Toplantılarda bulunmaktan zevk duyarım. .	()	()	()	()	()
6. Arkadaşlara yardım etmekten yüksünmem. .	()	()	()	()	()
7. Öğüt almak için arkadaşlarım sıklıkla beni arar. .	()	()	()	()	()
8. Kuralların gerekli olduğunu düşünüyorum. .	()	()	()	()	()

1.....

2.....

3.....

KENDİNİ Önemseme ile İlgili Ölçek Maddeleri

9. Genellikle verdiğim kararlardan hoşnutumdur. .	()	()	()	()	()
10. Birşeyi yapmaya karar verdiğimde onu yapmanın bir yolunu bulurum.	()	()	()	()	()
11. Planlarım genellikle istediğim şekilde yürür. .	()	()	()	()	()
12. Bazen felsefi sorularla ilgilenirim. .	()	()	()	()	()
13. Davranışlarım için nadiren bir mazeret bulma ihtiyacı duyarım.	()	()	()	()	()
14. Dünyada bir yerim olduğunu düşünüyorum. .	()	()	()	()	()
15. Çoğu zaman yapabileceğim en iyisini yaparım. .	()	()	()	()	()
16. Nadiren yeteneklerimin sınırlı olduğunu düşünürüm. .	()	()	()	()	()

1.....

2.....

EK – 3
TOPLUMSAL İLGI ÖLÇEĞİ GEÇERLEME ÇALIŞMASI

Değerli Öğretim Üyesi

Alfred Adler'in " Toplumsal İlgı " kavramının, üniversite öğrencileri ile ilgili bazı değişkenlere göre nasıl bir değişim gösterdiğini araştırmak istiyorum. Sizin de bildiğiniz gibi toplumsal ilgi geniş bir kavramdır. Ancak bu kavramın Adler tarafından en çok üzerinde durulan yönleri:

1. Bireyin kendi amaçlarını gerçekleştirirken diğer insanların çıkar ve gereksinimlerini gözönünde tutması;
2. Diğerleriyle işbirliğine hazır olması;
3. İnsanlarla özdeşleşmeye, sevgi alışverişine ve empatiye açık olmasıdır.

Greever, Tseng ve Friedland toplumsal ilgi ile ilgili bu kavramsal yaklaşımı esas alarak bir " Toplumsal İlgı İndeksi " geliştirmişlerdir. Bu araç arkadaşlık, kendini önemseme, sevgi / aşk ve iş gibi yaşam görevleri ile ilgili maddelerden oluşmuştur. Daha sonra Mosak ve Dreikurs gibi Adler'i iyi yorumlayan yazarlar toplumsal ilginin sınırlarının bireyin kendisi, aile üyeleri, yakın dostları yanında tüm insanları ve doğayı da kapsadığına işaret ederek Toplumsal İlgı İndeksi'nin orijinaline evren adıyla beşinci bir alan daha ekleme gereğini işaret etmişlerdir.

Daha önce bu aracın orijinali esas alınarak araç kapsamındaki maddelerin Türk toplumuna uygun olup olmadığını saptama amacıyla Ankara, Gazi, Hacettepe Üniversiteleri ve Ort Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültelerinin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Ana Bilim Dallarında görevli 10 öğretim üyesinin görüş ve katkılarına başvurulmuştur. Onlardan gelen bireysel yanıtlara göre aracın orijinalindeki bazı maddeler değiştirilerek ve bazı yeni maddeler eklenerek araç şimdiki halini almıştır.

Değiştirilen ve eklenen yeni maddelerin Türk toplumuna uygun bir toplumsal ilgiyi ne ölçüde yansıttığı konusunda çoğunluğun katılabileceği ikinci bir uzman kanısına daha başvurma ihtiyacı duyulmuştur. Sizden istenen ekteki araçta yer alan her maddenin toplumumuza uygun bir toplumsal ilgiyi yansıtma derecesini belirlemenizdir.

Değerli görüş ve katkılarınızdan dolayı teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Makbule SOYER

TOPLUMSAL İLGI ÖLÇEĞİ

Uzman Kanısı Anketi II

Açıklama: Aşağıda, Adler'in " Toplumsal İlgisi " kavramı ile ilgili ölçek maddelerinde yer alan her durumun ne ölçüde toplumumuza uygun toplumsal ilgiyi ifade eden bir davranış ve düşünce belirtmeniz için 1'den 5'e kadar bir derecelendirme yapınız. Eğer maddede ifade edilen durum tümüyle toplumsal ilgi kavramına uygunsa 5'i, genellikle uygunsa 4'ü, kısmen uygunsu 3'ü, çok az uygunsu 2'yi, hiç uygun değilse 1'i işaretleyiniz.

Toplumsal İlgisi Uygunlu Derecesi

	Tümüyle uygun	Genellikle Uygun	Kısmen Uygun	Çok az Uygun	Hiç Uygun Değil	Sonuç Değer	Geçerli Madde
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
1. Birçok arkadaşım vardır.	8	2	-	-	-	4.80	+
2. Bazı işler için çoğu zaman ben uygun görülürüm.	3	5	2	-	-	4.10	+
3. Genellikle yeni tanıştığım insanlardan hoşlanırım.	5	3	1	-	1	4.10	+
4. Arkadaşlarım benim için çok önemlidir.	7	3	-	-	-	4.70	+
5. Toplantılara katılmaktan zevk duyarım.	7	2	1	-	-	4.60	+
6. Arkadaşlara yardım etmekten kaçınmam.	8	2	-	-	-	4.80	+
7. Sorunlarını paylaşmak için arkadaşlarım sıklıkla beni ararlar.	8	2	-	-	-	4.80	+
8. Toplum düzenini korumak için ortak oluşturulmuş bazı kuralların gerekli olduğunu düşünüyorum.	6	3	1	-	-	4.80	+
9. Arkadaşlarımla eşitlik ilkesine dayanırım.	9	-	1	-	-	4.80	+
10. Benim başarımla başkalarının başarısını engellememelidir.	9	-	1	-	-	4.80	+
11. Gerektiğinde arkadaşlarımdan yardım almaktan çekinmem.	4	4	2	-	-	4.20	+
12. Arkadaşlarım benim varlığımın onlar için önemli olduğunu söylerler.	8	2	-	-	-	4.80	+
13. Sık sık aramasalar bile dost bildiğim insanların beni sevdiğini düşünürüm.	4	2	2	2	-	3.81	-

	Tümüyle uygun	Genellikle Uygun	Kısmen Uygun	Çok az Uygun	Hiç Uygun Değil	Sonuç Değer	Geçerli Madde
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
14. Çevremdeki insanların çoğunu güvenilir insanlar olarak görüyorum.	4	5	1	-	-	4.30	+
15. İnsanlarla kolay ilişki kurup dostluk geliştiririm.	6	4	-	-	-	4.60	+
16. Bana göre arkadaşlık ilişkileri hem hoş vakit geçirme ve hem de yardımlaşma temeline dayanır.	9	1	-	-	-	4.90	+
17. Genellikle verdiğim kararlardan hoşnutumdur.	2	6	2	-	-	4.00	+
18. Verdiğim karar hayata geçirmek için uygun bir yol aranır.	2	6	2	-	-	4.00	+
19. Planlarım genellikle istediğim şekilde yürür.	2	5	-	3	-	3.60	-
20. Bazen felsefi konularla ilgilenirim.	1	5	-	4	-	3.30	-
21. Davranışlarım için nadiren bir mazeret bulma ihtiyacı duyanım.	3	6	-	1	-	4.10	+
22. Dünyada bir yerim olduğunu düşünüyorum.	7	1	1	1	-	4.40	+
23. Çoğu zaman yapabileceğimin en iyisini yapmaya çalışırım.	8	-	-	1	1	4.30	+
24. Bazı yeteneklerimin sınırlı olduğunu düşünsem bile kendimi yetersiz görmem.	5	1	2	2	-	3.90	-
25. Başkaları ile yarışma yerine kendimle yarışmayı yeğlerim.	5	4	-	-	1	4.20	+
26. Yeterli olduğum konularda liderlik (öncülük) yapmak isterim.	6	2	-	1	-	4.00	-
27. Karar verme işini ne çok aceleye getiririm ne de sallantıda bırakırım.	3	5	1	1	-	4.00	-
28. Karar verirken iyi hesaplanmış riskleri göze alabilirim.	4	4	1	1	-	4.10	+
29. Bazı yeteneklerimle başarılı olabiliyorum.	6	2	-	2	-	4.20	+
30. Benim için yetersizliklerimden çok, yeterli yönlerim önemlidir.	7	1	-	1	1	4.20	+
31. Yaptıklarımınla gurur duyuyorum.	6	2	1	-	1	4.20	+
32. Yeni yaşantılardan hoşlanırım.	6	4	-	-	-	4.60	+
33. Genellikle toplum bilime ilgi duyanım.	4	3	3	-	-	4.10	-
34. Çevremdekiler tarafından kabul edilen bir insanım.	7	3	-	-	-	4.80	+

	Tümüyle uygun	Genellikle Uygun	Kısmen Uygun	Çok az Uygun	Hiç Uygun Değil	Sonuç Değer	Geçerli Madde
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
35. Çocukluğumdan beri aile içinde bana düşen görevleri yerine getirmek için çaba harcanm.	8	-	-	-	2	4.00	-
36. Ne zaman evden ayrılısam aile bireylerim yokluğumu hissettiklerini söylerler.	8	2	-	-	-	4.80	+
37. Amaçlarıma ulaşmak için bazı planlarım var.	4	3	2	-	-	3.80	-
38. Bazı başarısızlıklarına karşın genelde kendimi başarılı bir insan olarak değerlendiriyorum.	8	-	-	1	1	4.30	-
39. İnsanlık yararına yapılan bazı eylemlerde kendi çapımda bir katkımda olduğumu düşünüyorum.	9	1	-	-	-	4.90	+
40. Doğayı korumak için bir şeyler yapmaya çalışıyorum.	9	-	1	-	-	4.80	-
41. Sevdiğim insanların hatalarını görmezlikten gelebilirim.	8	1	1	-	-	4.70	+
42. Anne – babamın beni yetiştirirken, ellerinden gelenin en iyisini yaptıklarını düşünüyorum.	5	3	1	-	1	4.10	+
43. Bir kadınla bir erkeğin hem arkadaş hem de sevgili olabileceğine inanıyorum.	7	2	1	-	-	4.60	+
44. Evlilikte kadın ve erkeğin rollerinin eşit önemde olduğuna inanıyorum.	8	1	-	-	1	4.50	+
45. (Eğer bekarsa)							
a) Uygun koşullarda karşı cinsten biriyle birlikte yaşamamın veya evlenmemin beni edeceğimi düşünüyorum.	8	2	-	-	-	4.80	+
(Eğer evliyse)							
b) Evli olmaktan mutluluk duyuyorum.							
46. Sıcak ilişkiler kurduğum insanlar var.	8	2	-	-	-	4.80	+
47. Aileyi ilgilendiren kararların birlikte verilmesi gerektiğini düşünüyorum.	8	1	1	-	-	4.70	+
48. Bana göre evlilik birlikte yaşamak içindir.	5	3	2	-	-	4.30	+
49. Eşimle veya karşı cinsten arkadaşım ile ilişkilerimde hem alıcı hem verici olmayı tercih ederim.	7	3	-	-	-	4.70	+

	Tümüyle uygun	Genellikle Uygun	Kısmen Uygun	Çok az Uygun	Hiç Uygun Değil	Sonuç Değer	Geçerli Madde
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
50. Eşimle veya karşı cinsten olan arkadaşımınla olan ilişkimde ona güvenirim.	7	3	-	-	-	4.70	+
51. Eşimi veya karşı cinsten olan arkadaşımı sık sık eleştirmem.	3	4	2	1	-	3.90	-
52. Bana göre evlilik bir dayanışmadır.	7	2	1	-	-	4.60	+
53. Eşimle veya karşı cinsten arkadaşımınla aramızda bir sorun olduğunda konuşarak çözebilememiz mümkündür.	7	3	-	-	-	4.70	+
54. Çocuğumu yetiştirirken ona iyi bir model olacağım düşüncesindeyim.	7	2	1	-	-	4.60	+
55. Bana göre evlilik paylaşmadır.	6	2	1	-	1	4.20	-
56. Bir insanın işini sevmesinin o işin kazancından daha önemli olduğunu düşünüyorum.	6	1	2	1	-	4.20	+
57. Bana göre iş kişiyi toplumda etkin hale getirdiği için önemlidir.	4	4	1	-	1	4.00	+
58. Bence okul, kitaplarda yazılanlardan daha fazla şeyler ifade eder.	5	2	3	-	-	3.70	-
59. İşleri diğer insanlarla birlikte yapmayı tercih ederim.	7	3	-	-	-	4.70	+
60. Bir işi bitirmek benim için önemlidir.	7	1	1	1	-	4.40	+
61. Çalışkan biri olduğum düşünülür.	6	1	2	-	1	4.10	+
62. Müzik ve edebiyattan hoşlanırım.	4	4	1	1	-	4.10	-
63. Yeni bir işe başlamak bana heyecan verir.	6	1	2	1	-	4.20	+
64. İnsanların yararlanacağı bir işi yapmak daha çok hoşuma gider.	8	-	1	1	-	4.50	-
65. İyi bildiğim bir işi başkalarına öğretmekten zevk alırım.	8	2	-	-	-	4.80	+
66. Yeterli olmadığım konularda o işi iyi bilen birinin bana öncülük etmesini isterim.	7	2	1	-	-	4.60	+
67. Yaptığım işlerde diğer insanların da bir katkısı olduğu düşüncesindeyim.	6	2	1	-	1	4.20	+
68. Amacıma ulaşmaya çalışırken iş arkadaşlarımla çıkarlarımla da düşünürüm.	7	2	-	-	1	4.40	+

	Tümüyle uygun	Genellikle Uygun	Kısmen Uygun	Çok az Uygun	Hiç Uygun Değil	Sonuç Değer	Geçerli Madde
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
69. İnsanlarla yarışma yerine işbirliği yapmayı tercih ederim.	9	1	-	-	-	4.90	+
70. İnsanların bana nasıl davranmasını istiyorsam benim de onlara öyle davranmam gerektiğine inanırım.	8	1	-	-	1	4.50	+
71. Yaptığım işin yaşamıma bir anlam kattığını düşünüyorum.	7	2	-	1	-	4.50	+
72. Yaptığım işin insanlara yarar sağlaması için çaba harcarım.	9	1	-	-	8	2.90	+
73. Ülkemin önemli sorunlarının çözümü için çeşitli kuruluşlarda rol almak isterim.	6	3	1	-	-	4.20	+
74. Dünyanın daha yaşanılır bir yer olması için çaba gösteririm.	8	2	-	-	-	4.80	+
75. Genelde hayvanları severim.	7	2	-	1	-	4.50	+
76. Bence insanlar doğa ile uyum içinde yaşarlarsa daha mutlu olurlar.	9	1	-	-	-	4.90	+
77. Doğa ile başbaşa kalmak bana huzur verir.	7	2	-	1	-	4.50	+
78. Evrendeki diğer gezegenlerle ilgili bilgiler edinmek beni heyecanlandırır.	3	6	1	-	-	4.20	+
79. Çevreyi ve doğayı korumanın bir insanlık görevi olduğu inancındayım.	8	2	-	-	-	4.80	+
80. Doğadaki canlıların varlığını ve mutluluğunu koruma çabasındayım.	7	3	-	-	-	4.70	-
81. Garip görünümlü hayvanların ve bitkilerin doğal dengeyi koruyucu bazı görevleri olduğunu biliyorum.	5	2	1	1	-	3.80	-
82. Uygarlı eserleri kendi kültürel çevreleri içindeyken daha değerlidir.	5	3	-	1	1	2.90	-
83. Başkalarını haklarına kendiminkiler kadar saygı gösteririm.	8	2	-	-	-	4.80	+
84. Kendi ihtiyaçlarımı karşılarken toplumun beklentilerini de hesaba katarım.	9	1	-	-	-	4.90	+
85. İnsanların suç işlemesinde içinde yaşadıkları ortamın payı büyüktür.	5	2	2	-	1	4.00	-

	Tümüyle uygun	Genellikle Uygun	Kısmen Uygun	Çok az Uygun	Hiç Uygun Değil	Sonuç Değer	Geçerli Madde
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
86. İnsanların büyük bir çoğunluğu doğuştan iyilikseverdir.	3	5	2	-	-	4.10	-
87. Doğanın korunması için nükleer santrallerden vazgeçilmesi gerektiğini düşünüyorum.	5	3	1	-	1	4.10	-
88. İnsanların çoğunu yararına olan bir etkinlik için kişisel çıkararımdan vazgeçerim.	9	1	-	-	-	4.90	+
89. Dünyada, doğal olan terslikleri, olumsuzlukları kendime yapılmış bir haksızlık olarak görmem.	6	-	2	1	1	3.90	-
90. İnsanoğlunun, geçmişe kıyasla insanlığa daha olumlu katkılar yapacağına inanıyorum.	6	3	1	-	-	4.50	+
91. İnsan yaradılışı itibariyle işbirliği yapma eğilimine sahiptir.	5	5	-	-	-	4.50	+
92. Çoğu zaman kendimi doğayla bütünleşmiş ve özdeş hissediyorum.	7	2	1	-	-	4.60	-
93. Hayatı yaşamaya değer buluyorum.	6	3	-	1	-	4.40	+
94. Gelecekte daha iyi bir yaşam için elimden geleni yaparım.	8	1	1	-	-	4.70	-
95. Dünya sorunlarıyla ilgilenmekten hoşlanırım.	8	2	-	-	-	4.80	+
96. Belgesel nitelikteki TV programların izlemekten hoşlanırım.	5	1	2	1	1	3.80	-
97. Dünyanın doğal kaynaklarının tükenmesi beni ürkütüyor.	6	3	1	-	-	4.50	+
98. İnsanlar doğayı korumayı öğrenmelidir.	7	2	1	-	-	4.60	+
99. Doğayla baş başa olduğum anlar bana mutluluk verir.	6	2	1	1	-	3.80	-
100. Depremzedelere / afetzedelere yardım hizmeti veren bir kuruluşta görev almak isterim.	7	3	-	-	-	4.70	-
101. TEMA Vakfının bir üyesi olmak bana mutluluk verir.	8	1	1	-	-	4.70	-
102. Bir başka ülkede bile olsa yaşanan bir felaket karşısında derin üzüntü duyarım.	10	-	-	-	-	5.00	+

	Tümüyle uygun	Genellikle Uygun	Kısmen Uygun	Çok az Uygun	Hiç Uygun Değil	Sonuç Değer	Geçerli Madde
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)		
103. Çevremdeki güzellikleri korumak için gayret sarfederim.	7	2	1	-	-	4.60	-
104. Dünyadaki varlıkların sevgi ile korunacağına inanıyorum.	7	1	1	1	-	4.40	+
105. Çocuklara ve gelecek kuşaklara daha iyi yaşanılır bir dünya oluşturmak için elimden geleni yapmaya hazırım.	7	3	-	-	-	4.70	+
106. Evlerde beslenen hayvanları ailenin bir üyesi gibi görürüm.	6	-	4	-	-	4.20	-
107. Dünyadaki tarihi ve kültürel değerleri korumamız gerektiğine inanıyorum.	7	1	1	1	-	4.40	+
108. İnsanların açıktan ölmediği bir dünya için elimden geleni her şeyi yaparım.	8	1	-	-	1	4.50	-
109. Doğal dengeyi bozacağı için bazı hayvan ve bitki çeşitlerinin yok edilmesine karşıyım.	7	2	1	-	-	4.60	+
110. İnsanlığın yararına olduğuna inandığım her türlü fikir ve eyleme katılırım.	6	3	-	-	1	4.30	-

EK – 4 Toplumsal İlgil Ölçeği

AÇIKLAMA

Üniversite öğrencilerinin toplumsal ilgileri ile ilgili bir çalışma yapmak istiyorum. Bu çalışma için elinizdeki Toplumsal İlgil Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu ile bilgi topluyorum. Ölçeğe ve bilgi formuna vereceğiniz cevaplar kesinlikle gizli tutulacak ve sizin dışınızda hiç kimseye açıklanmayacaktır.

Bu ölçeekte insanların çevreleriyle olan ilişkilerinde kendilerini nasıl gördükleri ile ilgili bazı durumlar verilmiştir. Her bir madde için beşli bir dereceleme yapılmıştır. Ölçek toplam 52 maddeden oluşmaktadır.

Sizden istenen bu ifadeleri okuyup , size ne kadar uygun olduğunu derecelenizdir.

Eğer durum size ;

Tümüyle uygun ise	5'i
Genellikle uygun ise	4'ü
Kısmen uygun ise	3'ü
Çok az uygun ise	2'yi
Hiç uygun değilse	1'i işaretleyiniz.

Lütfen her soruyu dikkatle okuyunuz, anladığınızdan emin olduktan sonra 5-4-3-2-1 derecelerinden birini işaretleyiniz. Derecelerken emin olmadığınız bir durumla karşılaşırsanız ilk izleniminizi işaretleyiniz. Lütfen cevaplarınızın içten olmasına önem veriniz.

Katkınız için teşekkür ederim.

-Araştırmacı
Makbule SOYER

Örnek :

	Tümüyle uygun	Genellikle Uygun	Kısmen Uygun	Çok az Uygun	Hiç Uygun Değil
	(4)	(3)	(2)	(1)	(0)
1. Doğayla başbaşa olduğum anlar bana mutluluk verir.	(X)	()	()	()	()
2. İnsanların büyük çoğunluğu doğuştan iyilikseverdir.	()	(X)	()	()	()

TOPLUMSAL İLGI ÖLÇEĞİ

	Tümtüyle uygun	Genellikle Uygun	Kısmen Uygun	Çok az Uygun	Hiç Uygun Değil
	(4)	(3)	(2)	(1)	(0)
1.	()	()	()	()	()
2. Arkadaşlara yardım etmekten kaçınmam.	()	()	()	()	()
3.	()	()	()	()	()
4. Toplum düzenini korumak için bazı oluşturulmuş kurallar gereklidir.	()	()	()	()	()
5.	()	()	()	()	()
6.	()	()	()	()	()
7. Arkadaşlarım benim varlığımın onlar için önemli olduğunu söylerler.	()	()	()	()	()
8.	()	()	()	()	()
9. Bana göre arkadaşlık ilişkileri hem hoş vakit geçirme ve hem yardımlaşma temeline dayanır.	()	()	()	()	()
10.	()	()	()	()	()
11. Yapabileceğim en iyisini yapmaya çalışırım.	()	()	()	()	()
12.	()	()	()	()	()
13. Karar verme işini ne çok aceleye getiririm ne de sallantıda bırakırım.	()	()	()	()	()
14. Karar verirken iyi hesaplanmış riskleri göze alabilirim.	()	()	()	()	()
15.	()	()	()	()	()
16.	()	()	()	()	()
17. Ne zaman evden ayrılısam aile bireylerim yokluğumu hissettiklerini söylerler.	()	()	()	()	()
18. Sevdiğim insanların ufak tefek hatalarını görmezlikten gelebilirim.	()	()	()	()	()
19.	()	()	()	()	()
20. Eşimle veya karşı cinsten arkadaşım ile ilişkilerimde hem alıcı hem verici olmayı tercih ederim.	()	()	()	()	()
21. Eşimle veya karşı cinsten olan arkadaşım ile olan ilişkimde ona güvenirim.	()	()	()	()	()
22.	()	()	()	()	()
23. Eşim veya karşı cinsten arkadaşım ile aramızda bir sorun olduğunda konuşarak çözmeye çalışırım.	()	()	()	()	()
24.	()	()	()	()	()
25. Aile ilişkilerimde onlara karşı açık sözlüyümdür.	()	()	()	()	()
26.	()	()	()	()	()
27.	()	()	()	()	()

	Tümüyle uygun	Genellikle Uygun	Kısmen Uygun	Çok az Uygun	Hiç Uygun Değil
	(4)	(3)	(2)	(1)	(0)
28. Çalışkan biriyim.	()	()	()	()	()
29. Ülkemin önemli sorunlarının çözümü için çeşitli kuruluşlarda rol almak isterim.	()	()	()	()	()
30.	()	()	()	()	()
31. İyi bildiğim bir işi başkalarına öğretmekten zevk alırım.	()	()	()	()	()
32.	()	()	()	()	()
33. Yaptığım işlerde diğer insanların katkıları vardır.	()	()	()	()	()
34.	()	()	()	()	()
35. Bir işi yaparken insanlarla yarışma yerine işbirliği yapmayı tercih ederim.	()	()	()	()	()
36.	()	()	()	()	()
37. Yaptığım iş yaşamıma bir anlam katar.	()	()	()	()	()
38. Yaptığım işin insanlara yarar sağlaması için çaba harcarım.	()	()	()	()	()
39.	()	()	()	()	()
40. Başkalarının haklarına kendiminkiler kadar saygı gösteririm.	()	()	()	()	()
41.	()	()	()	()	()
42.	()	()	()	()	()
43. İnsanoğlu gelecekte, geçmişe kıyasla insanlığa daha olumlu katkılar yapacaktır.	()	()	()	()	()
44.	()	()	()	()	()
45. Hayatı yaşamaya değer buluyorum.	()	()	()	()	()
46.	()	()	()	()	()
47. Dünyanın doğal kaynaklarının tükenmesi beni düşündürüyor.	()	()	()	()	()
48.	()	()	()	()	()
49. Doğayı korumaya yönelik bir kuruluşun etkin üyesi olmak isterim.	()	()	()	()	()
50.	()	()	()	()	()
51. Dünyadaki tarihi ve kültürel değerleri korumalıyız.	()	()	()	()	()
52.	()	()	()	()	()

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK EĞİTİM FAKÜLTESİ

SAYI : B.30.2.MAR.0.36.00.01.DYU 2278

İSTANBUL,/...../.....

KONU:

13 Nisan 2000

Sayın

Makbule SOYER
Acıbadem Cad. İşbankası Konutları A:7 D:28
Kadıköy/İstanbul

İlgi: 04.04.2000 tarihli dilekçesiniz.

Fakültemiz Bölümlerinden gelen görüş yazıları yazımız ekindedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof.Dr.Mustafa Lütfü BERKEM
DEKAN

EKİ:Yazı (..Ş.. sayfa)

GÜNÜ 13 04 2000
SAYI Türkçe Eğitimi 2000/6
KONU Makbule SOYER hak
DEKANLIK MAKAMINA

İLGİ: 5 Nisan 2000 tarih ve 2075 sayılı yazınız.
Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden Makbule Soyer'in fakültemiz öğrencileriyle uygulama yapması isteği bölümümüzde sadece 1. sınıfların olması sebebiyle uygun görülmemektedir.
Saygılarımla bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Tahir ÜZGÖR Bölüm Başkanı	
13 Nisan 2000	996

21 ist.
13.4.2000
9

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK EĞİTİM FAKÜLTESİ
İLKÖĞRETİM BÖLÜMÜ

GÜNÜ : 11.4. 2000

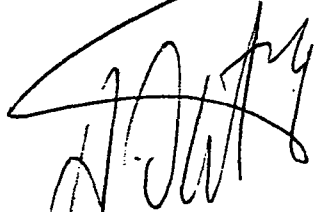
SAYI : B.30.2.Mar.0.36.00.01/ 168

KONU: Uygulama Hak

DEKANLIK MAKAMINA

İlgi: 5 Nisan 2000 tarih ve 2075 sayılı yazınız.

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Ana Bilim Dalı Doktora öğrencilerinden Makhule SOYER'in Bölümümüzde 1. sınıf ve 4. sınıf öğrencilerine tez çalışmalarının uygulamasını yapabilmesi tarafımızca uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Ayla OKTAY
İlköğretim Bölüm Başkanı

12 Nisan 2000

987

41 İSİ
12.4.2000
9

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK EĞİTİM FAKÜLTESİ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
BAŞKANLIĞI

SAYI: B.30.2.MAR.00.36.06/335
KONU: Makbule SOYER Hk

(4)
06.06.2000

DEKANLIK MAKAMINA
İLGİ: DYİ/2075 Sayılı 5 Nisan 2000 Tarihli Yazınız.

İlgi yazınız gereği, Makbule Soyer'in dilekçesi incelenmiş olup, adı geçen'in bölümümüz 1.ve 4.sınıf öğrencilerine tez çalışmasının uygulamasını yapması isteği bölümümüzce uygundur.

Bilgilerinize Saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Hüseyin Gümüş
Yabancı Diller Eğitimi
Bölümü Başkanı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ ATATÜRK EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIK MAKAMI	
KONU: Makbule Soyer Hk	
TARİHİ	SAYI
10 Nisan 2000	962

1021 ist.
10.4.2000
9

SAYI.
KONU.

22

06.04.2000

DEKANLIK KATINA

İLGİ 5 Nisan 2000 tarih DYİ. 2075 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde gönderilen Makbule SOYER' in dilekçesi Bölümümüzce incelendi. Bölümümüz 1. sınıf öğrencilerinden bir gruba tez çalışması uygulaması yapma isteği Bölümümüzce uygun görülmüştür. 4. sınıf öğrencimiz yoktur.

Bilgilerinize arz ederim.

Savcı

Prof.Dr. Himet SAVCI
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ
EĞİTİMİ BÖLÜM BAŞKANI

E. İLHAN İNİVERSİTESİ	
EĞİTİM VE ÖĞRETİM BİLİM BİLİMİ	
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ	
EĞİTİMİ BÖLÜM BAŞKANI	
Tarih:	Sıra:
10 Nisan 2000	967

10.4.2000
151/

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK EĞİTİM FAKÜLTESİ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ

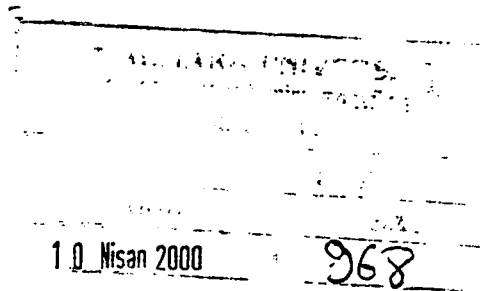
Günü : 7.4.2000
Sayı : B.30.2.MAR.0.36.00.05/ 343
Konu : Makbule SOYER hk.

DEKANLIK MAKAMINA

İLGİ: 5.4.2000 tarih ve B.30.02.MAR.036.00.01.DYİ./2075 sayılı
yazınız.

İlgi yazınızda adı geçen Makbule SOYER'in isteği Bölüm
Başkanlığımızca uygun görülmüştür.
Bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr.Bünyamin ÖZGÜLTEKİN
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Başkanı

10.4.2000
15/1/2000
10.4.2000
15/1/2000

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK EĞİTİM FAKÜLTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ BAŞKANLIĞI

11.4.2000

Sayı: B.30.2.MAR.0.36.00.07/070-85

Konu: Makbule Soyer hk.

DEKANLIK MAKAMINA

İlgi: 5 Nisan 2000 tarih ve B.30.2.MAR.0.36.00.01.DYİ/2075 sayılı yazınız.

Makbule Soyer'in tez çalışması adına yapacağı uygulamalar ve çalışmalar Bölümümüzce uygun görülmüştür. Bilgilerinize arz olunur.

Prof. Dr. Betül AYDIN
Eğitim Bilimleri Bölümü Başkanı

986

1001 151
12.4.2000
A

SAYI . B.30.2.MAR.0.36.00.08.2000/ 70
KONU.

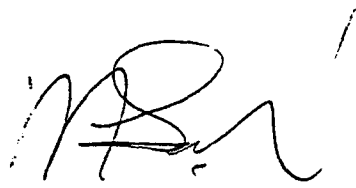
06.04.2000

DEKANLIK KATINA

İLGİ . 5 Nisan 2000 tarih DYİ. 2075 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde gönderilen Makbule SOYER' in dilekçesi Bölümümüzce incelendi; Bölümümüz 1. ve 4. sınıf öğrencilerinden bir gruba tez çalışması uygulaması yapma isteği Bölümümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Musa ŞAHİN
ORTAÖĞRETİM FEN VE MATEMATİK
ALANLARI EĞİTİMİ BÖLÜM BAŞKANI

Yazı işi
7.4.2000
[Signature]

[Stamp]

953

EK- 6

Örnekleme Oluşturan Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımı, Evren ve Örneklem İçindeki Yüzde Oranları

BÖLÜMLER	ÖRNEKLEM		EVREN	
	SAYI	(%)	SAYI	(%)
İlköğretim	177	21.96	784	15.64
Fen ve Matematik Alanları Eğitimi	198	24.56	904	18.04
Yabancı Diller Eğitimi	104	12.90	1534	30.61
Psikolojik Danışma ve Reh.	44	5.46	130	2.59
Sosyal Alanlar Eğitimi	149	18.48	687	13.70
Güzel Sanatlar Eğitimi	68	8.43	804	16.04
Türkçe Eğitimi	66	8.20	168	3.35
Toplam	806	100.00	5009	100.00

EK – 7

VARYANSLARIN HOMOJENLİĞİNE YÖNELİK F DEĞERLERİ

F Değerleri Alt Problem Sırasına Göre Yazılmıştır.

1.1. F gözlenen : 1.17

F tablo : 1.13

$F_g < F_t$

1.3. F gözlenen : 2.21

F tablo : 2.13

$F_g > F_t$

2.1. F gözlenen : 1.01

F tablo : 1.16

$F_g < F_t$

4.1. F gözlenen : 1.10

F tablo : 1.41

$F_g < F_t$

5.2. F gözlenen : 1.15

F tablo : 1.53

$F_g < F_t$

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM
DOKÜMANTASYON MERKEZİ